Bundel - Beeldvormende sessie Raadzaal van 19 september 2022

1 20:00 - Opening

2 20:00 - Rekenkamercommissie: Doe mee onderzoek over de praktijk van de Wob

De rekenkamercommissie geeft een toelichting over de landelijke Doe mee onderzoeken. Er wordt tevens een toelichting gegeven op het nieuwste Doe mee onderzoek dat gaat over de praktijk van de Wob en wat dat betekent voor nieuwe Wet open overheid (Woo). Dit onderzoek wordt naar verwachting geagendeerd voor de komende commissie DEB.

2022-06-24 rapport Wob

2022-08-30 bestuurlijke reactie rapport Wob

Doe mee onderzoeken 2022 rkc Teylingen.pptx

3 20:30 - Circulair Teylingen

In deze presentatie zal een vertegenwoordiger van KplusV een presentatie geven over Circulair Teylingen. Het opstellen van een circulair beleid is opgenomen in het Plan Duurzame Ontwikkeling Teylingen 2020-2024. In deze beeldvormende presentatie komt aan bod waar het circulaire beleid van de gemeente zich op kan richten.
Na deze presentatie zal over enkele maanden het onderwerp oordeelsvormend besproken worden voor de raad om in het voorjaar van 2023 een besluit in de raad te nemen over Circulair Teylingen.

Handout versie - presentatie Raad Teylingen 19 september.pdf

4 21:00 - Presentatie werkprogramma Holland Rijnland

Marco van Esschert geeft een presentatie over het nieuwe werkplan van de GR Holland Rijnland. Dit werkplan wordt in het najaar ter besluitvorming aan de gemeenteraden voorgelegd.

Concept werkprogramma 2022-2026 Holland Rijnland - versie voor zienswijze.pdf

Concept werkprogramma HR 2022-2026 - Bijlagen.pdf

Brief aan raden werkprogramma zienswijze - Teylingen.pdf

Presentatie raad Teylingen 19 09 2022.pdf

5 21:30 - Afvalcoach

Op verzoek van de commissie Duurzaamheid, Economie en Bestuur (DEB) wordt een presentatie gehouden over de werkzaamheden van de afvalcoach in de gemeente Teylingen.
Spreker: dhr. Vernig (afvalcoach Teylingen & Lisse)

Presentatie Afvalcoach.pptx

Deafvalcoach1.pptx

6 22:00 - Sluiting

De praktijk van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) bij de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen

NVRR DoeMee-onderzoek

Juni 2022

Colofon

Rekenkamercommissie Hillegom en Lisse
Postbus 200
2160 AE Lisse
http://www.rekenkamercommissie-hln.nl

Rekenkamercommissie Teylingen
Postbus 149
2215 ZJ Voorhout
https://www.teylingen.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamercommissie

Deze rapportage is gebaseerd op het onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR) door Pro Facto, bureau voor bestuurskundig en juridisch onderzoek, advies en onderzoek[1].

[1] NVRR DoeMee-onderzoek 2021 (Wet openbaarheid van bestuur), De praktijk van de Wob bij decentrale overheden- eindrapportage, Groningen, 23 februari 2022

1 Inleiding en onderzoeksaanpak 4
1.1 Aanleiding 4
1.2 Werkwijze 4
1.3 Onderzoeksvragen en -aanpak 5
1.4 Leeswijzer 6
2 Conclusies en aanbevelingen 7
2.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen 7
2.2 Conclusies 8
2.3 Aanbevelingen voor raad en college 9
3 Context en juridisch kader 10
3.1 inleiding 10
3.2 Wet openbaarheid van bestuur (Wob) 10
3.3 Wet open overheid (Woo) 11
4 Beleid en organisatie-inrichting 12
4.1 Inleiding 12
4.2. Informatie op verzoek (passieve openbaarmaking) 12
4.3 Informatie uit eigen beweging (actieve openbaarmaking) 13
5 Behandeling van Wob-verzoeken 14
5.1 Inleiding 14
5.2 Aantallen en kenmerken Wob-verzoeken 14
5.3 Toegankelijkheid 15
5.4 Indiening verzoek 15
5.5 Afhandeling verzoek 16
5.6 Uitzonderingsgronden en beperkingen 17
5.7 Afhandel- en beslistermijnen (incl. rechtsbescherming) 17
5.8 Leges/kosten 18
5.9 Openbaar maken van aan verzoeker verstrekte informatie 19
5.10 Bezwaar 19
6 Verantwoording aan de gemeenteraden 20
Bijlagen 21
Bijlage 1 Geraadpleegde documenten 21
Bijlage 2 Veel gebruikte afkortingen 23

Deel 1 De Kern

1 Inleiding en onderzoeksaanpak

1.1 Aanleiding

De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) is in mei 1980 in werking getreden. Desondanks is de uitvoering van de wet geen bekend onderwerp van rekenkameronderzoek. De focus ligt in meer recente onderzoeken meer op geheimhouding op grond van de Gemeentewet. Dat is bijzonder gelet op het grote belang van openbaarheid voor een 'goede en democratische bestuursvoering'. En ook gelet op de problemen die er rond openbaarheid van overheidsinformatie regelmatig zijn. Die problemen zijn van verschillende aard en orde. In het verleden leken de verzoekers om openbaarmaking vooral een financieel belang voor zichzelf te hebben[2] , waardoor overheden extra kosten hadden. En het kost overheden ook vaak moeite om de uitvoering van de Wob goed op orde te krijgen. Er blijken grote verschillen te zijn tussen overheidsorganisaties. Daarbij speelt een rol of binnen de organisatie specifieke kennis over de Wob aanwezig is, bijvoorbeeld in de vorm van een Wob-functionaris. Ook de aanwezigheid van werkinstructies die aangeven hoe met een Wob-verzoek moet worden omgesprongen is van belang. Er zijn dus veel factoren van invloed op de wijze waarop de behandeling van Wob-verzoeken in de praktijk functioneert. Dit landelijke onderzoek wil die factoren achterhalen. Voor de Rekenkamercommissie Hillegom en Lisse en de Rekenkamercommissie Teylingen was dit aanleiding om mee te doen aan dit onderzoek.

De Wob kent twee vormen van openbaarheid: passieve openbaarheid oftewel openbaarheid op verzoek en actieve openbaarheid oftewel openbaarheid op initiatief van de overheid. De opvolger van de Wob, de Wet open overheid (Woo), die per 1 mei 2022 in werking is getreden verandert niet veel aan de regels over openbaarheid op verzoek. Dat is anders als het gaat om de actieve openbaarheid. De Woo stelt actieve openbaarmaking van bepaalde overheidsinformatie verplicht.

De komst van de Woo is een goed moment om de balans op te maken. In dit onderzoek naar de uitvoeringspraktijk van de Wob, wordt daarom ook bezien hoe het op dit moment staat met de actieve openbaarheid om vast te kunnen stellen of overheden klaar zijn voor de komst van de Woo.

1.2 Werkwijze

Onze Rekenkamercommissies hebben deze rapportage gebaseerd op het DoeMee-onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamerscommissies (NVRR) van 2021 over de Wob. Omdat het onderzoek van Pro Facto meer de landelijke resultaten beschreef hebben we een verdiepende rapportage opgesteld voor onze drie gemeenten. Aan het onderzoek deden in totaal 93 Rekenkamers en Rekenkamercommissies[3] mee. Van deze 93 RK(C)'s waren 83 gemeentelijke RK(C)'s. Het onderzoek vond plaats van medio april 2021 tot en met februari 2022.

HLTsamen voert de Wob uit voor de drie gemeenten, daarbij wordt gebruik gemaakt van een gemeenschappelijke werkwijze. In dit rapport spreken we daarom ook over HLTsamen.

---

[2] Wet dwangsom en beroep. De dwangsomregeling is in 2016 uit de Wob verdwenen

[3] Rekenkamers en Rekenkamercommissies korten we in dit onderzoek af als RK(C)'s

1.3 Onderzoeksvragen en -aanpak

De centrale onderzoeksvraag van het onderzoek van Pro Facto luidt:

> Hoe geven de decentrale overheden vorm aan de afhandeling van Wob-verzoeken, in hoeverre gebeurt dit rechtmatig, hoe wordt hierover verantwoording afgelegd, hoe is actieve openbaarmaking geregeld en hoe verhoudt zich dat tot de eisen die de Wet open overheid straks gaat stellen?

Deze onderzoeksvraag leidt tot de volgende deelvragen.

1. Hoe hebben de decentrale overheden de afhandeling van Wob-verzoeken beleidsmatig en organisatorisch vormgegeven?
2. Tot welke resultaten heeft dit geleid?
3. In hoeverre gebeurt afhandeling van Wob-verzoeken rechtmatig?
4. Hoe wordt informatie openbaar gemaakt over de uitkomsten van besluiten op afzonderlijke Wob-verzoeken?
5. Hoe worden volksvertegenwoordigers geïnformeerd over Wob-verzoeken?
6. Hoe is actieve openbaarmaking van informatie beleidsmatig en organisatorisch vormgegeven?
7. Hoe verhouden de antwoorden op vraag 1 t/m 6 zich tot de eisen die de Wet open overheid straks gaat stellen?

Het onderzoek is uitgevoerd onder 93 decentrale overheden; acht provincies, twee waterschappen en 83 gemeenten. Om de onderzoeksvragen te beantwoorden zijn de volgende onderzoeksmethoden ingezet:

- Negen interviews door Pro Facto: met medewerkers van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG), behandelaars van Wob-verzoeken van zowel provincies, een waterschap als gemeenten, een advocaat en een journalist
- Documentenstudie: Bij aanvang van het onderzoek is aan de drie gemeenten gevraagd de van belang zijnde documenten aan te leveren. Omdat het beleid eenduidig is, zijn de documenten voor de drie gemeenten gezamenlijk aangeleverd.
- Dossierstudie[4]: De drie gemeenten hebben alle drie afzonderlijk tien complete dossiers over afgehandelde Wob-verzoeken uit de periode 2018-2020 aangeleverd. Pro Facto heeft gevraagd om de dossier te spreiden over verschillende kenmerken, zoals bestuursorgaan, type verzoeker en onderwerp van het verzoek.
- Vragenlijstonderzoek
    - kwantitatieve aspecten: denk hierbij aan het aantal (en bij welk bestuursorgaan) ingediende verzoeken, het aantal toekenningen, het aantal afwijzingen, de doorlooptijden en het aantal bezwaarschriften.
    - beleidsmatige aspecten: Deze vragenlijst is voor de drie gemeenten gezamenlijk een keer ingevuld. Hierin is gevraagd naar de aan- of afwezigheid van beleid en interne werkinstructies, de manier waarop een Wob-verzoek kan worden ingediend en de ambtelijke capaciteit die beschikbaar is voor de afhandeling van Wob-verzoeken, de wijze van openbaarmaking en verantwoording aan samenleving en volksvertegenwoordiging en de inrichting van de actieve openbaarmaking.

[4] De beide Rekenkamercommissies hebben hiervoor een gegevensleveringsovereenkomst getekend

- Websiteonderzoek: van alle deelnemende overheden is de website geraadpleegd op de aanwezigheid van informatie over de Wob.
- Jurisprudentieonderzoek: Via rechtspraak.nl zijn de op de onderzoeksperiode betrekking hebbende gepubliceerde uitspraken in (hoger) beroepzaken en voorlopige voorzieningen voor alle deelnemende overheden geraadpleegd.
- Focusgroepen met volksvertegenwoordigers: In drie afzonderlijke bijeenkomsten is gesproken met leden van raden, statenleden en leden van het algemeen bestuur. Zij zijn bevraagd over hun bekendheid met de uitvoering van de Wob bij hun overheid en over de informatievoorziening daarover in hun richting.

Naast bovenstaande is door onze Rekenkamercommissies bij het opstellen van deze rapportage nog een verificatiegesprek gevoerd.

Analyse, rapportage en factsheets

Pro Facto heeft één landelijk onderzoeksrapport opgesteld en meerdere factsheets. Elke overheidsorganisatie heeft een eigen factsheet ontvangen, we ontvingen afzonderlijke factsheets voor de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. Daarnaast heeft Pro Facto één factsheet opgesteld met informatie van alle deelnemers en één factsheet met informatie van alle deelnemende gemeenten.

Onze Rekenkamercommissies hebben op basis van dit onderzoek deze eigen verdiepende rapportage opgesteld specifiek voor Hillegom, Lisse en Teylingen. Voor het vergelijken van de gegevens van de drie gemeenten met andere organisaties is gebruik gemaakt van de factsheet voor alle deelnemers en van de drie afzonderlijke factsheets van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen.

Ambtelijk en bestuurlijk wederhoor

De ambtelijke organisatie is in de gelegenheid gesteld om de factsheets te checken op feitelijke onjuistheden.

Nadat conclusies en aanbevelingen zijn opgesteld door de Rekenkamercommissies volgt het bestuurlijk wederhoor.

1.4 Leeswijzer

Het rapport bestaat uit twee delen. In deel 1, de Kern, staat de onderzoeksaanpak, de beantwoording van de onderzoeksvragen, de conclusies en aanbevelingen .

In deel 2 beschrijven het beleid en de uitvoering. In hoofdstuk 3 beschrijven we de context van de Wob en de in aantocht zijnde Woo. Het vierde hoofdstuk neemt de lezer mee in het Wob-beleid en de organisatorische inrichting bij de overheden. Hoofdstuk 5 beschrijft de wijze waarop de Wob uitgevoerd wordt waar het gaat om informatie op verzoek. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de verantwoording aan de gemeenteraad.

2 Conclusies en aanbevelingen

2.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

In het NVRR DoeMee-onderzoek stond de volgende hoofdvraag centraal:

> *Hoe geven de decentrale overheden vorm aan de afhandeling van Wob-verzoeken, in hoeverre gebeurt dit rechtmatig, hoe wordt hierover verantwoording afgelegd, hoe is actieve openbaarmaking geregeld en hoe verhoudt zich dat tot de eisen die de Wet open overheid straks gaat stellen?*

In deze paragraaf maken we de vertaling naar het beleid in onze gemeenten en de uitvoering door HLTsamen. Hieronder vindt u de antwoorden van onze Rekenkamercommissies op de onderzoeksvragen op basis van de gemaakte verdieping.

1. *Hoe hebben de decentrale overheden (Hillegom, Lisse en Teylingen) de afhandeling van Wob-verzoeken beleidsmatig en organisatorisch vormgegeven?*

   De drie gemeenten hebben geen schriftelijk beleid voor het beoordelen van Wob-verzoeken. Ze hebben wel een interne werkinstructie. De Wob-verzoeken werden bij de drie gemeenten behandeld door een combinatie van de Wob-functionaris, juristen, communicatie en de vakafdeling(en) waar de informatie zich bevindt. Afhankelijk van het verzoek variëren rol en inbreng.

   Bij de drie gemeenten komt een Wob-verzoek binnen bij de afdeling Digitale Informatievoorziening (DIV) is. Op die afdeling wordt het verzoek doorgeleid naar de vakafdeling, die het verzoek behandelt, waarbij gebruik gemaakt wordt van expertise van de Wob-functionaris, juristen en communicatie. De vakafdeling is verantwoordelijk voor het proces.

   Op het vlak van actieve openbaarmaking hebben de drie gemeenten net als voor de behandeling van Wob-verzoeken geen beleid vastgesteld. In de werkinstructie staat specifiek opgenomen dat die niet gaat over actieve openbaarmaking.

2. *Tot welke resultaten heeft dit geleid?*

   Hieronder worden een aantal feitelijke bevindingen beschreven, waarvan de precieze oorzaak niet nader is onderzocht.

   De drie gemeenten ontvingen minder Wob-verzoeken dan de gemeenten gemiddeld in Nederland. In de onderzochte periode werden bij de drie gemeenten geen bezwaren ingediend.

   De drie gemeenten hebben elk een gemiddelde doorlooptijd die korter is dan het gemiddelde uit dit onderzoek.

   Uit de dossierstudie van de drie gemeenten blijkt dat geen onnodige drempels voor de Wob-verzoeker werden opgeworpen.

   Wel is bij de drie gemeenten het indienen van een Wob-verzoek als moeilijk beoordeeld door Pro Facto. Dit komt omdat het indienen alleen per brief mogelijk is.

Daarnaast is de informatie op de websites over de Wob summier. De teksten over de Wob waren redelijk toegankelijk, leesbaar en begrijpelijk.

3. *In hoeverre gebeurt afhandeling van Wob-verzoeken rechtmatig?*

   Op de website stond expliciet vermeld dat Wob-aanvragen alleen per fysieke post mochten worden ingediend. Dit is niet conform de regels omdat Wob-verzoeken ook mondeling kunnen worden ingediend.

   De uitzonderingsgronden van de Wob worden (in de dossiers waarin we dit konden beoordelen) veelal goed toegepast, ook al is de motivering van de besluiten vaak nog wel wat algemeen. Motivering bij het niet bestaan van documenten is in een aantal gevallen ook matig of onvoldoende.

   Voor de rest van het proces zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

4. *Hoe wordt informatie openbaar gemaakt over de uitkomsten van besluiten op afzonderlijke Wob-verzoeken?*

   HLTsamen had tot 1 mei 2022 geen beleid of werkinstructies voor actieve openbaarmaking. Aan de actieve openbaarheid werd slechts zeer beperkt invulling gegeven.

   Tot 1 mei 2022 werd informatie die was opgevraagd naar aanleiding van een Wob-verzoek niet openbaar gemaakt.

5. *Hoe worden volksvertegenwoordigers geïnformeerd over Wob-verzoeken?*

   De gemeenteraden worden niet geïnformeerd over de afhandeling van Wob-verzoeken, met bijvoorbeeld een periodieke rapportage.

6. *Hoe is actieve openbaarmaking van informatie beleidsmatig en organisatorisch vormgegeven?*

   Tot 1 mei 2022 besteedden de drie gemeenten hier weinig tot geen aandacht aan. Er is geen beleid voor actieve openbaarmaking aangetroffen bij dit onderzoek.

7. *Hoe verhouden de antwoorden op vraag 1 t/m 6 zich tot de eisen die de Wet open overheid straks gaat stellen?*

   De drie gemeenten zijn aan de slag gegaan met de Woo en ze voldoen op dit moment aan de basisverplichtingen. De actieve openbaarmaking vraagt nog de nodige inspanningen. Deels wordt hierbij ook gewacht op de rijksoverheid. Het onderdeel van actieve openbaarmaking was bij de Wob nog niet goed uitgewerkt, en moet nu bijna van begin af worden opgezet.

2.2 Conclusies

1. De drie gemeenten hadden noch een (bestuurlijk) beleid voor de afhandeling van Wob-verzoeken noch een beleid voor actieve openbaarmaking van overheidsinformatie. Aan de actieve openbaarheid met betrekking tot Wob-verzoeken werd vrijwel geen invulling gegeven. Met de Woo moet dat veranderen. De Woo geeft meer actieve openbaarheidsplichten, waardoor op dat deel van de informatieverstrekking meer accent moet liggen.

2. Bij de drie gemeenten wordt niet periodiek gerapporteerd aan de raad en het college over de informatievoorziening rondom de afhandeling van Wob-verzoeken (bijvoorbeeld over vorm, frequentie en moment).
3. De informatievoorziening op de websites voor het indienen van een verzoek is beoordeeld als matig en ook de leesbaarheid en hulpvaardigheid kan beter. Daarnaast ontbreekt er informatie over het mondeling indienen van een verzoek en over afhandeltermijnen.
4. De motivering van besluiten over de weigeringsgronden en bij het niet bestaan van documenten is niet altijd volledig.
5. De rol van de Wob-functionaris kan steviger worden vormgegeven, waardoor expertise en het lerend effect worden vergroot. De inmiddels gekozen invulling van de Woo-coördinator geeft hiertoe handvatten.
6. De Wob is in de drie gemeenten de afgelopen jaren op praktische wijze uitgevoerd. Wob-verzoeken zijn sneller dan gemiddeld afgehandeld (de oorzaak daarvan is niet onderzocht), waar nodig is verduidelijking gezocht. De afhandeling van de Wob verzoeken hebben niet geleid tot bezwaren en klachten.

2.3 Aanbevelingen voor raad en college

De conclusies leiden tot de volgende aanbevelingen voor raad en college:

1. Maak afspraken tussen raad en college over de uitgangspunten en uitvoering voor de Woo. Openbaarheid is immers een belangrijk uitgangspunt van onze democratie; het is een belangrijke taak van de gemeenteraad om dit te controleren en daarvoor de nodige kaders te stellen.
2. Maak afspraken over rapportage aan de raad en college van de beleidsuitvoering.
3. Zorg voor goede informatievoorziening aan de inwoners door duidelijke informatie op de website over mondeling indienen van een Woo verzoek en afhandeltermijnen.
4. Zorg voor goede motivering van besluiten op basis van weigeringsgronden en bij het niet bestaan van documenten.
5. Geef de Woo-coördinator een stevige positie in de afhandeling van Woo verzoeken, zodat expertise en leereffecten geborgd worden.

Deel 2 Beleid en uitvoering

3 Context en juridisch kader

3.1 inleiding

In de Grondwet staat dat ‘De overheid betracht bij de uitvoering van haar taak openbaarheid volgens regels bij de wet te stellen. De Wob geeft hieraan invulling: transparantie van het overheidsbestuur.

3.2 Wet openbaarheid van bestuur (Wob)

De Wob op hoofdlijnen

De Wob geeft ieder de mogelijkheid om informatie op te vragen over een bestuurlijke aangelegenheid. Er kan alleen informatie wordt opgevraagd als die informatie is vastgelegd in documenten. Een document kan van alles zijn: een schriftelijk document, maar ook elektronisch vastgelegde informatie (zoals WhatsApp, e-mail en sms) op een USB-stick, harde schijf of in de cloud.

De wet kent zowel uitzonderingsgronden als beperkingen, oftewel hiermee wordt vastgelegd wanneer openbaarmaking achterwege kan blijven. Een voorbeeld is persoonlijke beleidsopvattingen vastgelegd in een document ten behoeve van intern beraad. Andere weigeringsgronden betreffen ‘bedrijfs- en fabricagegegevens’ en ‘het belang van inspectie controle en toezicht door bestuursorganen’.

Actieve en passieve openbaarheid

De Wob maakt een belangrijk onderscheid tussen ‘actieve’ en ‘passieve’ openbaarheid. Overheden kunnen ook informatie openbaar maken, bijvoorbeeld op hun website, in een informatieregister. Dit is actieve openbaarheid. Maar daarnaast moeten bestuursorganen reageren op een verzoek: de passieve openbaarheid. Voor actieve en passieve openbaarheid gelden dezelfde uitgangspunten, uitzonderingen en beperkingen.

De wet geeft voor potentiële gebruikers (zoals burgers, journalisten en wetenschappers) aan hoe informatie van de overheid kan worden verkregen. Daarnaast geeft de wet aan wanneer actief informatie moet worden gegeven en in hoeverre informatie op aanvraag moet worden verstrekt. Tot slot is er oog voor derden over wie de informatie kan gaan, de derde-belanghebbenden.

De actieve openbaarheid is slechts summier geregeld in de Wob. De passieve openbaarheid is verder uitgewerkt. In beide gevallen wordt informatie uiteindelijk openbaar gemaakt waarbij rekening wordt gehouden met de uitzonderingsgronden en beperkingen. Deze uitzonderingsgronden zijn soms absoluut en soms relatief. Bij relatieve uitzonderingsgronden is een belangenafweging tegen het belang van het verstrekken van informatie (lees: het openbaarheidsbelang) noodzakelijk.

Vorm van een Wob verzoek

Een verzoeker kan zijn verzoek om openbaarmaking van informatie zowel mondeling als schriftelijk doen. Hij dient zijn verzoek in bij het bestuursorgaan waar de verzochte informatie aanwezig is. De verzoeker dient het belang van de bestuurlijke aangelegenheid, of het daarop betrekking hebbend document waarover de verzoeker informatie wenst te ontvangen, zo precies mogelijk te omschrijven. Indien dit niet lukt, dan moet het bestuursorgaan de verzoeker behulpzaam zijn bij het preciseren van zijn verzoek.

Het bestuursorgaan kan mondeling of schriftelijk reageren op het verzoek. Dit is afhankelijk van de manier van indienen, de uitkomst en of het informatie een derde betreft.

Termijnen

Het bestuursorgaan beslist zo spoedig mogelijk op het verzoek om informatie. In ieder geval uiterlijk binnen vier weken gerekend vanaf de dag na de ontvangst van het verzoek. Deze termijn kan het bestuursorgaan verlengen met maximaal vier weken. Voorwaarden zijn dat het bestuursorgaan dit schriftelijk bekendmaakt aan de verzoeker binnen de eerste vier weken. Als iemand anders dan de aanvrager gehoord wordt, dan mag het bestuursorgaan de termijn verlengen. Voor verzoeken die betrekking hebben op milieu-informatie gelden afwijkende termijnen.

Wijze van informatieverstrekking

Bij het bekendmaken van een positief besluit verstrekt het bestuursorgaan tegelijkertijd gevraagde informatie. Het bestuursorgaan verstrekt de informatie in de vorm waarin de verzoeker dat wil tenzij dat niet gevergd kan worden.

3.3 Wet open overheid (Woo)

Initiatiefwetsvoorstel

De Woo is een initiatiefwet van GroenLinks en D66 uit 2012, die tot doel heeft om overheden en semi-overheden transparanter te maken en de Wob te vervangen. De Woo moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Dit voorstel is in 2016 aangenomen in de Tweede Kamer. Daarna werd de Woo aangepast om tegemoet te komen aan kritiek over de uitvoerbaarheid en de kosten van het eerdere voorstel. De Woo treedt per 1 mei 2022 in werking treden.

Van Wob naar Woo op hoofdlijnen

De Woo vindt een goede informatiehuishouding belangrijk om de doelen van de wet te bereiken. De Woo bevat daarom een algemene zorgplicht om documenten in goede, geordende en toegankelijke staat te houden, bepaalt dat er in de begroting en in de jaarlijkse verantwoording van elke gemeente een openbaarheidsparagraaf moet worden opgenomen en schrijft voor dat er maatregelen worden getroffen ten behoeve van het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten.

Net als bij de Wob kan eenieder onder de Woo een verzoek doen om openbaarmaking van informatie. De systematiek van absolute en relatieve uitzonderingsgronden op basis waarvan de openbaarmaking van informatie kan worden geweigerd, blijft gehandhaafd. De Woo voegt wel een aantal nieuwe uitzonderingsgronden toe. Een belangrijk verschil met de Wob is dat bij de Woo de termijnen in algemene zin korter worden (vier weken met de mogelijkheid tot verdagen met maximaal twee weken). Bovendien kan een beslissing alleen nog verdaagd worden als de omvang of de gecompliceerdheid van de informatie een verlenging rechtvaardigt.

Bij de inwerkingtreding van de Woo is voorzien in specifiek overgangsrecht voor de verplichtingen op het gebied van het actief openbaar maken. Deze actieve openbaarheidsplichten van de Woo gelden alleen voor nieuwe documenten en gelden dus niet voor documenten van voor de inwerkingtreding. Ten aanzien van die documenten kan natuurlijk wel een verzoek om openbaarmaking worden ingediend.

4 Beleid en organisatie-inrichting

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk bespreken we hoe de uitvoering van de Wob er ‘op papier’ uitziet. We beschrijven hoe de Wob-verzoeken en actieve openbaarmaking van informatie beleidsmatig en organisatorisch is vormgegeven.

4.2. Informatie op verzoek (passieve openbaarmaking)

Beleid en werkinstructies

HLTsamen heeft net als de meeste betrokken overheden geen (bestuurlijk) beleid voor de afhandeling van Wob- verzoeken vastgesteld. Wel zijn er net als bij de meeste overheden werkinstructies voorhanden. Die geven vooral een interne vertaling van de wet gericht op het goede verloop van de uitvoering.

Indienen van een verzoek

Bij HLTsamen kunnen Wob-verzoeken schriftelijk worden ingediend (per brief), de elektronische weg is hiervoor afgesloten. Daarnaast is het mogelijk mondeling een verzoek te doen, dit wordt echter niet gemeld op de website. Voor de Woo wordt vanaf mei 2022 ook een elektronische mogelijkheid geboden.

Interne organisatie

Wob-verzoeken worden bij de drie gemeenten behandeld door een combinatie van de Wob-functionaris, juristen, communicatie en de vakafdeling(en) waar de informatie zich bevindt. Dat past in het landelijke beeld (59% van de overheden doet dit ook op deze wijze). Afhankelijk van het verzoek variëren rol en inbreng. Bij de drie gemeenten komt een Wob-verzoek binnen bij de afdeling Digitale Informatievoorziening (DIV) en DIV bekijkt in eerste instantie of een binnen gekomen verzoek om informatie een Wob-verzoek is. Op die afdeling wordt het verzoek doorgeleid naar de vakafdeling, die het verzoek behandelt, waarbij gebruik gemaakt wordt van expertise van de Wob-functionaris, juristen en communicatie. De vakafdeling is verantwoordelijk voor het proces. Bij HLTsamen is de tevredenheid ‘matig’ over de kennis en vaardigheden die beschikbaar zijn in de organisatie. Landelijk is 80% van de organisaties hierover juist wel tevreden.

Afhandeling Wob-verzoeken op papier

We hebben de werkinstructie getoetst op een aantal belangrijke normen en principes uit de Wob wat betreft de afhandeling van Wob-verzoeken.

Het uitgangspunt van de Wob is het algemeen belang van openbaarheid van informatie. Meer in het algemeen zijn ‘Open en duidelijk’ (transparant, goede informatieverstrekking, luisteren naar de burger, goede motivering) en ‘Eerlijk en betrouwbaar’ kernwaarden voor overheidshandelen. Deze waarden staan bijvoorbeeld in de Behoorlijkheidswijzer van de Nationale ombudsman. Daarom heeft Pro Facto in het algemeen gekeken welke houding van bestuursorganen uit het beleid en/of de werkinstructies van de betrokken overheden blijkt; worden op papier geen onnodige drempels voor burgers opgeworpen om een Wob-verzoek in te dienen? Wekken deze documenten de indruk te willen traineren/ontmoedigen?

Op papier is dit bij HLTsamen samen naar behoren geregeld. Het uitgangspunt is openbaarheid. Er is een werkinstructie met daarin een duidelijk stappenplan. Een drempel bij het indienen van een

verzoek was dat het niet mogelijk was een verzoek digitaal of mondeling in te dienen. Bij implementatie van de Woo is dit inmiddels opgelost voor het digitaal indienen.

In het stappenplan van de Wob is aandacht voor zaken als verduidelijken/preciseren van het verzoek, het doorverwijzen en doorzenden en de wettelijke beslistermijnen.

4.3 Informatie uit eigen beweging (actieve openbaarmaking)

Op het vlak van actieve openbaarmaking hebben overheden net als voor de behandeling van Wob-verzoeken geen of nauwelijks beleid vastgesteld. Anders dan bij openbaarheidsverzoeken zijn er veelal ook geen werkinstructies of interne afspraken over actieve openbaarmaking. Ook HLTsamen heeft geen beleid of werkinstructies voor actieve openbaarmaking. Aan de actieve openbaarheid wordt slechts zeer beperkt invulling gegeven. Met de komst van de Woo moet dat veranderen. De Woo geeft meer actieve openbaarheidsplichten, waardoor overheden op dat deel van de informatieverstrekking meer accent moeten leggen.

5 Behandeling van Wob-verzoeken

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat over de praktijk van de afhandeling van Wob-verzoeken In het vorige hoofdstuk hebben we geschetst hoe dit op papier (in beleid, werkinstructies en andere documenten) is geregeld; hierna beschrijven we hoe Wob-verzoeken daadwerkelijk worden afgehandeld.

5.2 Aantallen en kenmerken Wob-verzoeken

		Hillegom	Lisse	Teylingen	Gemiddelde alle gemeenten
2018		9	15	13	40
2019		10	10	12	41
2020		7	10	14	55
Gemiddeld		9	12	13	45

Gemeente Hillegom heeft met gemiddeld 9 Wob-verzoeken per jaar in de periode 2018-2020 het kleinste aantal Wob-verzoeken ontvangen. Gemeente Teylingen ontving gemiddeld jaarlijks de meeste Wob-verzoeken. Dit is nog steeds veel minder dan dat er jaarlijks gemiddeld per gemeente wordt ontvangen: 45. De gemeenten betreffen kleine tot zeer grote gemeenten, waarbij de G4 beduidend meer Wob-verzoeken ontvangt dan de overige gemeenten.

Bij een verdere onderverdeling blijkt 31% van de gemeenten tussen de 20 en 50 Wob-verzoeken hebben ontvangen tussen 2018 en 2020, net als de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen afzonderlijk. De landelijke trend dat het aantal Wob-verzoeken in deze periode gemiddeld jaarlijks toeneemt, is bij de drie gemeenten niet waar te nemen.

Achtergrond indieners

Bij alle drie de gemeenten is het overgrote deel van de indieners van een Wob-verzoek een burger. Daarnaast zijn er soms journalisten die een Wob-verzoek indienen. Landelijk zijn de burgers degene die de meeste verzoeken indienen (65%). Dit komt overeen met de drie gemeenten.

Verdeling over de bestuursorganen

Bij de drie gemeenten wordt het overgrote deel van de Wob-verzoeken ingediend bij het college. Dit komt overeen met het landelijke beeld.

Onderwerpen Wob-verzoeken

Bij de drie gemeenten betreft ruim meer dan de helft van de Wob-verzoeken het fysiek domein. Dit komt overeen met het landelijke beeld. Het fysiek domein beslaat ook een breed terrein aan onderwerpen en raakt aan (veranderingen in) de leefomgeving van mensen.

Analyse

Pro Facto geeft aan dat uit enkele interviews met ambtenaren blijkt dat zij ervaren dat Wob-verzoeken de laatste jaren groter en complexer worden. Ook geven sommige ambtenaren aan dat zij de Wob als lastig ervaren, omdat zij Wob-verzoeken naast hun andere werkzaamheden moeten afhandelen, de termijnen kort zijn en zij het Wob-regime als juridisch en ingewikkeld ervaren. Het ‘waarom’ achter de Wob, het belang van openbaarheid van informatie, sneeuwt daardoor mogelijk wat onder. We hebben niet kunnen vaststellen of dit voor HLTsamen ook het geval is.

5.3 Toegankelijkheid

Websiteonderzoek

De informatie op de website is bij de drie gemeenten nagenoeg hetzelfde. Daarom is de informatie op de website hetzelfde beoordeeld. De drie gemeenten scoren voldoende voor toegankelijkheid, oftewel na enkele keren (logisch) doorklikken vanaf de hoofdpagina. Voor de volledigheid van informatie over indienen en afhandelen van Wob-verzoeken op de website scoren de drie gemeenten een matig. Bij beide onderdelen scoren de drie gemeenten lager dan de meeste organisaties. Een hogere score wordt gegeven als uit de teksten behulpzaamheid naar de burger blijkt. In het verleden is er gekozen om weinig informatie op de websites te zetten om Wob-verzoekers met financiële motieven te ontmoedigen. Nadat de vergoeding (dwangsom) is afgeschaft, zijn de websites niet aangepast.

Dossierstudie

Uit de dossierstudie van de drie gemeenten blijkt dat geen onnodige drempels voor de Wob-verzoeker zijn opgeworpen. Deze conclusie geldt ook voor alle dossiers van de onderzochte organisaties.

Taalgebruik: begrijpelijkheid en leesbaarheid

De drie gemeenten scoren een voldoende voor het taalgebruik op de website. Dit is gelijk aan 17% van de organisaties. Het is beduidend lager dan de meeste organisaties die een goed (48%) of een zeer goed (15%) kregen. De laatste score wordt gegeven als de informatie wordt gebracht in volledige zinnen en vaktaal wordt vermeden en waarbij de meeste begrippen en afkortingen worden uitgelegd.

5.4 Indiening verzoek

De wijze van indienen van een Wob-verzoek

De Wob staat het verzoekers toe om een verzoek schriftelijk of mondeling in te dienen. Bij de drie gemeenten wordt het indienen van een Wob-verzoek als moeilijk beoordeeld door Pro Facto. Dit komt omdat het digitaal indienen niet mogelijk is. Dit geldt voor 20% van de overheden. Met de implementatie van de Woo wordt de mogelijkheid om digitaal in te dienen nu wel geboden, mondeling indienen wordt niet actief aangeboden op de website.

Wel of geen Wob-verzoek

Bij de drie gemeenten bekijkt de afdeling Digitale Informatievoorziening (DIV) in eerste instantie of een binnen gekomen verzoek om informatie een Wob-verzoek is. Bij behandeling door de vakafdeling wordt met behulp van het stappenplan in de werkinstructie bepaald of dit ook zo is.

Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen een Wob-verzoek en andere informatie verzoeken. Dit blijkt op papier niet altijd goed te gaan. De drie gemeenten beschouwden bijvoorbeeld een verzoek waarbij het gaat om informatieverstrekking aan alleen de verzoeker zelf, wel als Wob-verzoek, terwijl dat geen Wob-verzoek is. De drie gemeenten vragen soms bij de verzoeker na of conclusie of het wel of geen Wob-verzoek is, klopt. Dit zou eigenlijk bij elk verzoek moeten worden gedaan.

5.5 Afhandeling verzoek

Preciseren verzoek

In de Wob staat dat als een verzoek te algemeen geformuleerd is, het bestuursorgaan zo snel mogelijk vraagt om het verzoek te preciseren en bij die precisering behulpzaam is.

Bij de drie gemeenten bevat de website hierover niet of nauwelijks informatie, net als bij 89% van de onderzochte overheden. In de praktijk blijkt dat de medewerkers de werkinstructies volgen waarin staat dat ze een preciseringsgesprek aanbieden. Dit past ook in het landelijk beeld.

Inwilliging tenzij uitzonderingsgrond of beperking

Alleen de expliciet in de Wob opgenomen weigeringsgronden mogen betrokken worden bij de beoordeling van de op het verzoek betrekking hebbende documenten. Andere overwegingen kunnen het niet openbaar maken van informatie niet rechtvaardigen.

64% van de websites van de overheden bevat onvoldoende informatie over dit verplichte beoordelingskader. De websites van de drie gemeenten bevatten, net als 34% van de onderzochte organisaties wel de juiste informatie hierover.

Doorverwijzing en doorzending

Als de gevraagde gegevens zijn opgenomen in een document dat in bezit is van een ander bestuursorgaan moet de verzoeker worden doorverwezen naar dat andere bestuursorgaan. Op de websites van de betrokken overheden (net als op de websites van onze drie gemeenten) staat hierover geen of nauwelijks informatie.

Als het Wob verzoek gaat over gegevens die ook berusten bij een ander bestuursorgaan, dan behandelen de drie gemeenten het verzoek zelf en wordt een zienswijze gevraagd over de openbaarmaking aan dat bestuursorgaan.

Milieu-informatie

Voor verzoeken om/openbaarmaking van milieu-informatie gelden als gevolg van het Verdrag van Aarhus en Europese richtlijnen bijzondere (strengere) regels, voor de weigeringsgronden en beslistermijnen. Bij de 30 casussen van de drie gemeenten was er in geen van de onderzochte casussen sprake van vragen over milieu-informatie. Bij de drie gemeenten wordt hier ook niet specifiek naar gekeken. Het landelijk beeld is dat overheden niet goed op de hoogte zijn van de specifieke regels die voor milieu-informatie gelden.

Artikel 10 Europees Verdrag over de Rechten van de Mens (EVRM)

Artikel 10, eerste lid, EVRM over de vrijheid van meningsuiting beschermt onder meer het recht op vrije nieuwsgaring. Bij de drie gemeenten wordt niet specifiek gecheckt of dit artikel van toepassing is. Dat past in het landelijke beeld. Landelijk is er in slechts vier (minder dan 1%) van de bestudeerde dossiers zichtbaar gecheckt of artikel 10 EVRM van toepassing is, terwijl dit bij in elk geval 118 dossiers (13%) aan de orde was omdat de verzoeker een journalist, ngo of belangengroep was. In geen van de dossiers heeft de verzoeker expliciet een beroep gedaan op artikel 10 EVRM. In Lisse waren er overigens drie dossiers waar een journalist/onderzoeker aanvrager was.

Besluiten op Wob-verzoek

Uit de kwantitatieve vragenlijst blijkt dat ongeveer de helft (47%) van de in 2018-2020 ingediende Wob-verzoeken helemaal ingewilligd is, 13% is helemaal afgewezen, bijna een kwart (23%) is voor een deel afgewezen. Vijf procent van de verzoeken zijn volgens de betrokken organisaties buiten

behandeling gesteld. De drie gemeenten gebruiken eenzelfde indeling. Bij alle drie de gemeenten wordt er zelden een Wob-verzoek geheel buiten behandeling gesteld. In de onderzochte periode 2018-2022 is dit eenmaal gebeurd.

Zoeken naar documenten

Landelijk wordt in ca. 85% van de bekeken dossiers waar gevraagd wordt naar specifieke documenten voldoende tot goed gemotiveerd dat een document waarom is verzocht niet bestaat. Uit de onderzochte dossiers blijkt echter niet hoe naar de documenten is gezocht. Bij de drie gemeenten verschilt de motivering per dossier. Bij 7 dossiers is dit voldoende onderbouwd, bij drie dossiers matig en in 1 dossier onvoldoende, naar oordeel van de onderzoekers.

Betrekken derde belanghebbende(n)

Bij de drie gemeenten en de meeste andere overheden wordt nagegaan of er derden zijn die mogelijk bedenkingen kunnen hebben bij verstrekking van een document waarom is verzocht. Als dat het geval is worden deze derden ook meestal om een zienswijze gevraagd op het openbaarheidsverzoek.

5.6 Uitzonderingsgronden en beperkingen

Algemeen

De Wob kent twee soorten weigeringsgronden voor het verstrekken van informatie.

1. Absolute weigeringsgronden, bijvoorbeeld bijzondere persoonsgegevens. Hierbij blijft de verstrekking van die informatie altijd achterwege
2. Relatieve weigeringsgronden, bijvoorbeeld onevenredige bevoordeling of benadeling van personen of organisaties. Zijn deze gronden aan de orde, dan moet het bestuursorgaan een belangenafweging maken of het genoemde belang opweegt tegen de openbaarheid van informatie.

De websites van de drie gemeenten bevatten geen of nauwelijks informatie over deze uitzonderings-gronden en beperkingen. Dit geldt evenzo voor 59% van alle organisaties.

Analyse

Bij de drie gemeenten is per gemeente bij de 10 doorgenomen dossiers minstens 3 keer en maximaal 6 keer een of meerdere weigeringsgronden uit de artikelen 10 en 11 Wob toegepast. Deze gronden zijn vaak correct toegepast en gemotiveerd. Bij een enkel dossier is de toepassing of motivatie onvoldoende of matig.

Pro Facto geeft aan dat een aandachtspunt is het weglakken van informatie. In een aantal dossiers bleek deze informatie toch nog te lezen als gevolg van de gekozen manier van weglakken. Dit probleem deed zich niet voor bij de drie gemeenten.

Tot slot valt op dat geheimhouding op grond van de Gemeentewet regelmatig in de weg staat bij openbaarmaking van informatie. Ook hier is motivering een aandachtspunt, net als bij bijvoorbeeld het doen van onderzoek naar de aanwezigheid van documenten.

5.7 Afhandel- en beslistermijnen (incl. rechtsbescherming)

Elk bestuursorgaan moet in principe binnen vier weken beslissen op een ingediend verzoek. Deze termijn mag één keer met vier weken verlengd worden. Als er gevraagd wordt om zogenoemde milieu-informatie geldt dat de termijnen korter zijn, namelijk tweemaal twee weken.

Algemene indruk

Op de drie websites staat geen of nauwelijks informatie over deze beslistermijnen van de Wob. Dit geldt tevens voor 27% van de organisaties. Bij 46% van de organisaties staat de juiste informatie hierover op de website.

Alle drie de gemeenten verdagen de beslistermijn bij een Wob-verzoek standaard met vier weken. Dit doet 81% van de overheden ook altijd.

Vragenlijstonderzoek en dossierstudie

Bij de onderzochte dossiers van de drie gemeenten is niet altijd tijdig gereageerd. Bij Lisse en bij Hillegom was een reactie te laat. Daarnaast is bij Hillegom bij een ander dossier niet bekend of op tijd is gereageerd omdat de verzenddatum niet teruggevonden is in het dossier. Bij Teylingen is bij drie dossiers te laat gereageerd. Dit beeld van de drie gemeenten is een positiever beeld dan bij alle organisaties, daar is in 34% van de dossiers niet binnen vier weken beslist.

In de periode 2018-2020 was de gemiddelde doorlooptijd van indiening van het Wob-verzoek tot het besluit op het verzoek bij Lisse 4 weken, bij Hillegom en Teylingen 5 weken. De drie gemeenten reageren sneller dan het gemiddelde want landelijk bedraagt de gemiddelde doorlooptijd van indiening van het Wob-verzoek tot besluit 5,7 weken.

De drie gemeenten schorten niet vaak de termijn op. Dit gebeurt alleen als het contact over het Wob-verzoek per post gebeurt, dan schorten ze de termijn op met een hersteltermijn. 21% van de overheden schort de termijn op 60% doet dit net als de drie gemeenten soms, afhankelijk van de context.

5.8 Leges/kosten

De Wob geeft de centrale overheid een grondslag voor het in rekening brengen van een vergoeding voor het afhandelen van een Wob-verzoek.

De drie gemeenten rekenen op basis van de legesverordening kosten indien de aanvrager de gevraagde Wob-documenten op papier wilt ontvangen. De kosten bedragen € 0,50 per pagina. Dit komt niet vaak voor, digitaal aanleveren volstaat vaak en dat is gratis. Volgens de vragenlijst rekenen 49% van de overheden kosten voor verstrekkingen op grond van de Wob op basis van de legesverordening. Op de websites staat geen informatie vermeld over mogelijke kosten. Dit komt overeen met het landelijke beeld. Op 65% van de bekeken websites staat geen of nauwelijks informatie over heffing van leges/kosten voor Wob-verstrekkingen.

5.9 Openbaar maken van aan verzoeker verstrekte informatie

De drie gemeenten rapporteren nooit openbaar (bijvoorbeeld op de website) over besluiten op Wob-verzoeken, geven ze aan de in de vragenlijst. Toch staat op de site van gemeente Lisse dat de informatie van de Gewoonste Zaak omdat het bestand te groot is, niet gepubliceerd is. De informatie kan wel via mail opgevraagd.

Het feit dat de drie gemeenten nooit openbaar rapporteren over besluiten op Wob-verzoeken komt overeen met het landelijke beeld, waar 72% van de overheden niet openbaar rapporteren over besluiten op Wob-verzoeken.

De drie gemeenten voldoen ondertussen aan de basisverplichting: een Woo-coordinator en een kanaal om een Woo-verzoek in te dienen. Op 11 mei jl. is het eerste officiële Woo-verzoek ingediend. Er waren al Woo-verzoeken omdat alle Wob-verzoeken die nog niet afgehandeld waren op 1 mei, automatisch als Woo-verzoek moeten worden behandeld. Daarnaast hebben ze de teksten op de websites aangepast naar de Woo. Ze hebben tevens de informatie uitgebreid, waardoor er nu meer informatie op de website staat.

HLTsamen wacht op dit moment op de rijksoverheid voor het openbaar maken van de gevraagde 11 categorieën, het zogenoemde Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). Voor twee categorieën kan HLTsamen hiermee inmiddels wel aan de slag (collegebesluit en raadsbesluit). Het is nu wachten op PLOOI om hiermee verder te gaan.

Daarnaast plaatst HLTsamen informatie voor collega's op het intranet over de Woo. In het najaar worden sessies bewustwording en besluitvorming ingepland. De Woo- coördinator is voornemens alle teams te bezoeken om uitleg te geven over de Woo en aan te geven wat er van collega's verwacht wordt.

5.10 Bezwaar

Bij alle drie de gemeenten zijn in de periode 2018-2021 geen bezwaren ingediend. Dit is minder dan gemiddeld. Gemiddeld worden bij alle gemeenten 2-3 bezwaarschriften per jaar ingediend, en dit aantal stijgt licht. Het is belangrijk om voor bereid te zijn, mocht er een bezwaar worden ingediend. Op papier is dit goed geregeld. De drie gemeenten hebben een commissie bezwaren en klachten ingesteld. Dit is conform de landelijke lijn, 67% van de organisaties maakt gebruik van een externe adviescommissie.

Degene die bezwaar willen maken op een Wob-verzoek, konden bij de drie gemeenten niet terecht op de websites. Want op de website van de drie gemeenten stond geen of nauwelijks informatie over rechtsbescherming over bezwaar en evt. (hoger) beroep en voorlopige voorziening.

De commissie bezwaren en klachten heeft alle informatie nodig, ook als er informatie is weggelakt in de dossiers, om tot een advies of beslissing te komen. Dit gebeurt, volgens het beleid, ook bij HLTsamen. Dit is in lijn met de landelijke trend, 67% van de organisaties doet dit ook

6 Verantwoording aan de gemeenteraden

Uit de vragenlijst inhoud komt naar voren dat bij minimaal 73% van de overheden geen afspraken zijn gemaakt met de volksvertegenwoordiging over de informatievoorziening rondom de afhandeling van Wob-verzoeken (bijvoorbeeld over vorm, frequentie en moment).

Ook in onze drie gemeenten wordt niet gerapporteerd aan de gemeenteraden en colleges.

In de Woo is het wel een verplichting te rapporteren, dat wordt naar verwachting aan de jaarstukken toegevoegd.

Bijlagen

Bijlage 1 Geraadpleegde documenten

Opgesteld door Pro Facto

- NVRR DoeMee-onderzoek 2021 (Wet openbaarheid van bestuur), De praktijk van de Wob bij decentrale overheden-eindrapportage, herziene versie
- Factheet gemeenten herzien, Data vanuit het NVRR DOE MEE-ONDERZOEK 2021 over de Wob
- Factsheet alle deelnemers herzien, Data vanuit het NVRR DOE MEE-ONDERZOEK 2021 over de Wob
- Factsheet gemeente Hillegom herzien, Data vanuit het NVRR DOE MEE-ONDERZOEK 2021 over de Wob, datum: 23 februari 2022, status document: Definitieve versie na ambtelijk wederhoor
- Factsheet gemeente Lisse herzien, Data vanuit het NVRR DOE MEE-ONDERZOEK 2021 over de Wob, datum: 23 februari 2022, status document: Definitieve versie na ambtelijk wederhoor
- Factsheet gemeente Teylingen herzien, Data vanuit het NVRR DOE MEE-ONDERZOEK 2021 over de Wob, datum: 23 februari 2022, status document: Definitieve versie na ambtelijk wederhoor
- Factsheet operationalisering begrippen herzien, definitie/operationalisering van de bij het website-onderzoek en de dossier- en documentstudie gebruikte begrippen. Als er geen begrippen zijn gebruikt die operationalisering behoeven, zijn deze tabellen verwijderd.

Aangeleverd door Hillegom, Lisse, Teylingen of HLTsamen

- Notitie Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB), Werkorganisatie HLTsamen, september 2020 inclusief bijlage
- VNG stappenplan en stroomschema
- Powerpoint, Notitie Wet openbaarheid van bestuur, september 2020, gepresenteerd aan college en MT
- Overzicht websites
- CBP Richtsnoeren, publicatie- van persoonsgegevens op internet, december 2007
- CBP Richtsnoeren, Actieve openbaarmaking en eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, augustus 2009
- Stappenplan behandeling Wob-verzoek
- Openbaarheid en publicatie bestuurlijke besluitvorming

Onderzochte Wob-dossiers Hillegom

- Wob-verzoek documenten livestreaming raadsvergaderingen en keuze NotuBiz
- Wob-verzoek nav verkeersoverlast op de Olympiaweg in Hillegom
- Wob verzoek m.b.t. aantal personen met een niet EU paspoort tussen de 15 en 18 jaar zich vanaf 1 januari 210 tot nu hebben ingeschreven in de gemeente Hillegom
- Wob verzoek m.b.t. WOZ en waarde-muterende factoren (stikstof, zonnepanelen etc.)
- Wob verzoek om alle documenten die ten grondslag liggen aan het besluit inzake mobile cameratoezicht in Hillegom
- Wob verzoek weidevogelrapportage Vosse- en Weerlanerpolder 2018
- Wob verzoek alle documenten van dossier 'Hillegom in beweging'

- Wob verzoek om alle documenten over besluit van gemeente Hillegom om live streaming van vergaderingen aan te bieden en de keuze voor het bedrijf NotuBiz
- Wob verzoek schriftelijk gestelde vragen 2009 van Groen Links over heiwerkzaamheden in de Vossepolder
- Wob verzoek over o.a. de bodemdalingskaart, schade door bodemdaling, de palenpest, windmolens en hoogspanningsmasten

Onderzochte Wob-dossiers Lisse

- Wob-verzoek ivm het achterhalen van de veroorzaker van een storing bij KPN op 14 april 2020 door netwerkschade Grachtweg 89 Lisse
- Wob-verzoek m.b.t. subsidies voor anti-racisme organisaties
- Wob-verzoek met de centrale onderzoeksvraag: hoeveel geheime documenten liggen er bij Nederlandse gemeenten?
- Wob-verzoek m.b.t. WOZ en waarde-muterende factoren (stikstof, zonnepanelen etc.)
- Wob-verzoek Mployment Housing BV m.b.t. zaak 63690 tijdelijke huisvesting van arbeidsimmigranten Heereweg 333 in Lisse
- Wob-verzoek inzake de paardenbak aan de Achterweg Zuid te Lisse
- Wob-verzoek om alle documenten over besluit van gemeente Lisse om live streaming van vergaderingen aan te bieden en de keuze voor het bedrijf NotuBiz
- Wob-verzoek over o.a. de bodemdalingskaart, schade door bodemdaling, de palenpest, windmolens en hoogspanningsmasten
- Wob-verzoek inzake de exploitatie van een speelautomatenhal en aanwezige speelautomaten in het pand van De Nachtegaal te Lisse
- Wob verzoek over plannen tot vestiging Dutch Green Inspiration Center in Lisse en fusie "bloemententoonstelling" met Kasteel Keukenhof tot Stichting Graaf Carel van Lynden

Onderzochte Wob-dossiers Teylingen

- Wob-verzoek verstrekking convenant inzake permanente bewoning Hoflee en het aantal pgb of pgo verleend met dit convenant of met regeling VROM
- Wob-verzoek inzake dossier TOV / Teylingen Ondernemers / Ondernemersfonds / College Teylingen / vrije ondernemers / Teylingen
- Wob-verzoek inzake advisering gebruikt bij uitvoering beleid inzake de Omgevingswet m.b.t. Stichting Dorp, Stad en Land
- Wob-verzoek ruimtelijke ordening - buitengebied: oneigenlijk gebruik bollengrond
- Wob-verzoek inzake advisering ondernemersfonds Teylingen
- Wob-verzoek buurtbewoners om alle stukken in relatie met de dak-en thuislozen opvang in de Boudewijn van der Beeststraat 17 Voorhout
- Wob-verzoek van Amstelkroon Vastgoed m.b.t. tijdelijke supermarkt Koetsiersweg 7 en Wasbeekerlaan 63 Warmond
- Wob-verzoek informatie project fietsroute rondje Kaag alle vergunningen en projecten en afspraak Carla Breuer en Kees van Velzen
- Wob-verzoek om alle documenten over besluit van gemeente Teylingen om live streaming van vergaderingen aan te bieden en de keuze voor het bedrijf NotuBiz
- Wob-verzoek m.b.t. WOZ en waarde-muterende factoren (stikstof, zonnepanelen etc.)

Bijlage 2 Veel gebruikte afkortingen

Awb	Algemene wet bestuursrecht
DIV	Digitale Informatievoorziening
NVRR	Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies
RIS	RaadsInformatieSysteem
RK	Rekenkamer
RKC	Rekenkamercommissie
RK's en RKC's	Rekenkamers en Rekenkamercommissies
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
Wob	Wet openbaarheid bestuur
Woo	Wet openbaarheid overheid

gemeente TEYLINGEN

Rekenkamercommissie Teylingen
t.a.v. Klaas Overbeek
emailadres: rekenkamercommissie@raadteylingen.nl

Verzenddatum 30 augustus 2022	**zaaknummer** Z-22-268733	**afdeling** Juridische Zaken
Onderwerp Bestuurlijke reactie op rekenkameronderzoek Wob	**uw kenmerk**	**behandeld door** Mariel Droogh
	bijlage	**telefoon** 14 0252

Postbus 149
2215 ZJ Voorhout
gemeente@teylingen.nl
www.teylingen.nl
T 14 0252
F 0252 – 783 599

Bestuurscentrum
Raadhuisplein 1
Voorhout

Gemeentekantoor
Wilhelminalaan 25
Sassenheim

Geachte leden van de rekenkamercommissie,

Hierbij ontvangt u de bestuurlijke reactie van het college van Teylingen op uw rekenkameronderzoek naar de uitvoering van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) bij de gemeente Teylingen. Het college heeft het rapport van de Rekenkamercommissie met belangstelling gelezen. We zijn blij met het uitgebreide- en zorgvuldig opgestelde rapport, zeker voor wat betreft de concrete aandachtspunten.

Graag willen wij een toelichting geven op dit onderzoek en ingaan op de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie.

Van Wob naar Woo

Van belang is dat inmiddels met ingang van 1 mei 2022 de Wet open overheid (Woo) in werking is getreden en dat de Wob met ingang van diezelfde datum is vervallen. Op grond van de Wob kon een ieder zich wenden tot een bestuur en vragen om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid. Dit betekent concreet dat het bestuur gevraagd kon worden om documenten, die nog niet openbaar waren gemaakt, openbaar te maken.

De Woo is daarentegen een wet met een andere insteek. Naast verbetering van de informatiehuishouding van de overheid beoogt de Woo kortweg de toegang tot

overheidsinformatie voor iedereen te vergroten door de actieve openbaarmaking te bevorderen. Dit betekent dat de overheid uit zichzelf (de wettelijk aangewezen categorieën) documenten openbaar moet maken.

Als vangnet blijft in de Woo wel de mogelijkheid bestaan om de overheid te verzoeken om documenten, die nog niet (actief) openbaar zijn gemaakt, alsnog openbaar te maken. Grosso modo vervangt de Woo de Wob niet, maar is de Wob een onderdeel van de Woo geworden.

Reactie op aanbevelingen

In het rapport worden vijf aanbevelingen gedaan die wij kunnen onderschrijven. Volledigheidshalve treft u per aanbeveling onze reactie aan.

1. **Maak afspraken tussen raad en college over de uitgangspunten en uitvoering voor de Woo.**

   Reactie

   Wij volgen het standpunt dat openbaarheid een belangrijk uitgangspunt van onze democratie; het is een belangrijke taak van de gemeenteraad om dit te controleren en daarvoor de nodige kaders te stellen.

   De Woo is sinds 1 mei jl. in werking getreden en er wordt momenteel hard gewerkt om de nieuwe verzoeken te behandelen en praktijkervaring op te doen. In Q1 2023 volgt er een evaluatie over de eerste Woo-periode en een voorstel over de uitgangspunten voor de afhandeling van Woo-verzoeken en een ambitieniveau actieve openbaarmaking. In Q4 2022 zal de raad worden gevraagd de besluitvorming van Woo-verzoeken die gericht zijn aan de raad, te mandateren aan het college.

2. **Maak afspraken over rapportage aan de raad en college van de beleidsuitvoering.**

   Reactie

   Met betrekking tot de verantwoording aan de volksvertegenwoordiging, wil het college wijzen op een belangrijke wijziging. Op grond van artikel 3.5 van de Woo is het verplicht dat het college jaarlijks in de begroting aandacht moet besteden aan beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Woo en in de jaarlijkse verantwoording verslag moet doen van de uitvoering van de Woo in relatie tot die beleidsvoornemens. Wij zullen hier uitvoering aan geven en bij de eerste rapportage in Q1 2023 afspraken voorleggen over de rapportages.

3. **Zorg voor goede informatievoorziening aan de inwoners door duidelijke informatie op de website over mondeling indienen van een Woo verzoek en afhandeltermijnen.**

Reactie

Met de inwerkingtreding van de Woo is de informatievoorziening op de website uitgebreid. Naast het bij brief of mondeling indienen van een verzoek is nu de bij de Woo wettelijke verplichting om een verzoek digitaal te kunnen indienen, opgenomen. Gelet op de digitalisering van overheden gaat de voorkeur uit naar het indienen van een verzoek via de digitale weg. De tekst is op basis van deze voorkeur opgesteld.

4. **Zorg voor goede motivering van besluiten op basis van weigeringsgronden en bij het niet bestaan van documenten**.

Reactie

Ons college geeft zich er rekenschap van dat een correcte toepassing van de wettelijke weigeringsgronden altijd juridische aandacht zal vergen. Voorshands acht het college de gebruikte werkwijze adequaat.

5. Geef de Woo-coördinator een stevige positie in de afhandeling van Woo verzoeken, zodat expertise en leereffecten geborgd worden.

Reactie

Ons college heeft een Woo-contactfunctionaris aangewezen voor de beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie. Deze functionaris is, in tegenstelling tot het eerdere werkproces onder de Wob, tevens verantwoordelijk voor het besluitvormingsproces. Door de Woo-werkzaamheden op een centrale plek te beleggen, verwachten wij dat kennis en kwaliteit omtrent de Woo geborgd wordt.

Met vriendelijke groet,

Het college van Teylingen

Jeroen Tomassen	Carla Breuer
secretaris	burgemeester

rekenkamercommissie
TEYLINGEN

DoeMee onderzoek

o.a. over onderzoek naar de praktijk van de Wob

Inhoud presentatie

1. NVRR DoeMee onderzoek
2. Onderzoek VN Verdrag handicap
3. Onderzoek Praktijk van de Wob
4. Onderzoek Ondersteuning raad
5. Ontwikkelingen
6. Vragen

1. NVRR DoeMee onderzoek

- We zijn lid van de Nederlandse vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR)
- DoeMee onderzoek wordt 1x per jaar aangeboden
- Je kunt vergelijken met anderen
- De kosten zijn beperkt, het vraagt wel veel inspanning van de rekenkamercommissie om te verdiepen en relevant te maken voor Teylingen

2. DoeMee onderzoek VN verdrag handicap

Aanleiding: Gemeenten zijn sinds 2016 verplicht om in beleid aan te geven hoe zij uitvoering geeft aan het VN-verdrag handicap.

Conclusie: De rkc constateert in 2019 dat er geen specifiek inclusiebeleid is en dat het VN-verdrag handicap nog niet of niet volledig is geïmplementeerd in het beleid op het sociaal domein.

Aanbeveling: De rekenkamercommissie beveelt de raad aan om als gemeente te voldoen aan de verplichtingen voortkomend uit het VN-verdrag en daarom het college te vragen inclusiebeleid op te stellen en waar nodig andere beleidsterreinen in lijn te brengen met het VN-verdrag.

Stand van zaken uitvoering: de rkc heeft gezien dat het onderwerp in de Maatschappelijke agenda is geadresseerd.

Advies aan raad: om aandacht voor VN verdrag Handicap te hebben bij raadsbehandeling MAG en bijbehorende uitvoeringsplannen.

3. DoeMee onderzoek Wob

Aanleiding: De Wob moest openbaarheid bevorderen, praktijk is soms weerbarstig.
De invoering Wet open overheid (Woo) goed moment om te evalueren.

Samenwerking met Lisse en Hillegom

Conclusies:

1. Geen (bestuurlijk) beleid voor afhandeling Wob- verzoeken en actieve openbaarmaking van overheidsinformatie.
2. Geen periodieke rapportage aan de raad en het college
3. Informatie op website voor het indienen van een verzoek is matig. Daarnaast ontbreekt informatie over mondeling indienen van een verzoek en over afhandeltermijnen.
4. Motivering besluiten is niet altijd volledig
5. Rol Wob-functionaris kan steviger → expertise en lerend effect
6. Wob is op praktische wijze uitgevoerd, geen bezwaren en klachten.

3. DoeMee onderzoek Wob

Aanbevelingen

1. Maak afspraken tussen raad en college over de uitgangspunten en uitvoering voor de Woo. Openbaarheid is immers een belangrijk uitgangspunt van onze democratie; het is een belangrijke taak van de gemeenteraad om dit te controleren en daarvoor de nodige kaders te stellen.
2. Maak afspraken over rapportage aan de raad en college van de beleidsuitvoering.
3. Zorg voor goede informatievoorziening aan de inwoners door duidelijke informatie op de website over mondeling indienen van een Woo verzoek en afhandeltermijnen.
4. Zorg voor goede motivering van besluiten op basis van weigeringsgronden en bij het niet bestaan van documenten.
5. Geef de Woo-coördinator een stevige positie in de afhandeling van Woo verzoeken, zodat expertise en leereffecten geborgd worden.

Proces: 12 oktober commissie DEB

4. DoeMee onderzoek ondersteuning raad

Aanleiding: advies Raad voor het Openbaar Bestuur uit 2020, over het belang van een gedegen ondersteuning van de volksvertegenwoordiging.

Doel: vaststellen op welke wijze de gemeenteraad wordt ondersteund. Bijv. inrichting van de griffie, mogelijkheid tot fractieondersteuning, inrichting rekenkamerfunctie en ambtelijke bijstand en opleidingsprogramma's

Centrale vraag: hoeveel is de raad bereid voor haar eigen ondersteuning uit te geven?

Deelvragen: wat is het budget waarover de raad beschikt? Wat wordt daaruit gefinancierd? Worden alle middelen besteed of blijft er geld liggen? Is dit de afgelopen jaren veranderd en wat zijn de redenen daarvan?

Ontwikkelingen

Wet versterking decentrale rekenkamers

Hamerstuk Eerste Kamer 27 september 2022

Nieuwe verordening n.a.v. gewijzigde wet

Klankbordgroep

Bijna afgeronde onderzoeken

- Subsidiebeleid
- Kapitaalgoederen

Nieuw onderzoek

Nieuw onderzoek opgestart gezamenlijk met Hillegom en Lisse naar verkeersveiligheid, medio 2023

Rondje langs fracties

6. Vragen

Welke opmerkingen, suggesties en vragen hebben jullie?

Kansen voor een circulair Teylingen

Beeldvormende presentatie - HANDOUT

Karlijn Bakker, Joran Straatman & Lina Penninkhof

Komend half uur…

1. Opdracht
2. Landelijke ontwikkelingen circulaire economie
3. Resultaten en conclusies verkenning
4. Aanpak voor beleidsvorming circulaire economie
5. In gesprek met u!

Opdracht & team

- Teylingen is ambitieus wat betreft duurzame ontwikkeling. Circulair is onderdeel hiervan.
- “Hoe naar Circulair Teylingen?”
- KplusV: verkennende quick scan (2021)
  - Intern: documentanalyse
  - Intern: interviews
  - Extern: voorbeelden andere gemeenten
- Nu: einde quick scan, start verdiepende en beleidsvormende fase

Karlijn Bakker

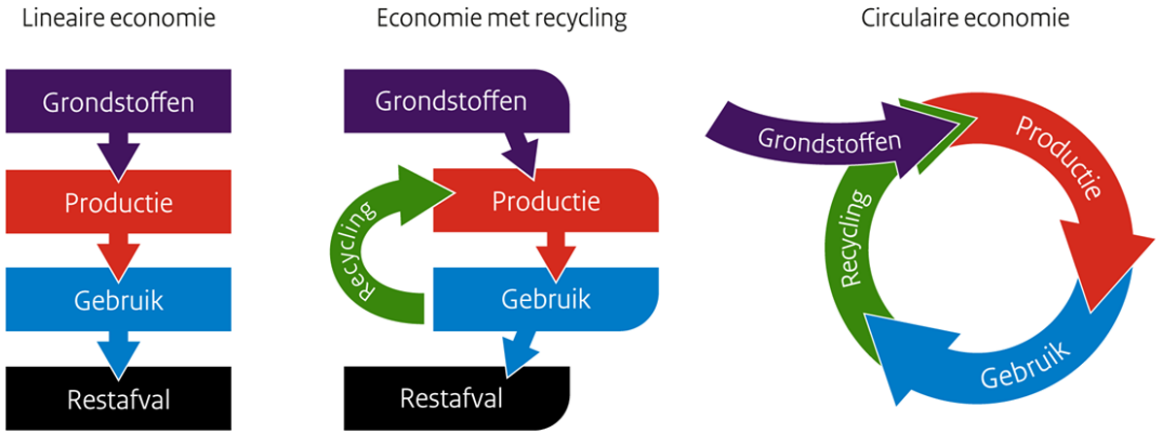

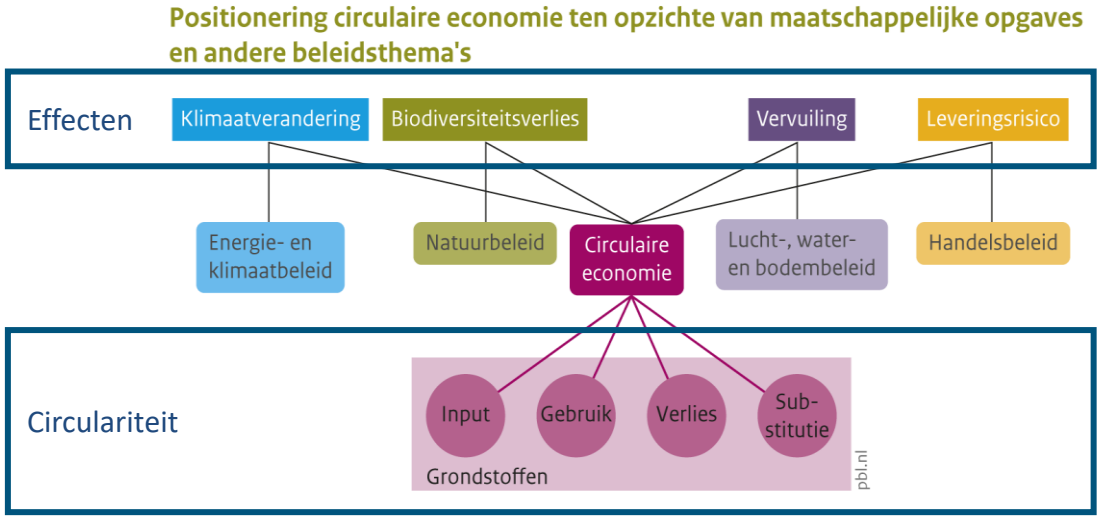
Lina Penninkhof

Joran Straatman

Circulaire economie in 2 modellen

Bron: PBL

Landelijke ontwikkelingen CE

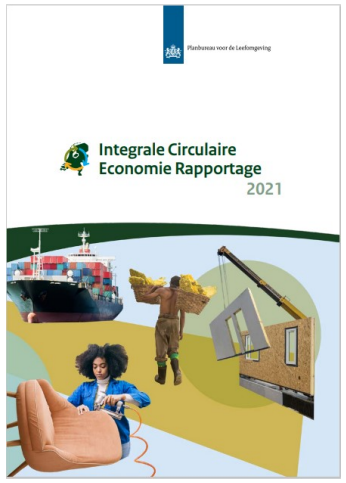

Rijksbrede programma Circulaire economie

Vijf transitieagenda's

NEDERLAND CIRCULAIR! VERSNELLINGSHUIS

Kamerbrief doelstellingen en roadmaps

2016

2017

2018

2019

2021

2022

In voorbereiding: Nationaal Programma Circulaire Economie. Verwachte toezending aan Tweede Kamer: eind 2022

Landelijke ontwikkelingen CE

2016

Het kabinet schetst hoe onze economie kan veranderen naar een duurzame, volledig circulaire economie in 2050. Het programma omschrijft wat nodig is om zuiniger en slimmer met grondstoffen, producten en diensten om te gaan.

Rijksbrede programma Circulaire economie

2017

In januari 2017 hebben 180 partijen in Den Haag het Grondstoffenakkoord ondertekend. Hierin staan afspraken om de Nederlandse economie te laten draaien op herbruikbare grondstoffen. Het akkoord is ondertekend door diverse partijen uit de overheid, het bedrijfsleven, de vakbeweging en milieuorganisaties.

2018

De Rijksoverheid heeft samen met ondertekenaars van het Grondstoffenakkoord 5 transitieagenda's opgesteld. Het gaat om de transitieagenda's Kunststoffen, Consumptie-goederen, Maakindustrie, Bouw en Biomassa en Voedsel. Hierbij is gekozen voor 5 sectoren en ketens die belangrijk zijn voor onze economie en die het milieu belasten. Omslag naar circulaire economie versnellen

Vijf transitieagenda's

2019

leren voor morgen

NEDERLAND CIRCULAIR! VERSNELLINGSHUIS

De activiteiten die door de transitieagenda's worden uitgevoerd, staan in het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie. Het Uitvoeringsprogramma kent daarnaast dwarsdoorsnijdende thema's, zoals wet- en regelgeving, ondernemerschap, monitoring, marktprikkels, circulair inkopen en ontwerp, kennis en innovatie.

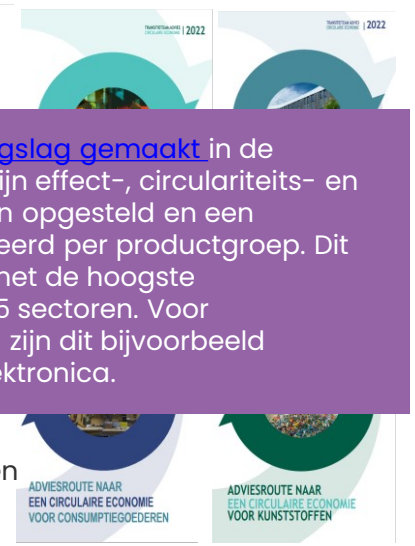
2021

Iedere twee jaar inventariseert het PBL de status van de circulaire economie en doet aanbevelingen. Belangrijke conclusie: de grondstoffenefficientie gestegen, maar totaalgebruik toegenomen. Aanbevelingen:
Belangrijke aanbevelingen:
1) Dwang en drang nodig
2) Integraal beleid
3) Stellen concrete doelstellingen

2022

Kamerbrief doelstellingen en roadmaps

Er is een concretiseringslag gemaakt in de transitieagenda's. Er zijn effect-, circulariteits- en prestatiedoelstellingen opgesteld en een adviesroute geformuleerd per productgroep. Dit zijn productgroepen met de hoogste milieubelasting in de 5 sectoren. Voor Consumptiegoederen zijn dit bijvoorbeeld meubels, textiel en elektronica.

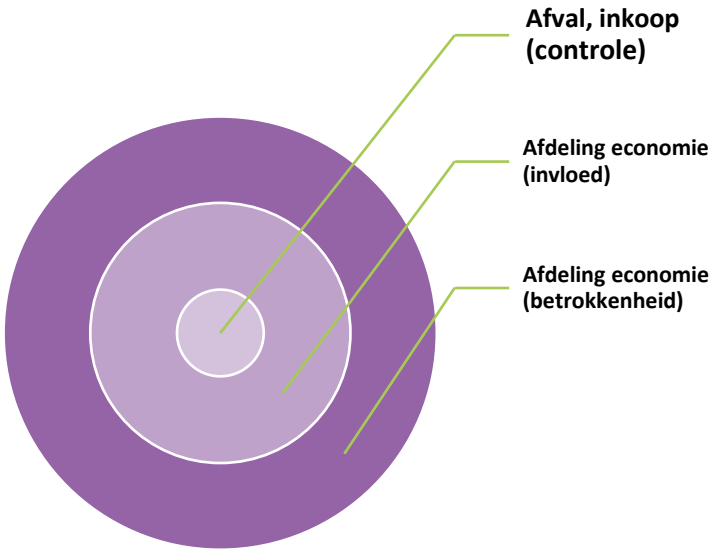

In voorbereiding: Nationaal Programma Circulaire Economie. Verwachte toezending aan Tweede Kamer: eind 2022

Resultaten Quick Scan

Over de verkennende quick scan

Documentanalyse	Gesprek met:
Duurzame ontwikkeling 2020-2024	Wethouder duurzaamheid
Inkoopbeleid 2021 + 2022	Beleidsmedewerker inkoop
Afval en grondstoffenbeleid 2020-2024	Beleidsmedewerker afval en grondstoffen
Economische visie duin en bollenstreek 2030	Beleidsmedewerker economie

Duurzame ontwikkeling

- Prioritering van het uitvoeringsprogramma geschiedt op basis van de **drie** opgaven met de grootste dreigingen, grootste kansen en grootste gemeentelijke invloed op resultaten

- CO2- reductie (energietransitie)

- Klimaatadaptatie en biodiversiteit

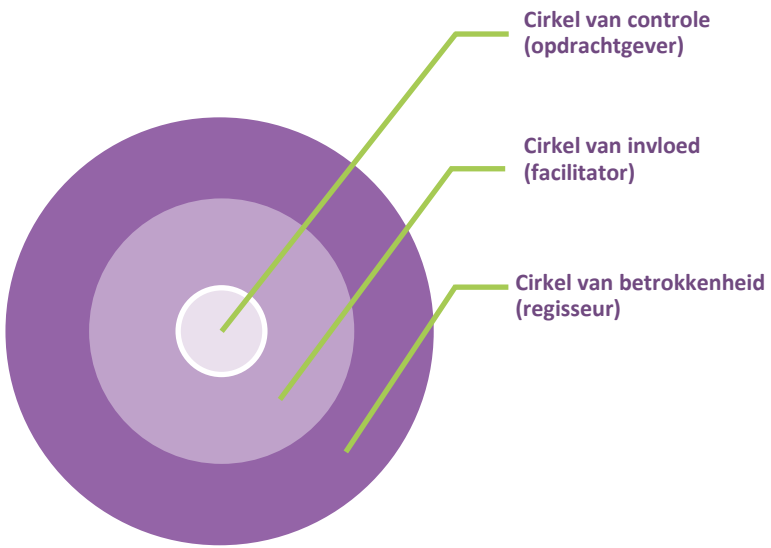

- Circulaire economie.

Teylingen zoekt naar **synergie** tussen deze drie opgaven

Welke rol ziet Teylingen voor zichzelf?

Vijf verschillende rollen

Opdrachtgever	Facilitator	Regisseur
Als duurzame werkorganisatie/dienst verlener gemeentelijke taken organiseren.	Faciliteren van kansrijke initiatieven uit de samenleving.	Kennis en bewustzijn van eigen handelen van inwoners en bedrijven helpen vergroten.
Een voorbeeldfunctie door de gemeentelijke organisatie bij duurzame ontwikkelingen.		Een sturende rol.

*De rollen zijn opgenomen in het programma duurzame ontwikkeling 2020-2024

Eigen organisatie: Inkoop

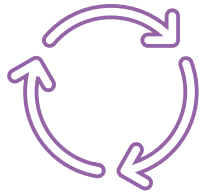
Via het inkoopbeleid draagt de gemeente direct bij aan een duurzame en circulaire economie. De gemeente Teylingen heeft het **Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) ondertekend**. Een belangrijke afspraak in dit Manifest is het komen tot een Actieplan MVI. In 2018 zijn de werkprocessen in samenspraak met Stichting Rijk herzien. In het actieplan MVI zijn de volgende ambities opgenomen:

- realiseren van energieneutraal inkopen in 2025
- circulair handelen bij inkopen in 2025
- maximaal behoud en verbetering van natuurlijk kapitaal, van de ecologische structuur en biodiversiteit in 2025.
- realiseren van zoveel mogelijk sociale inclusie in de maatschappij in 2025.

Daarnaast vermeld het inkoopbeleid dat de gemeente openstaat voor **nieuwe** ontwikkelingen, technieken, inkoopmodellen (zoals business-as-a-service) en **innovatieve aanbestedingsvormen**.

Eigen organisatie: Afval

- Met betrekking tot het afvalbeleid is het voor de gemeente van belang om te **conformeren** aan Landelijk afvalbeheerplan 2017-2029, het Uitvoeringsprogramma VANG, Nederland Circulair 2050 & Grondstoffen-akkoord, Uitvoeringsprogramma CE 2019-2023, Raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022.

- De gemeente wil voldoen aan landelijke VANG-doelstellingen voor huishoudelijk afval 2020: Dat betekent 75% scheiding van huishoudelijk afval en maximaal 100 kg restafval per persoon per jaar Vervolgens wil de gemeente in **2025 maximaal 30 kg** restafval per persoon per jaar hebben. Ook wordt er ingezet op het hergebruiken van gemeentelijke afvalstromen voor de buitenruimte: bladafval, bermgras, bomen. De gemeente zat in jaar 2021 **127 kg** per inwoner restafval (inclusief grof).

Faciliteren en regisseren

- In het coalitieakkoord van Teylingen is opgenomen dat de gemeente zich inzet voor de transitie naar een circulaire economie en daarin **het bedrijfsleven stimuleert**.

- In de economische regioagenda **Duin en bollenstreek 2030** is zeer beperkt aandacht voor circulariteit.

- Het lijkt waarschijnlijk dat de **Stichting Economic Board** een rol kan vervullen. Dit bevindt zich echter nog in een oriënterende fase over hoe om te gaan met dit onderwerp. Er wordt wel gesproken over focus op duurzame ontwikkeling

Conclusies

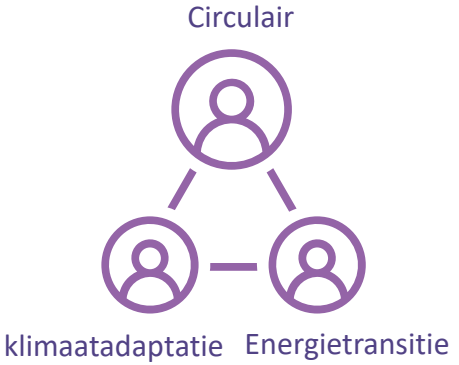
1. Uit de gesprekken en documenten valt op te maken dat er wel degelijk **al ontwikkelingen plaatsvinden** die voor een deel gerelateerd kunnen worden aan het thema circulariteit, maar dat dit nog vooral op zichzelf staande acties zijn die niet vanuit een integrale aanpak worden gemaakt.

2. In de gesprekken werden **eerste ideeën genoemd** voor het invulling geven aan een circulaire economie. Het is van belang om hier een verdiepingsslag in aan te brengen, te prioriteren en goed te onderbouwen voordat ze uiteindelijk mogelijk gaan landen in het circulair beleid. In het duurzaamheidsbeleid en in het afvalbeleid worden al keuzes gemaakt waarbij Teylingen zich al beweegt naar een circulaire gemeente.

3. Die keuzes moeten zich goed gaan verhouden tot het beleid en het uitvoeringsprogramma circulaire economie. **Verdiepende gesprekken en workshops** zullen bijdragen aan het aanscherpen van de ideeën die nu al leven. Waarna dit verder geconcretiseerd kan worden middels **actiepunten**.

Vervolg conclusies

4. Circulariteit gaat niet enkel om het domein afval en grondstof, maar loopt **dwars door de gehele organisatie heen**. Het speelt zich af binnen de domeinen beheer, ruimte, sociaal en interne dienstverlening. Daarbinnen dient de energietransitie zo circulair mogelijk plaats te vinden, alsmede de maatregelen die genomen worden om klimaat adaptief te zijn als gemeente.

5. De uitdaging is om iedereen mee te nemen en bewust te laten worden van de verantwoordelijkheid binnen haar eigen functie om circulariteit te integreren. Ook inkopers hebben met het onderwerp te maken, of het sociaal domein waar onderwijs een taak heeft bij het bewustwordingsproces, evenals de bedrijfssecretaris van de gemeente die een rol moet pakken om **bedrijven aan te sporen**.

6. De activiteiten moeten zoveel mogelijk verbonden worden aan **concrete, meetbare doelen** op de langere termijn.

Vervolg: beleid en uitvoeringsprogramma

Door de wethouders duurzame ontwikkeling en economie is de wens uitgesproken om tot een **uitvoeringsprogramma** te komen voor ontwikkelingsrichtingen van de circulaire economie.

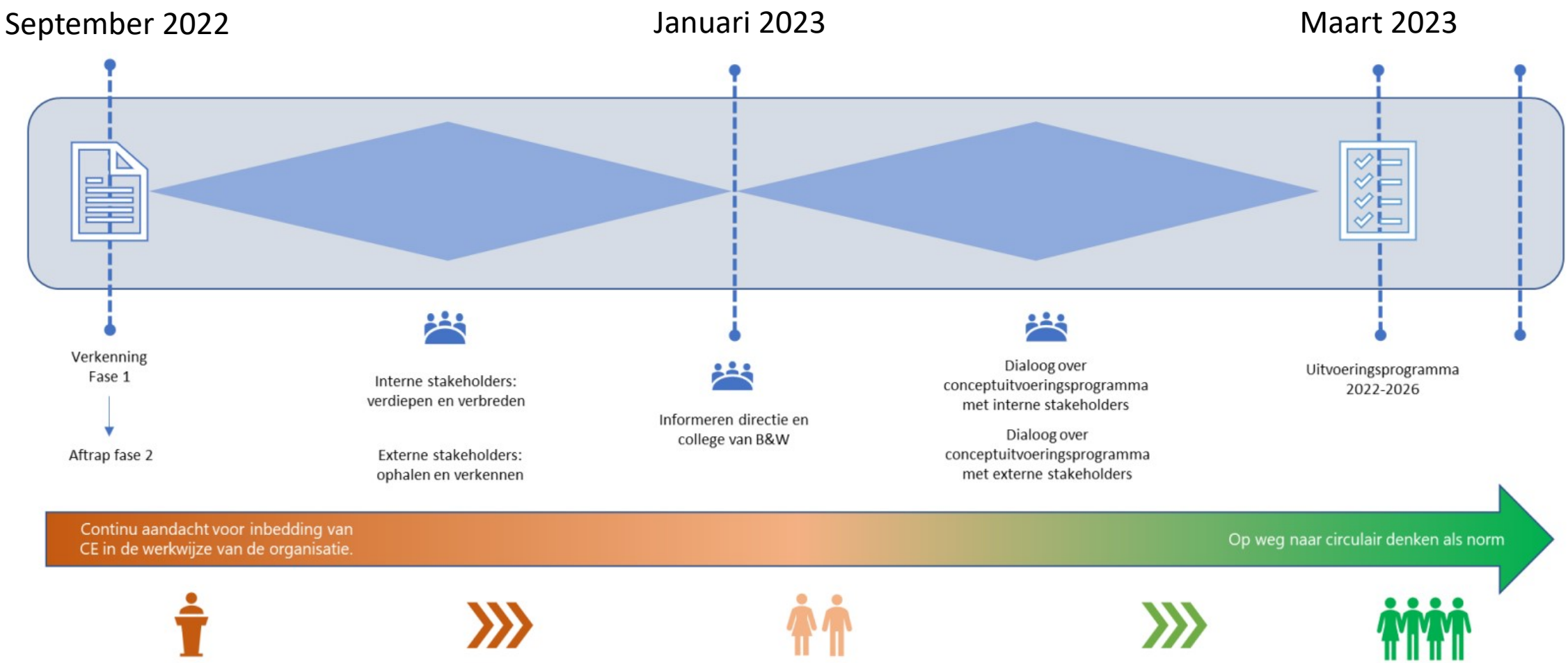
Het uitvoeringsprogramma komt in de komende periode tot stand, als onderdeel van het beleidsplan

Het beleidsplan is een samenhangende agenda op het gebied van circulariteit die:

1. **mimimaal** aansluit bij landelijke ambities en circulariteitsdoelstellingen;
2. aansluit bij **ontwikkelingen in de regio** (Bollenstreek, Zuid-Holland);
3. synergie vormt met de andere programmalijnen uit het samenhangend Plan Duurzame Ontwikkeling 2020-2024, waarbij Circulaire Economie als onderwerp dwars door de andere thema's heen loopt en andere relevante beleidsvelden hierom betrokken worden bij het opstellen van het beleid en in de uitvoering (rol- en taakverdeling);
4. inspirerend en enthousiasmerend werkt **voor interne en externe stakeholders**

Proces komende periode

Bijlage: goede voorbeelden

Inspiratie: goede voorbeelden (controle)

1. Openbare ruimte: In de openbare ruimte vinden verscheidende initiatieven plaats zoals straatmeubilair van gerecycled materiaal, het hergebruik van verkeersborden, lichtmasten en van tegels, en een zelf gemaakt insectenhotel van een gebruikte elektra kast.

2. Grondstoffen analyse: Een grondstoffenanalyse geeft een inkijk in de benodigde en vrijkomende grondstoffen om daarvanuit cijfermatig ondersteunde kansen te kunnen noemen voor preventie en hergebruik.

3. Deel en "as a service" concepten stimuleren: Intern wordt het gebruik van deelconcepten gestimuleerd. Dit kan bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit (deelauto's en fietsen), bouwgereedschappen, werkvoertuigen en textiel. Zo is het strooien bij vorst nu een eigen dienst maar je kan zout strooien ook als dienst afnemen

goede voorbeelden (invloed)

1. Living Lab aanpak: Door het opzetten van een living lab aanpak ontstaat de mogelijkheid om handelingsperspectief te bieden voor circulaire uitdagingen is een latente behoefte op verschillende thema's. Met behulp van een living lab aanpak zet de gemeente, in haar rol als facilitator, samen met andere partijen een extra stap om circulaire icoonprojecten in deze vroege fase van de circulaire economie aan te jagen en te laten slagen

2. Subsidiering
De gemeente zal in relatie tot de lokale bouwopgave stimuleren dat in projecten een beroep wordt gedaan op subsidiemogelijkheden van de rijksoverheid, de provincie en de EU. Subsidies kunnen betrekking hebben op materiaalgebruik (houtbouw) en bouwen op een wijze die het mogelijk maakt dat bouwwerken weer op een eenvoudige wijze kunnen worden gedemonteerd en elders weer gebruikt.

3. Circulaire waardes gemeente breed laten landen: Circulariteit dient integraal te worden opgenomen in alle domeinen en gemeentelijke uitingen:
Communicatie: Circulariteit wordt actief uitgedragen in communicatie uitingen waarbij de boodschap is dat circulariteit helpend is aan alle thema's. Het is geen of/of maar en/en.
*Gemeentelijke bijeenkomsten***:** Gemeentelijk bijeenkomsten en events voldoen vanaf 2023 aan circulaire maatstaven. Dit draagt bij aan de exposure en impact op beeldvorming van bezoekers.

goede voorbeelden (betrokkenheid)

1. Verkennen en bouwen aan een sterk regionaal netwerk voor circulaire economie: Gemeente X bouwt samen met buurgemeenten, provincie en partners zoals VNO-NCW aan het regionale netwerk circulaire economie. Hierbij neemt zij het initiatief voor het organiseren en aanjagen van enkele netwerkbijeenkomsten op het gebied van circulaire economie. Hiermee zorgt ze voor verbinding, afstemming en inspiratie.

2. Aansluiten bij bestaande programma's en netwerken: De gemeente zoekt actief aansluiting bij stimulerende programma's en netwerken en sluit aan bij bestaande evenementen. Door als gemeenten betrokken te zijn bij regionale en landelijke netwerken wordt kennis opgedaan en gedeeld over circulaire (beleids-) maatregelen, oplossingen en innovaties.

Holland Rijnland 2022 - 2026

Versie voor zienswijze

HOLLAND RIJNLAND

WAAR DE RANDSTAD TOT BLOEI KOMT

gemeente
Zoeterwoude

Gemeente
Voorschoten

Voorwoord

We staan aan de vooravond van Holland Rijnlands zesde raadsperiode sinds de oprichting in 2004. Die tijd kenmerkt zich door één constante: verandering. In de afgelopen jaren in het bijzonder blijkt dat dingen die we niet voor mogelijk hielden, wel degelijk mogelijk zijn. Er treden grote veranderingen op in onze sociale en economische structuur. Soms door omstandigheden die we zelf creëren, soms door gebeurtenissen buiten onze controle.

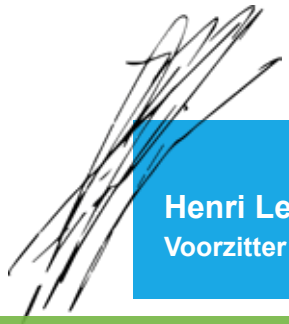
Tijden van verandering, soms gepaard met onzekerheid, vragen om een gezamenlijke visie en actie. Met beide benen op de grond en bewust van de eigen kracht én de wereld om ons heen. Met die aanpak boekten we de afgelopen jaren grote successen. Zo brachten we, met een duidelijk doel voor ogen, een aanzienlijk bedrag aan middelen bijeen in een Regionaal Investeringsfonds (RIF). Met aanvullingen vanuit het Rijk en de provincie Zuid-Holland gaven we de bereikbaarheid en de leefbaarheid in de regio een impuls via vijf concrete projecten. Zo kijk ik met trots terug op belangrijke mijlpalen, zoals de aanleg van de RijnlandRoute en de ontwikkeling van een hoogwaardig OV-netwerk, die we dankzij dit fonds mogelijk maakten.

We pakken de komende tijd door op het succes van het RIF. Maar we moeten tegelijkertijd constateren dat vijftien jaar na oprichting van dit fonds de wereld is veranderd. Eerdere successen bieden geen garantie voor herhaling van die successen in de toekomst. Recente mondiale ontwikkelingen als de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne, beïnvloeden ons leven en onze toekomst direct.

Op dit moment gaat de aandacht uit naar vraagstukken als natuurherstel, klimaatadaptatie en energietransitie en lijkt het kabinet hiervoor grote bedragen uit te trekken. Het zijn stuk voor stuk vraagstukken die ook in Holland Rijnland spelen. Daarbij hebben we een behoorlijke kluif aan het bereikbaar houden van onze regio en het is puzzelen om voldoende ruimte te vinden voor woningen, bedrijven en duurzame energie-opwek.

Om al deze uitdagingen het hoofd te bieden, bepaalden we gezamenlijk de contouren voor Holland Rijnland 2022–2026, in het document dat voor u ligt. Hierin bezegelen we onze gezamenlijke zoektocht naar oplossingen én introduceren we een gebiedsgerichte aanpak. Daarnaast zetten we onze samenwerking voort op uitvoeringstaken als de regiotaxi, de urgentiecommissie Woonruimteverdeling én vieren we dit jaar het twintigjarig bestaan van het Regionaal Bureau Leerplicht. Verder blijven we gezamenlijk optrekken bij het formuleren van een kantoren- en bedrijventerreinenstrategie, de woonagenda en voeren we verkenningen uit op het terrein van onder meer transport over water en multimodale mobiliteitshubs. Later dit jaar besluiten we samen over het definitieve programma van de komende vier jaar.

De afgelopen jaren zagen we dat we in Holland Rijnland veel in huis hebben om de uitdagingen die de toekomst ons biedt gezamenlijk en zelfbewust aan te gaan. We weten dat het succes van de ene gemeente ook het succes van de andere is. Samen zetten we de schouders eronder.

Henri Lenferink
Voorzitter dagelijks bestuur Holland Rijnland

2005

Van 16 naar 12
Fusie Sassenheim, Voorhout en Warmond tot Teylingen en Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg tot Katwijk

2007

Bestuurders heffen het glas na oprichting van het Regionaal Investeringsfonds (RIF)

2009

"Vijf spannende, maar ook zeer productieve jaren"

2011

Bijna tweehonderd raadsleden en bestuurders op het regiocongres "Tussen Droom en Daad" in Kaag en Braassem.

2013

Één Regiotaxi voor de regio

2004

Officiële installatie van het eerste dagelijks en algemeen bestuur Holland Rijnland

2006

Verhuizing ambtelijke organisatie Holland Rijnland van Lisse naar Leiden

2008

Externe evaluatie Holland Rijnland
"Als burgemeester van Hillegom heb ik de samenwerking van de Holland Rijnland-gemeenten als positief ervaren."

2010

Van 12 naar 15 toetreding Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Rijnwoude

2012

10 jaar Regionaal Bureau Leerplicht Holland Rijnland

2015

Decentralisatie van de jeugdzorg. Gemeenten Holland Rijnland slaan de handen ineen.

2017

Ondertekening Regionaal Energieakkoord 'Energie-neutrale regio in 2050'

2019

Van 14 naar 13
Fusie Noordwijk en Noordwijkerhout tot Noordwijk

2021

Vaststelling drie regionale **strategieën:** RES 1.0, RSM en de ROA

2014

Van 15 naar 13
Fusie Alphen aan den Rijn, Boskoop en Rijnwoude tot Alphen aan den Rijn

2016

Oprichting Cofinancieringsfonds Holland Rijnland & nieuw logo Holland Rijnland

2018

Vaststelling Woonagenda. Door de provincie aanvaard na lobby Holland Rijnland

2020

Opening corbulotunnel

Inhoudsopgave

Inleiding 08

Samenwerken in de regio 14

Wij werken aan 18

Onze werkwijze 24

Financiën & organisatie 30

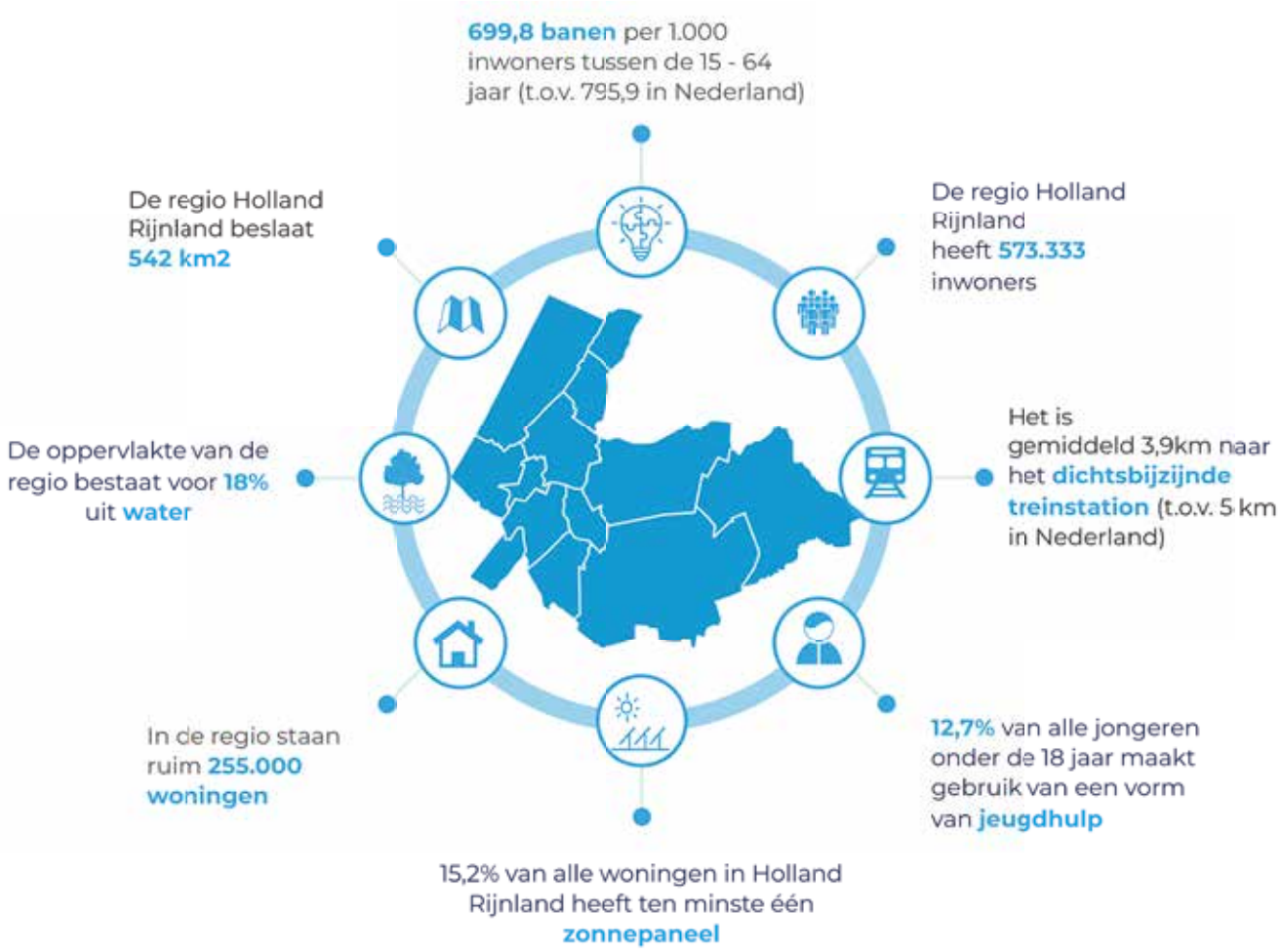

gemeente
TEYLINGEN

Gemeente Oegstgeest

Inleiding

DNA van de regio

Holland Rijnland is een aantrekkelijke regio om te wonen, te werken en te recreëren. En dat is niet voor niets: de dertien gemeenten in de regio hebben veel te bieden. Zo geven **Leiden**, **Noordwijk** en **Katwijk** onderdak aan topsectoren als health sciences, sensorgerelateerde technologieën en ruimtevaart op het Leiden Bio Science Park, Unmanned Valley en de NL Space Campus. In de regio bevinden zich mondiaal opererende bedrijven, waaronder AkzoNobel in **Teylingen**, Zeeman in **Alphen aan den Rijn** en Heineken in **Zoeterwoude**. De regio is dan ook een aantrekkelijke vestigingsplaats voor uiteenlopende sectoren. De combinatie van groen en de Hollandse Plassen in de sterk verstedelijkte Randstad is uniek. Waardevolle natuur en cultuurhistorische locaties, zoals het landgoed Duivenvoorde in **Voorschoten** en het plassengebied in onder meer **Nieuwkoop** en **Kaag en Braassem**, liggen naast agrarische gebieden en de kust. Economisch sterke steden gaan hier samen met attractieve dorpen zoals **Hillegom** en **Leiderdorp**. Toeristische trekpleisters kent de regio ook. Zoals Keukenhof in **Lisse** en Corpus in **Oegstgeest**, trekken we jaarlijks 2,5 miljoen bezoekers. De strategische ligging ten opzichte van de luchthaven Schiphol en steden als Amsterdam, Den Haag en Rotterdam dragen verder bij aan de aantrekkingskracht van de regio.

Pijldatum: 01-03-2022

Inspelen op de actualiteit

Dat onze regio zo bloeiend is, is echter geen vanzelfsprekendheid: ingrijpende en cruciale keuzes zijn aanstaande. In de regio spelen **stedelijke vraagstukken**, bijvoorbeeld de ruimte voor wonen en economische bedrijvigheid, maar ook meer **landelijke vraagstukken**, zoals bodemdaling, stikstof en de landbouwtransitie. De regio moet zich aanpassen aan een veranderend klimaat. Energieopwekking moet verduurzaamd worden, terwijl de netcapaciteit al tegen haar grenzen aan zit met het huidige gebruik. In combinatie met de krappe arbeidsmarkt en een tekort aan steeds meer vakmensen, stelt dit ons voor **grote uitdagingen**.

De oorlog in **Oekraïne** en de vluchtelingenstroom uit het thuisland vraagt meer inzet op het gebied van huisvesting. Ook maakt het duidelijk hoe onwenselijk het is afhankelijk te zijn van aardgas en versterkt de urgentie om zelfstandig, duurzaam en groen energie op te wekken.

De **coronacrisis** deed ons inzien dat de lange internationale productieketens ons kwetsbaar en soms te afhankelijk maken van andere landen. Bepaalde sectoren en kwetsbare inwoners werden hard geraakt en digitaal werken kwam in een stroomversnelling. Dit laatste heeft blijvende gevolgen voor het gebruik van kantoren en woon-werkverkeer: we werken nu anders en kijken ook anders aan tegen wonen en forensen. Sinds de lockdown is de mogelijkheid om dichtbij huis te recreëren alleen maar belangrijker geworden.

Ambitie

In Holland Rijnland hebben we grote ambities.
De belangrijkste zijn:

- Tot 2030 bouwen we **30.000 woningen**, waarvan 5.600 in de nieuwe Katwijkse woonwijk Valkenhorst. Ook na 2030 verwachten we een forse bouwopgave.
- We creëren **20.000 nieuwe banen** in zowel de kennis- als maakindustrie, met nieuwe economische kernen in de Rijn- en Veenstreek en de Duin- en Bollenstreek. Hiervoor zijn arbeidskrachten nodig met opleidingen die aansluiten bij kansen die de nieuwe economie biedt.
- We werken aan **duurzame bereikbaarheid**, waarin openbaar vervoer een prominente rol speelt.
- Onze **energie wekken we duurzaam op**, zowel voor bestaande woningen en bedrijven als voor nieuwe locaties. Voldoende netcapaciteit is van groot belang.
- We maken de regio gereed voor de impact van klimaatverandering en zorgen ervoor dat we door een **transformatie van de land- en tuinbouw** vitale sectoren behouden, terwijl we tegelijkertijd onze bodem- en waterkwaliteit verbeteren.
- We waken over onze **waardevolle landschappen** en vergroten de **biodiversiteit** in de regio.

Het regeerakkoord en de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) bevestigen deze ambities en doelen. Het Rijk maakt de komende jaren veel geld vrij om deze opgaven op te pakken. Dit vraagt ook wat van ons. We sluiten aan bij de nationale kaders, maar lokaal moet eveneens de spade de grond in.

Koers

We beginnen natuurlijk niet bij nul. Vorig jaar werkten we drie strategieën uit: de Regionale Omgevingsagenda, de Regionale Strategie Mobiliteit en de Regionale Energiestrategie. Hiermee geven we invulling aan de toekomst van de regio. We zien dat het op bepaalde onderwerpen efficiënter en doeltreffender is om gezamenlijk op te trekken. Scherpe keuzes en prioriteiten op regionaal niveau blijven noodzakelijk. Regionale inzet vergroot onze slagkracht richting provincie, het Rijk, andere regio's of organisaties.

- In de **Regionale Omgevingsagenda** leggen we een aantal regionale ruimtelijke keuzes vast over waar toekomstige nieuwbouw, werklocaties, groen, water en energie in onderlinge samenhang een plek moeten krijgen.

- In de **Regionale Strategie Mobiliteit** stellen we duurzame mobiliteit voorop. De ambitie is om met schonere, slimmere en andere mobiliteit bereikbaar te blijven, toekomstige regionale ontwikkeling mogelijk te maken en te zorgen dat iedereen mee kan doen aan de samenleving.

- In de **Regionale Energiestrategie 1.0** maken we afspraken samen met de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland over hoe we in 2050 een energieneutrale regio worden en welke stappen we daartoe tot 2030 alvast zetten. We zetten in op energiebesparing, warmtenetten, zon op daken en grootschalige opwek door middel van zon en wind.

We realiseren ons dat er meer nodig is dan alleen deze strategieën. Zonder uitvoering blijft het slechts papier. Een strategie is nooit af. Terwijl we aan de slag gaan, blijven we leren en passen we aan waar en wanneer de opgave daarom vraagt.

Aanpak

Sinds de zomer van 2021 werken we aan een werkprogramma voor de nieuwe raadsperiode. De drie strategische documenten vormen hiervoor de basis. In het werkprogramma vertalen we die strategische documenten naar de uitvoering en benoemen we de vaste taken die bij Holland Rijnland zijn belegd. We zien dat niet alle vraagstukken in elke gemeente spelen. Daarom zoeken we met onze nieuw gebiedsgerichte aanpak, optimale coalities om deze doelen te bereiken. Soms met alle gemeenten, soms subregionaal of met een kleine groep gemeenten.

De maatschappelijke opgave waar we binnen Holland Rijnland aan werken gaat natuurlijk verder dan ruimtelijke thema's. Het **Regionaal Bureau Leerplicht** zet zich in om schoolverzuim, thuiszitten en voortijdig schooluitval te verminderen. De **Regiotaxi** vervoert inwoners van deur tot deur. De **Service Organisatie Zorg** (voormalige TWO Jeugdhulp) koopt passende jeugdhulp in voor kinderen die dat nodig hebben. Daarnaast ondersteunt en advisiseert Holland Rijnland bij thema's zoals maatschappelijke zorg en arbeidsmarktparticipatie.

Samen geven we invulling aan onze ambities en zorgen we ervoor dat Holland Rijnland een bloeiende regio blijft waar het fijn is om te wonen, te werken en te recreëren.

B
BEACH
gemeente
Noordwijk

nieuwkoop

Leeswijzer

De inleiding ging in op de unieke aspecten van de regio Holland Rijnland. Maar ook op de vele opgaven die op ons afkomen, afzonderlijk van en versterkt door de actualiteit rondom de coronapandemie en de situatie in Oekraïne. Ook aan bod kwamen de ambities, geformuleerd om die opgaven het hoofd te bieden, de eerste stappen richting een aanpak op regionaal niveau en het belang van dit schaalniveau.

In die regionale aanpak speelt de gemeenteraad een belangrijke rol. Wat die rol inhoudt in regionale samenwerking en hoe de gemeenteraden bij de besluitvorming worden betrokken, komt aan bod in **hoofdstuk 2** 'Samenwerken in de regio'. Dit hoofdstuk beschrijft de formele en informele wijzen van informeren en samenwerken. Ook de rol van de gemeenteraden in relatie tot die van het dagelijks en algemeen Bestuur wordt beschreven.

Nadat is ingegaan op de verschillende rollen bij regionale besluitvorming, benoemt **hoofdstuk 3** 'Wij werken aan' de onderwerpen waarop we ons gezamenlijk inzetten. Ook benoemt het waarom het juist voor die onderwerpen belangrijk is en hoe we dat tot nu toe doen of willen gaan doen.

Vervolgens zet **hoofdstuk 4** 'Onze werkwijze' uiteen welke werkzaamheden de organisatie Holland Rijnland uitvoert. Te weten: het opstellen van regionaal beleid en monitoring, studies en uitvoering. Wat de organisatie precies doet op welk onderwerp, geeft de tabel op pagina 25 weer. In navolging op de Omgevingswet en programma's van het Rijk en de provincie zien we ook mogelijkheden om gebiedsgericht en projectmatig te gaan werken. Een overzicht van mogelijke investeringsprojecten die bijdragen aan onze gezamenlijke doelstellingen staan in de tabel op pagina 28.

Hoofdstuk 5 'Financiën en Organisatie' beschrijft het huidige financiële beeld, de verschillende fondsen en geeft een inkijkje in de verdeling van de begroting. De wijze waarop de organisatie Holland Rijnland is ingericht, staat ook in dit hoofdstuk.

Nota Bene: dit document is geschreven in de eerste persoon meervoud ('we'). 'We' verwijst naar de gemeentebesturen van Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Noordwijk, Nieuwkoop, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude en naar het bestuur van Holland Rijnland.

LISSE

leiderdorp

Samenwerken in de regio

Regionale samenwerking vindt plaats op tal van terreinen, in uiteenlopende vormen en vanuit verschillende motieven.[1] In sommige samenwerkingsverbanden wordt alleen gezamenlijk taken uitgevoerd, zoals afvalverwerking. In anderen gaat het juist om een beleidsinhoudelijke samenwerking. Gemiddeld nemen gemeenten deel aan 33 samenwerkingsverbanden.

In Holland Rijnland werken we met **dertien gemeenten** samen op **acht verschillende thema's**, zowel **uitvoerend** als **beleidsinhoudelijk**. Dat doen we al sinds 2004 en met succes. Voor vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen en die nauw met elkaar samenhangen, de woningbouwopgave in relatie tot mobiliteit en de nieuwe CO2-normen en aanpak van stikstofuitstoot. Hierbij blijkt de regio een optimale schaal voor het behalen van voordelen op het gebied van kennis, kwaliteit en financiën. Daarnaast kijken de provincie en het Rijk steeds vaker naar de regio als de schaal om bestuurlijke en maatschappelijke opgaven op te pakken. Dat werkt ook andersom, in gezamenlijkheid kunnen we een sterkere vuist maken richting de provincie en het Rijk. Met andere woorden: **regionale samenwerking is 'here to stay'**.

Actieve betrokkenheid van gemeenteraadsleden bij regionale samenwerking is tijdrovend. En dat terwijl de meeste raadsleden de handen al vol hebben aan de eigen gemeente. De verschillen tussen de gemeenten zijn bovendien groot. De bevolkingsopbouw in Alphen aan den Rijn is anders dan die in Hillegom en het Nieuwkoops landschap is niet te vergelijken met dat van Leiden. Staatkundig bestaat 'de regio' bovendien niet en dat brengt een balanceeroefening tussen effectiviteit en democratische legitimiteit met zich mee. Dat maakt **regionale samenwerking complex**.

Dit hoofdstuk beschrijft welke rol, instrumenten en verantwoordelijkheden de gemeenteraad heeft om hier zo goed mogelijk mee om te gaan.

De juridische basis

Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland is een openbaar lichaam, opgericht op basis van de '**Wet Gemeenschappelijke Regeling**' (WGR) door gemeenteraden en colleges van de deelnemende gemeenten en kent een algemeen en een dagelijks bestuur.

[1] *Zie voor een inventarisatie: https://kennisopenbaarbestuur.nl/rapporten-publicaties/ inventarisatie-regionale-samenwerkingsverbanden-decentrale-overheden-2020/*

De gemeenteraden

De gemeenteraden zijn het hoogste orgaan en samen verantwoordelijk voor de **koers**, **de uitvoering én de controle** op samenwerkingsorgaan Holland Rijnland.

Op grond van de WGR heeft de gemeenteraad een aantal wettelijke instrumenten, zoals het **recht op inlichtingen en verantwoording** en het **recht op het indienen van zienswijzen op de ontwerpbegroting**. Jaarlijks brengt de organisatie Holland Rijnland daarom **verslag** uit van de uitgevoerde activiteiten en behaalde resultaten. Over de daarbij gemaakte kosten wordt de gemeenteraad geïnformeerd middels een **begroting** en een **financieel jaarverslag**. Tussentijds ontvangt de gemeenteraad een halfjaarlijkse voortgangsrapportage, de TURAP. Medio 2022 is een wijziging van de WGR te verwachten. Zie kader.

In de gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland zijn in grote lijnen de taken en verantwoordelijkheden van de organisatie Holland Rijnland vastgelegd. Elke vier jaar schrijft de organisatie in een agenda of **werkprogramma** hoe de taken en verantwoordelijkheden vertaald worden naar concretere acties. Voor de periode 2022–2026 is dat (in contouren) het document dat voor u ligt. Gemeenteraden worden gevraagd om voorafgaand aan de besluitvorming, voorzien medio 2022, **zienswijzen** in te dienen.

Het algemeen bestuur

In het algemeen bestuur worden, door elke Holland Rijnland gemeente, **twee vertegenwoordigers** aangewezen. Deelnemende gemeenten bepalen zélf of zij collegeleden, raadsleden of een combinatie afvaardigen. Deze vertegenwoordigers kennen de standpunten van de eigen gemeenteraad over voorstellen die worden voorgelegd aan het AB.

Het aantal leden is niet van invloed op de **stemverhouding**. Voor elke 10.000 inwoners wordt één stem uitgebracht, met een minimum van twee stemmen. Daardoor kan het aantal stemmen per gemeente variëren van drie stemmen (Zoeterwoude) tot 39 stemmen (Leiden).

Het AB vergadert vier keer per jaar. De **vergaderdata** en locaties zijn terug te vinden in het **vergaderschema**. De vergaderingen zijn openbaar. De **agenda's en stukken** zijn vooraf te raadplegen via de website van Holland Rijnland.

Het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur is aangewezen door het algemeen bestuur en heeft een voorzitter. Het DB doet, na advies van het portefeuillehoudersoverleg, **voorstellen aan het AB of de colleges van burgemeester en wethouders (B&W) en de gemeenteraden**. Ook is het DB belast met de **uitvoering van besluiten** van het AB.

Regionale bestuursvergaderingen

In regionale bestuursvergaderingen (portefeuillehoudersoverleggen) komen gemeentebestuurders, per thema, bijeen om hierover met elkaar **van gedachte te wisselen en adviezen te formuleren** aan het algemeen en dagelijks bestuur van Holland Rijnland. De bestuursvergaderingen vinden gemiddeld zes keer per jaar plaats en zijn gewoonlijk op woensdag en openbaar. Ten behoeve van de wens om de vergaderdrukte verder terug te dringen, volgt een voorstel om de huidige structuur met vier portefeuillehoudersoverleggen anders vorm te geven.

Eind 2021 is in de Eerste Kamer het wetsvoorstel ' Versterken van de Democratische Legitimatie van de Gemeenschappelijke Regelingen' aangenomen. Hierdoor zijn enkele aanpassingen gedaan in de Wet Gemeenschappelijke Regeling, die naar verwachting op 1 juni 2022 in werking treden. De aanpassingen zijn bedoeld om raadsleden beter in positie te brengen. In het wetsvoorstel komen onder meer de volgende onderwerpen aan de orde:

- De mogelijkheid tot het oprichten van een Regionale adviescommissie als klankbordgroep van de gezamenlijke gemeenteraden.
- Actieve informatieplicht vanuit het bestuur van de gemeenschappelijke regeling richting gemeenteraden.
- De mogelijkheid om een regionale onderzoekscommissie in te stellen.
- De formele bevoegdheid om een zienswijze in te dienen voorafgaand aan een besluit én de verplichting van het bestuur om voorafgaand aan het besluit te laten weten of er iets wordt gedaan met de zienswijze.
- De verplichting om in de gemeenschappelijke regeling iets op te nemen over de rol van de regio ten aanzien van burgerparticipatie.

Succesvol samenwerken

Uiteindelijk zit de winst van succesvolle samenwerking niet in formele oplossingen uit wet- en regelgeving: **succesvol samenwerken vraagt serieuze inzet, van alle betrokkenen**.

Regionaal samenwerken wordt vaak ervaren als een 'ver-van-mijn-bed-show' en een ongrijpbare bestuurslaag. '**Grip op de regio**' begint met aandacht voor de regio. Het is daarom in het belang van de gemeenten zich bewust te zijn van de rol die de regio speelt in het aanpakken van bepaalde maatschappelijke problemen en met elkaar het gesprek te blijven voeren over het doel, nut en de noodzaak van de samenwerking.

Het is belangrijk dat de gemeenteraden beschikken over voldoende en behapbare informatie. Het loont bovendien om te bekijken hoe de gemeentelijke en regionale (vergader)structuur op elkaar kan worden afgestemd. Er valt veel tijd te besparen als gemeenteraden een aparte commissie 'regio' of een 'regiokamer' instellen, met een groep raadsleden die zich, in het bijzonder, bezighouden met regionale zaken. Samenwerking opzoeken met andere gemeenteraden, bijvoorbeeld in de voorbereiding van zienswijzen, loont. Het voordeel van een gemeenschappelijke regeling is dat meerdere gemeenten betrokken zijn en dus ook een veelvoud van raadsleden. **We hoeven niet allemaal zelf het wiel uit te vinden.**

Ook de organisatie van Holland Rijnland heeft een belangrijke rol in de informatievoorziening. Naast de formele processen, het tijdig versturen van de jaarcijfers en (vergader)stukken, doet de organisatie dit ook op informele wijze. Bijvoorbeeld door inhoudelijke vraagstukken toegankelijk te presenteren vóórdat er besluiten zijn genomen op één van de **Holland Rijnlandcongresdagen** of **themacafés**. Informatie over de belangrijkste ontwikkelingen, mijlpalen en de agenda is te lezen in een **maandelijkse nieuwsbrief.**

Holland Rijnland congres

Twee keer per jaar een congres voor raadsleden, bestuurders en ambtenaren. Tijdens deze congressen is ruimte voor gedachtewisseling buiten de formele besluitvorming om.

Themacafé

Zes keer per jaar een avond specifiek gericht op één thema. Dit is voor raadsleden, bestuurders en ambtenaren.

In november 2021 spraken we bijvoorbeeld met elkaar over de woningbouwopgave. Raadsleden, ambtenaren, betrokken burgers en woningbouwcorporaties gingen met elkaar in gesprek over pijnpunten en mogelijke oplossingen. Deze uitkomsten worden gebruikt bij het actualiseren van het regionale woonbeleid.

Nieuwsbrief

Informatie over de belangrijkste ontwikkelingen, mijlpalen en (aanstaande) bijeenkomsten is te lezen in een maandelijkse nieuwsbrief.

Leiden

atwijk

Wij werken aan

Dit hoofdstuk gaat in op de verschillende thema's waarop we regionaal optrekken en waarom het belangrijk is om juist op deze onderwerpen gezamenlijk aan de slag te gaan.

Groen en blauw

'Klimaatadaptief, open en divers'

Het landschap in de regio is bijzonder divers. Kust, landgoederen, polders, plassen, bloemenvelden en aantrekkelijke steden en dorpen wisselen elkaar af. Hiermee heeft de regio veel te bieden qua toerisme en recreatie, zowel voor onze eigen inwoners als voor bezoekers van daarbuiten. De coronapandemie maakte ons nog eens extra bewust van de waarde van het nabije groen. Helaas staat het landschap onder druk. De behoefte aan ruimte voor wonen en werken neemt toe. Daarnaast zorgen stikstofdepositie en CO2-uitstoot voor natuurbeschadiging. Verder gaat de biodiversiteit hard achteruit en maken extreme regenval en droogte de waterhuishouding complex. Ook in onze regio vereist dit een land- en tuinbouwtransitie. Onder andere de hoge energieprijzen werpen hier nieuwe barrières op.

Omdat groen niet stopt bij de gemeentegrens, werken we samen om het landschap te behouden en te versterken. Zo leveren we een flinke bijdrage aan het project Land van Ons in Vrouwe Vennepolder in Kaag en Braassem. Hier wordt geëxperimenteerd met duurzamere landbouw op vernatte grond. Ook financieren we een deel van de Limes Bubble Barrier in Katwijk, een soort luchtbellenscherm in de monding van de Oude Rijn, die plastic uit het rivierwater filtert voordat dit de zee bereikt. We denken na over veranderend landgebruik in ons buitengebied.

- De oppervlakte van de regio bestaat voor 18% uit water
- 48% van het grondgebruik in Holland Rijnland is agrarisch terrein
- Holland Rijnland heeft 375 km aan wandelroutes

Energie

'Een energieneutrale regio in 2050'

We verwarmen onze huizen, scholen en ziekenhuizen, rijden auto en maken producten. Daarbij verbruiken we energie en stoten dus broeikasgassen uit. De Klimaatwet stelt dat we in 2050 95% minder CO2 uitstoten dan in 1990. Daarbij komt dat we ook onafhankelijk willen zijn van Russische grondstoffen. De Europese Commissie stelt dat het eind 2023 de Russische gasimport met tweederde heeft afgebouwd, om in 2030 helemaal zonder Russisch gas te voorzien in de energiebehoefte. De gevolgen voor de energietransitie, zijn nog niet bekend. Het betekent in ieder geval dat de energievoorziening zoals we die nu kennen, ingrijpend en snel zal veranderen. Het tekort aan vakmensen om die verandering te bewerkstelligen, vormt hierbij nog een extra uitdaging.

Nederland is ingedeeld in dertig energieregio's, die ieder een eigen Regionale Energie Strategie (RES) opstellen. In die regio's werken gemeenten, waterschappen en provincies samen om in 2050 energieneutraal te zijn. In de zomer van 2021 leverde de RES-regio Holland Rijnland de eerste versie van haar energiestrategie op. Om de doelstelling te behalen en de regio leefbaar te houden voor toekomstige generaties, zetten we in op energiebesparing, duurzame mobiliteit, duurzame warmtebronnen en de opwek van duurzame elektriciteit. Daarnaast zijn investeringen in de energie-infrastructuur nodig. In het project Zon op Dak onderzoeken bedrijven en gemeenten de mogelijkheden om zonne-energie op te wekken op grote daken. Ook wordt ingezet op uitbreiding van het netwerk van laadpalen voor elektrische auto's.

- Holland Rijnland stoot jaarlijks 3 Mton aan CO2 uit
- 15,2% van alle woningen in Holland Rijnland heeft ten minste één zonnepaneel
- In opmaat naar de RES 1.0 is met meer dan 10.000 mensen in de regio gesproken

Maatschappij

'Iedereen telt en doet mee'

Iedereen moet de kans krijgen mee te doen in de maatschappij en zichzelf te ontwikkelen. Veel mensen lukt dit zelfstandig of met hulp vanuit de directe omgeving. Sommigen hebben echter een extra steuntje in de rug nodig. Wellicht omdat hun opleiding niet meer aansluit bij de huidige arbeidsmarkt. Maar iemand kan ook behoefte hebben aan (langdurige) maatschappelijke zorg als gevolg van fysieke, mentale en/of financiële problemen.

Leren is naast een plicht ook een recht. Het Regionaal Bureau Leerplicht richt zich op onderwijs voor jongeren die niet meer naar school gaan. Samen met ouders, jongeren en scholen zetten zij in op onderwijs voor ieder kind. De organisatie Holland Rijnland verzorgt de Regiotaxi, waardoor iedereen toch de deur uitkan. We bouwen mee aan een inclusieve samenleving. Daarnaast adviseren we gemeenten en hun samenwerkingspartners over regionale aspecten van het arbeidsmarktbeleid en maatschappelijke zorg. Daarvoor organiseren we de benodigde overleggen.

- De regio Holland Rijnland heeft 573.333 inwoners (pijldatum: 01-10-2021)
- 61 duizend kinderen op het primair en middelbaar onderwijs
- 8 duizend leerlingen op het MBO tot 23 jaar

Jeugdhulp

'Passende hulp en ondersteuning voor jeugdigen'

Het is belangrijk dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien en hun talenten te kunnen ontwikkelen. Zo kunnen zij, nu en later, naar vermogen deelnemen in en bijdragen aan de maatschappij. Jeugdigen die het nodig hebben, krijgen de best passende hulp aangeboden. Het gaat om hulp en ondersteuning die zo veel mogelijk is ingebed in het dagelijks leven van de kinderen en jongeren. Dichtbij, integraal en zonder onnodige bureaucratie.

Gemeenten hebben sinds 2015 de wettelijke plicht om ervoor te zorgen dat er altijd passende jeugdhulp beschikbaar is. Ook al blijkt het rijksbudget elk jaar ontoereikend en houden de financiële tekorten in de jeugdhulp aan. Om de zorg voor kinderen en gezinnen te waarborgen, is een kwalitatief goed én betaalbaar jeugdhulpstelsel essentieel. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bieden van jeugdhulp. Via de Serviceorganisatie Zorg (voorheen TWO Jeugdhulp) kopen we gezamenlijk specialistische jeugdhulp in bij jeugdhulpaanbieders. Per 2023 wordt de Serviceorganisatie Zorg een eigen gemeenschappelijke regeling, los van de organisatie Holland Rijnland.

De gemeente Voorschoten koopt de jeugdhulp in via regio Haaglanden. Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem doen een deel van de inkoop jeugdhulp in eigen beheer.

- 12,7% van alle jongeren onder de 18 jaar maakt gebruik van een vorm van jeugdhulp (tegen gemiddeld 10,5% in Nederland)
- Bijna 12 duizend nieuwe jeugdhulptrajecten per jaar

Ruimte

'Slimme keuzes'

Zonnepanelen, woningen, bedrijven, duurzame land- en tuinbouw en klimaatadaptatie moeten een plekje krijgen. Ruimte is schaars. Tegelijkertijd vragen de opgaven en transities daar wel om. Ook willen we het landschap en de natuur zoveel mogelijk beschermen. Binnen onze regio is er een enorme druk op de ruimte, zowel in de drukke steden als richting dunnerbevolkte gebieden. Om de beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk te benutten, is regionale samenwerking noodzakelijk.

Opgaven beïnvloeden verschillende delen van de regio op een andere manier. Op de stedelijke as (Katwijk-Leiden - Alphen aan den Rijn) zien we vooral stedelijke vraagstukken die we in samenhang bekijken. We willen zorgen voor voldoende ruimte voor wonen en werken, goede bereikbaarheid, duurzame energievoorziening en een prettige leefomgeving. De verstedelijkingsopgave concentreren we op de verstedelijkingsas om zo het diverse landschap van Holland Rijnland te sparen. Buiten de verstedelijkingsas kijken we naar de opgaven die spelen in de verschillende deelgebieden. Zoals bodemdaling, water- en klimaatadaptatie en de noodzaak om biodiversiteit te herstellen in het landelijk gebied. Vitaliteit van de kleine kernen en de bereikbaarheid is belangrijk. Bovengenoemde leeft ook in de Duin- en Bollenstreek, maar heeft gezien het karakter van dit gebied, een wat andere insteek. Hier bezint men zich ook op het toekomstperspectief door de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport te evalueren en waar nodig te actualiseren.

- Het totale oppervlakte van onze regio is 542 km2
- Vier lijnen in onze ruimtelijke strategie: sterke kenniseconomie en bedrijvigheid, huisvesting, infrastructuur voor mobiliteit en energie en toekomstperspectief landschap

Mobiliteit

'Een duurzaam bereikbare regio'

Mobiliteit is meer dan snel reizen van A naar B. Goede bereikbaarheid speelt een essentiële rol in het leefbaar houden van kleine kernen. In ons gebied spelen deze leefbaarheidsopgaven, vooral in de Rijn- en Veenstreek en de Duin- en Bollenstreek. Hier staat het openbaar vervoer constant onder druk. De economische ontwikkeling van een gebied hangt sterk af van een goede bereikbaarheid voor mensen en goederen. Mobiliteit zorgt voor de verbinding van (nieuwe) woningen met voorzieningen. Het thuiswerkadvies rondom corona veranderde ons reisgedrag waarvan de effecten zichtbaar waren in het gebruik van de auto en het openbaar vervoer. De afgelopen maanden zijn de brandstofprijzen enorm gestegen, door het internationale conflict met Rusland. Ook dit heeft gevolgen voor de mobiliteit. Verder heeft onze manier van bewegen ook invloed op de gezondheid, denk bijvoorbeeld aan autogerelateerde luchtvervuiling en de extra lichaamsbeweging als je in plaats van de auto de fiets pakt.

Schoner, slimmer en anders is onze ambitie. Een regionaal mobiliteitsproject is de gebiedsontwikkeling rondom Leiden Centraal. Samen met investeringen in snellere, betere OV-verbindingen is de regio nog beter verbonden met de rest van Nederland. Investeringen in OV maken bussen en treinen aantrekkelijkere alternatieven voor de auto. Ook het fietsgebruik proberen we te promoten, door de aanleg van doorfietsroutes. De organisatie Holland Rijnland werkt ook aan de OV-concessie, het pakket van buslijnen dat de provincie Zuid-Holland gunt aan vervoerders. Daarnaast blijven investeringen in de weginfrastructuur nodig, zoals de ontsluiting van de noordelijke Duin- en Bollenstreek.

- Binnen de regio is het gemiddeld 3,9 km naar het dichtstbijzijnde treinstation
- Elke werkdag 100.000 reizigers op Leiden Centraal
- Jaarlijks 170.000 ritten met de regiotaxi

Wonen

‘30.000 nieuwe woningen tot 2030’

Er is enorme krapte op de woningmarkt. Starters vinden geen woning, er zijn jarenlange wachtlijsten voor sociale huurwoningen en ook huisvesting voor arbeidsmigranten en statushouders is een uitdaging. Daarbij houden we rekening met een grote stroom vluchtelingen uit Oekraïne, die we willen opvangen. De Nationale Woon- en Bouwagenda stelt dat van de 900.000 woningen die er tot en met 2030 moeten worden gebouwd, tweederde betaalbaar moeten zijn. Het streven is om ten minste 30 procent van de woningvoorraad te laten bestaan uit sociale huurwoningen. Dat is niet eenvoudig. Want waar is er plaats voor die woningen, rekening houdend met onder meer de gevolgen van klimaatverandering en de benodigde investeringen in netcapaciteit en mobiliteit? En wat voor woningen bouwen we? Hoe zorgen we dat die woningen klimaatbestendig en betaalbaar zijn?

Het zijn cruciale vragen, waarover we ons met de woningbouwcorporaties buigen. We maken afspraken zodat de lusten en de lasten eerlijk worden verdeeld. Zo hebben we het woonruimteverdeelsysteem ‘Huren in Holland Rijnland’ dat sociale huurwoningen en woonwagenstandplaatsen toewijst. We stemmen af waar statushouders en spoedzoekers worden opgevangen. Een belangrijke, uitvoerende taak binnen de organisatie Holland Rijnland vervult de urgentiecommissie. Met een urgentieverklaring krijgen mensen in schrijnende situaties voorrang op een sociale huurwoning. Tenslotte wordt nagedacht over hoe regionale samenwerking de woningbouw kan versnellen.

- In de regio zijn 292 woonwagenstandplaatsen
- 30% van alle woningen in de regio is sociale huurwoning
- Gemiddelde WOZ-waarde van in Holland Rijnland is 353.000

Economie

’20.000 extra banen’

Holland Rijnland ligt centraal tussen de metropoolregio’s Amsterdam en Rotterdam-Den Haag en is daarom een aantrekkelijke vestigingslocatie. Zo bevinden zich in onze regio grote kennisclusters en ook internationaal toonaangevende greenports. Er is een sterk en divers segment van mkb’ers én er zijn internationale bedrijven zoals Heineken, AkzoNobel en Airbus. Maar hoewel de regio zeer productief is, dreigt ze achter te blijven qua ontwikkeling. We zien dat winst te behalen valt in de ontwikkeling van een sterk economisch profiel. We willen de banden tussen de kennisclusters en het mkb elders in de regio versterken. Verder spelen we in op de toekomstige economie, die duurzaam, circulair en digitaal zal zijn. Dit vraagt naast innovatie, om goed geschoold personeel dat echter steeds schaarser wordt.

We vergroten daarom onze inzet op economie. We willen komen tot een gedeeld regionaal economisch profiel, dat het mogelijk maakt Holland Rijnland bij hogere overheden beter op de kaart te krijgen. Onlangs nog maakte het ministerie van Economische Zaken en Klimaat bekend dat het 250 miljoen beschikbaar stelt voor het zogenaamde Deep Tech Fonds. We sluiten daarop aan door ook zelf middelen beschikbaar te stellen. We zetten het cofinancieringsfonds voort en overwegen de middelen te vergroten. Vanuit dit fonds ondersteunen we innovatieve, economische en sociale projecten. Zo financierden we eerder onder andere een circulair project rondom biochar, een duurzaam alternatief voor veen.

- De regio telt drie Greenports in bomen-, bloemen- en bollenteelt
- Holland Rijnland 1.426.100 m2 aan kantooroppervlakte
- 20% van de beroepsbevolking in de regio is werkzaam in de sector gezondheid en welzijn

GEMEENTE
Kaag en Braassem

Gemeente
Hillegom

Onze werkwijze

De organisatie Holland Rijnland verricht op de thema's besproken in het voorgaande hoofdstuk verschillende soorten activiteiten. Dit betreft regionaal beleid en monitoring, studies, uitvoerende taken én in de toekomst een gebiedsgerichte aanpak. Dit hoofdstuk beschrijft die activiteiten.

Regionaal beleid en monitoring

De organisatie Holland Rijnland zal, net als in de vorige raadsperiodes, een aantal sectorale beleidsdocumenten leveren en de voortgang van de gemaakte afspraken monitoren. Voor totstandkoming van regionaal beleid en monitoring is de rol van gemeenten cruciaal. Zonder het meedenken en de input, op ambtelijk en bestuurlijk niveau, komt het niet van de grond. Ook in het betrekken en informeren van de gemeenteraad en de inwoners spelen gemeenten een grote rol.

Deze documenten maken we vaak in opdracht van de provincie Zuid-Holland en ten behoeve van planologische medewerking. Voorbeelden van deze beleidsdocumenten zijn de woningbouwprogrammering en de regionale bedrijventerreinenstrategie. De organisatie Holland Rijnland zorgt daarnaast ook voor actuele kaders voor de uitvoerende taken die we regionaal oppakken, zoals de Regionale Huisvestingsverordening. Hoe vaak deze producten geactualiseerd worden verschilt. Sommige jaarlijks, andere eens per vier jaar.

Studies

In de komende raadsperiode starten we met de uitvoering van de ROA, RSM en RES. Maar voordat die uitvoering vormgegeven kan worden, is een aantal verdiepende studies nodig. Het doel van die studies is investeringsopgaven te identificeren én onderbouwen. Vaak zal ontwerpend onderzoek nodig zijn, maar ook maatschappelijke kosten-batenanalyses zijn opportuun voor sommige projecten. Op basis van de omvang, zullen studies onder de regie van Holland Rijnland, een subregio of een gemeente uitgevoerd worden.

Uitvoerende taken

De organisatie Holland Rijnland voert, in opdracht van de gemeenten, drie uitvoerende taken uit:

- Het **Regionaal Bureau Leerplicht** geeft voor elf van de dertien gemeenten uitvoering aan de Leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voor voortijdig schoolverlaten.
- Het **secretariaat van de Regionale Urgentiecommissie.**
- De aanbesteding, het onderhouden van contacten met betrokken partijen en het beheer van het systeem van de **Regiotaxi**.

Een overzicht van de activiteiten die de organisatie Holland Rijnland verricht in opdracht van gemeenten is opgenomen in figuur 4.1. In de bijlage treft u een uitgebreidere beschrijving per activiteit aan.

Figuur 4.1

Economie
- Koersdocument Economie
- Regionale kantoren- en bedrijventerreinenstrategie
- Kantorenmonitor

Maatschappij
- Regionaal Bureau Leerplicht
- Ondersteunen en adviseren projectorganisatie maatschappelijke zorg'
- Adviseren regionale projectorganisatie maatschappelijke zorg

Ruimte
- Ontwerpend onderzoek verstedelijkingsas
- Ontwerpend onderzoek toekomst landelijk gebied
- Bestuursopdracht Schiphol

Mobiliteit
- Actualiseren uitvoeringsprogramma's mobiliteit
- OV-concessie
- Regionaal doorfietsroutenetwerk
- Regionaal programma verkeersveiligheid
- Regiotaxi
- Definiering en MKBA mobiliteitsmaatregelen
- Verkenning multimodale mobiliteitshubs
- Ontwikkeling uitvoeringsprogramma duurzame mobiliteit
- Analyse gevolgen aanleg Rijnlandroute
- Verkenning transport over water

Groen en blauw
- Lokale ontwikkelstrategie LEADER
- Evaluatie groenprogramma
- Uitvoeringsprogramma Hollandse Plassen

Wonen
- Regionale woonagenda
- Regionaal woningbouwprogramma en woonmonitor
- Woonruimteverdeelsysteem
- Verkenning bouwstroom
- Urgentiecommissie

Jeugdhulp
Service Organisatie Zorg

Energie
- Actueel houden RES
- RES monitor
- Ondersteuningsprogramma RES 1.0

Gebiedsgericht werken

De organisatie Holland Rijnland wil, na gesprekken hierover met alle gemeenten, gaan inzetten op een gebiedsgerichte aanpak. In de praktijk zal dit betekenen dat we in **wisselende coalities** projectmatig aan de slag gaan met het identificeren én realiseren van investeringsprojecten. Deze aanpak wordt ook aanbevolen vanuit de Omgevingswet en wordt aan gewerkt door het Rijk en de provincies. Denk hierbij aan het Nationaal Programma Landelijk gebied, het Programma Energiehoofdinfrastructuur en het Programma Gezonde Leefomgeving. Zo wordt in het kader van NOVI Groene Hart al gewerkt.

Door projecten te bundelen in grotere investeringsprogramma's, "**gebiedsprogramma's**", creëren we schaalgrootte en vergroten we de kansen voor cofinanciering vanuit het Rijk, de provincie en andere bestuurslagen en organiseren we zo een multiplier op onze eigen middelen. Het Rijk stelt in het nieuwe coalitieakkoord middelen beschikbaar om aan de slag te gaan met een aantal grote maatschappelijke opgaven die ook in onze regio spelen, waaronder natuurherstel, klimaatadaptatie, de energietransitie en stikstofproblematiek. Zo stelt zij €35 miljard beschikbaar voor een tijdelijk klimaatfonds, €25 miljard voor een stikstoffonds en €7,5 miljard voor de versnelling van de woningbouw in de komende tien jaar.

Het is te bezien of deze middelen beschikbaar blijven gezien de geopolitieke situatie in Oekraïne en de gevolgen hiervan, waaronder stijgende energieprijzen, de opvang van vluchtelingen en de dalende koopkracht.

Om aanspraak te kunnen maken op die middelen, is het nodig projecten en programma's, individueel en collectief, te ontwikkelen die **aansluiten op de landelijke doelstellingen**. Ook bij de Provincie Zuid-Holland en de Europese Unie zijn middelen beschikbaar. Programma's en projecten moeten om in aanmerking te komen voor die middelen een substantiële omvang hebben en in voldoende mate zijn uitgewerkt. De bijdrage aan maatschappelijke doelen moet overtuigend onderbouwd zijn. De organisatie Holland Rijnland denkt dat de geschetste gebiedsgerichte aanpak hierbij gaat helpen. Hiermee hebben we het Rijk en de provincies iets te bieden: **concreet uitgewerkte, realiseerbare en onderling afgewogen investeringsprojecten die aantoonbaar bijdragen aan de brede welvaart.**

Integrale gebiedsontwikkeling Duin- en bollenstreek

In de Duin- en Bollenstreek zijn de bollenteelt en het kustgebied kenmerkend voor het landschap en hebben een grote aantrekkingskracht op toeristen en recreanten. Het gebied is verbonden met de Zuidelijke Randstad én met de Metropoolregio Amsterdam. Hier spelen uitdagingen als de toekomstbestendigheid van de bollenteelt en daarmee samenhangend de noodzaak tot economische vernieuwing, de bereikbaarheid vanuit het Noorden en de vitaliteit van kleine kernen. Dit gebiedsgerichte programma bewaart de samenhang in de verschillende investeringsprojecten rondom de ontwikkeling van de Duin- en Bollenstreek.

Verstedelijkingsas Noordwijk - Katwijk - Leiden - Alphen aan den Rijn

Grootschalige verstedelijking vindt plaats langs de as Noordwijk-Katwijk-Leiden-Alphen aan den Rijn (zie ROA) om het karakteristieke landschap in de rest van de regio te behouden. Verstedelijken is meer dan huizen bouwen: het vraagt ook uitbreiding van energieinfrastructuur, maatregelen om de effecten van klimaatverandering op te vangen, werkgelegenheid, goede bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven. Kennisclusters NL Space, Unmanned Valley en Leiden Bioscience Park bieden kansen voor groei van werkgelegenheid, op de campussen zelf én in wisselwerking met andere delen van de economie. Dit gebiedsgerichte programma versterkt de samenhang in de ontwikkelingen binnen de verstedelijkingsas.

Toekomstbestendig landelijk gebied

Holland Rijnland heeft naast verstedelijkte delen ook een groot buitengebied met agrarische bedrijven, mogelijkheden voor toerisme en recreatie en vele kleine kernen. Hier vormt biodiversiteitsverlies een grote uitdaging, net als bodemdaling, waterkwaliteit en extreme weersomstandigheden. Voor de vitaliteit van de kleine kernen is het belangrijk dat deze goed bereikbaar zijn en kunnen bouwen naar behoefte. Het landelijk gebied kent een sterke wisselwerking met het verstedelijkt gebied. Dit gebiedsgerichte programma bevat projecten die inspelen op het toekomstbestendiger maken van gebruiksmogelijkheden en waarden van het landelijk gebied.

Holland Rijnland als geheel

Sommige projecten zijn voor het hele gebied van Holland Rijnland van toegevoegde waarde. Een voorbeeld vanuit het thema wonen is het opzetten van een gezamenlijke bouwstroom voor prefab woningen. Of bijvoorbeeld aan het ontwikkelen van multimodale mobiliteitshubs verspreid over de regio om het gebruik van alternatieve, duurzamere vervoersmiddelen te stimuleren. Of aan de ontwikkeling van warmtenetten. Dit gebiedsgerichte programma verzamelt dergelijke projecten en werkt ze uit.

Vorming portfolio investeringsprojecten

Vanuit de gebiedsprogramma's kan de organisatie Holland Rijnland een rol spelen in het identificeren en ophalen van investeringsprojecten die er regionaal toe doen en waarbij we elkaar nodig hebben. Ook kan zij het bewaken van de samenhang daartussen voor haar rekening nemen. Tenslotte kan zij de uitwerking van projecten aanjagen en de uitwerking ondersteunen. De gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor het aandragen en uitwerken van projectideeën, de cofinanciering en het managen van de realisatie op het eigen grondgebied.

Het zal nodig zijn om samen tot een prioritering te komen van noodzakelijke investeringsprojecten. We kunnen immers niet alles (tegelijk) doen. De uiteindelijke beslissing voor welke projecten uitgevoerd gaan worden ligt natuurlijk bij de gemeentebesturen.

De eerste projecten zijn geïdentificeerd in de ROA, RSM en RES 1.0. Ook zijn in gesprekken tussen de organisatie Holland Rijnland en de gemeenten ideeën naar voren gekomen voor nieuwe regionale investeringsprojecten. In de tabel geven we investeringsprojecten die nu in beeld zijn weer. Dit is geen complete lijst, veel projecten vragen nog nadere studie om ze van context en onderbouwing te voorzien. De verwachting is dat er investeringsprojecten bijkomen én afvallen. De tabel geeft een idee om wat voor soort projecten het gaat. Hoe we hier als regio concreet mee aan de slag gaan en welke rol de organisatie Holland Rijnland hierin speelt en welke rol gemeenten nemen, komt altijd terug op de bestuurlijke tafel. Nieuwe gemeentebesturen beslissen hierover.

	Verstedelijk - ingsas	Duin- en Bollerstreek	Landelijk gebied	Holland Rijnland als geheel
Bouwstroom				x
Maatregelen regionaal doorfietsplan				x
Schaalsprong reg onaal OV				x
Verbetering baanstabiliteit Utrecht - Leiden	x			
OV-knoop Leiden				x
Toekomstbestendig maken A44 Sassenheim - Katwijk	x			
Meekoppelkansen A4	x			
Noordelijke ontsluiting DBS		x		
Zuidelijke ontsluiting DBS	x	x		
Opwaarderen N11	x		x	
Transferium station Hazerswoude Rijndijk	x		x	
Doorontwikkeling N207	x		x	
Multimodale mobiliteitshubs				x
Elektrificatie vrachtverkeer				x
Herinrichting bedrijventerreinen	x			
Projecten vernieuwing economie (incl nieuwe verdienmodellen)				x
Projecten onderwijs - arbeidsmarkt				x
Projecten campusstrategie	x			
Projecten DOE tafel energie				x
Warmtenetten				x
Projecten uitvoeringsprogramma duurzame mobiliteit				x
Projecten uitvoeringsprogramma Hollandse Plassen			x	
Projecten uitvoeringsprogramma Hollandse Duinen		x		
Projecten waterbouwkundige ingrepen klimaatadaptatie				x
Projecten Cultuurhistorie vanuit erfgoedlijnen				x
Educatiecentrum Limes Bubble Barrier				x
Onderzoek Drechtdoorsteek			x	

Ontwikkeling en realisatie financierings-strategie

Regionale ambities realiseren door middel van projecten vraagt aanzienlijke investeringen. Op dit moment zijn gemeenten bij nieuwe regionale projecten afhankelijk van het ad hoc draagvlak en de draagkracht van andere partijen waaronder de provincie en het Rijk. De investeringsmiddelen die door de gemeenten in een eerdere periode zijn gebundeld in regionale investeringsfondsen en voor forse multipliers hebben gezorgd, zijn echter voor een groot deel al uitgegeven of verplicht (zie hierover ook het hoofdstuk financiën). Dit gaat ten koste van de slagkracht en flexibiliteit van de regio om waardevolle projecten mogelijk te maken op het moment dat deze zich voordoen.

Cofinanciering is de sleutel, maar vraagt bereidheid van ‘de indienende partij’ zelf bij te dragen. Gemeenten moeten bereid zijn middelen beschikbaar te stellen om zo de kans op een multiplier te vergroten. Met het oog op de gemeentefinanciën, vraagt dit veel van gemeenten. Echter levert dit ook veel externe middelen op, waarmee ambities gerealiseerd kunnen worden.

Regionaal Investeringsfonds: 2007 en nu

Bij de oprichting van het RIF in 2007 waren er in de regio ook regionale ambities, toen op het gebied van bereikbaarheid en leefbaarheid. Om die ambities te kunnen waarmaken, stemde het algemeen bestuur in met de oprichting van een Regionaal Investeringsfonds.

Nu, in 2022, bevinden we ons in een andere situatie. Voor het RIF waren heel concrete projecten geïdentificeerd waarvoor financiering ter beschikking werd gesteld. Zo ver zijn we nu nog niet. We kennen de grote lijnen, maar de exacte invulling moet nog bepaald worden.

Ook ziet het financieringslandschap er nu anders uit. Het nieuwe kabinet trekt ongekend grote bedragen uit voor grote vraagstukken die ook in Holland Rijnland spelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan natuurherstel, klimaatadaptatie, de energietransitie en stikstofproblematiek. Bij het Rijk wordt nu uitgewerkt hoe dat geld uitgegeven gaat worden en hoe zij dit naar projecten laten doorstromen.

Financieringsstrategie

De organisatie Holland Rijnland wil de gemeenten ondersteunen bij de ontwikkeling van nieuwe financiële instrumenten. Zo versterken we de financiële armslag, zodat zij past bij onze regionale ambities. Dit gebeurt op een manier die kan rekenen op voldoende draagvlak bij gemeenten. Enkele voorstellen hiervoor zijn benoemd in het blauwe kader hiernaast.

Hoe de organisatie Holland kan ondersteunen met de ontwikkeling van nieuwe financiële instrumenten:

- Per project benoemd in de vorige paragraaf gaan we in gesprek. Samen met gemeenten en regiopartners onderzoeken we waar financiële knelpunten of kansen liggen en hoe regionale samenwerking binnen Holland Rijnland meerwaarde biedt. Regiopartners zijn bijvoorbeeld InnovationQuarter, de Economic Board Zuid-Holland of de Provincie.
- Ook wil de organisatie Holland Rijnland kijken naar andere regio’s en welke ervaringen zij hebben met de instrumenten die zij gebruiken.
- De organisatie Holland Rijnland denkt dat op gebied van public affairs winst te behalen valt. Denk bijvoorbeeld aan het gericht en gecoördineerd versterken van relatienetwerken, lobby en belangenbehartiging te ondernemen en het opzetten van strategische communicatie richting verschillende doelgroepen.
- Tot slot moet de regio beter gebruik maken van bestaande cofinancieringsmogelijkheden vanuit het Rijk en Europa. Er bestaan vele themagerichte subsidieprogramma’s en investeringsfondsen die aansluiten op de ambities uit de ROA, RSM en RES.

Financiën & organisatie

De organisatie Holland Rijnland faciliteert de regionale samenwerking binnen de regio. Sommige gemeenten hebben de taken die de organisatie Holland Rijnland uitvoert op een andere wijze georganiseerd. Zo zijn Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop niet aangesloten bij het Regionaal Bureau Leerplicht en koopt de gemeente Voorschoten de jeugdhulp in via regio Haaglanden. Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem doen een deel van de inkoop jeugdhulp in eigen beheer.[2]

Door de verschillende taken die de organisatie voor verschillende gemeenten uitvoert, kan de gemiddelde gemeentelijke bijdrage verschillen. In 2022 is de gemiddelde reguliere bijdrage per inwoner € 10,65. In 2021 was dat € 10,59. De bijdrage die elke gemeente individueel levert wordt bepaald aan de hand van het aantal inwoners in de gemeente en de taken die de organisatie Holland Rijnland voor deze gemeente uitvoert. Voor gemeenten die onderdeel zijn van het Regionaal Bureau Leerplicht wordt de bijdrage ook bepaald aan de hand van het aantal leerlingen.

	Aantal inwoners	Aantal leerlingen (5 - 17 jr)	Verdeling TWO	Totale bijdrage in 2021	Reguliere bijdrage in 2022	TWO bijdrage in 2022
Alphen aan den Rijn	111.897	-	4,88%	€ 1.001.711	€ 847.549	€ 114.615
Hillegom	22.209	3.119	5,33%	€ 372.468	€ 258.956	€ 125.184
Kaag en Braassem	27.297	3.879	0,68%	€ 326.200	€ 319.605	€ 15.971
Katwijk	65.753	10.833	18,68%	€ 1.225.075	€ 813.189	€ 438.731
Leiden	125.099	14.147	27,78%	€ 2.017.168	€ 1.359.108	€ 652.460
Leiderdorp	27.056	3.952	5,60%	€ 455.910	€ 319.903	€ 131.525
Lisse	22.955	3.260	4,90%	€ 374.807	€ 268.709	€ 115.085
Nieuwkoop	28.811	-	7,02%	€ 381.791	€ 218.225	€ 164.877
Noordwijk	43.508	5.955	8,35%	€ 674.941	€ 502.787	€ 196.114
Oegstgeest	24.840	4.139	6,25%	€ 417.466	€ 308.558	€ 146.792
Teylingen	37.440	5.678	8,88%	€ 644.592	€ 448.768	€ 208.562
Voorschoten	25.596	4.161	0,00%	€ 303.357	€ 314.925	€ -
Zoeterwoude	8.605	1.270	1,66%	€ 129.015	€ 102.124	€ 38.988
Totaal	**571.066**	**60.393**	**100,00%**	**€ 8.324.500**	**€ 6.082.405**	**€ 2.348.904**

In tabel 7.1 is de totale bijdrage per gemeente weergegeven. De begroting van Service Organisatie Zorg (voorheen TWO) wordt verdeeld op basis van de realisatie jeugdhulp per gemeente van het jaar t-1.[3]

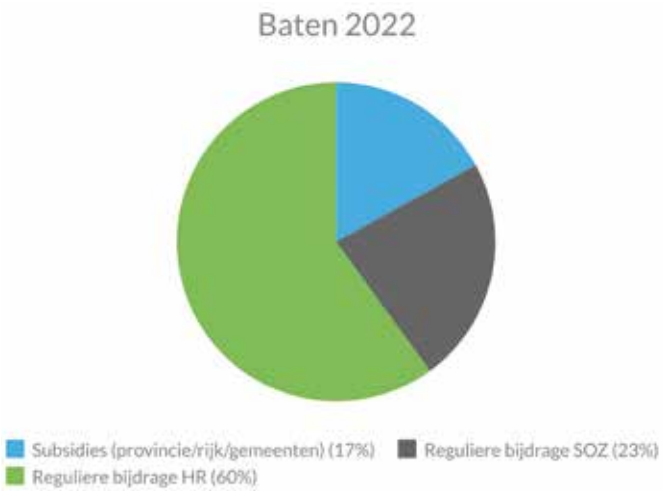
2 Meer informatie hierover en de gevolgen voor de begroting zijn vastgelegd in de begroting 2022

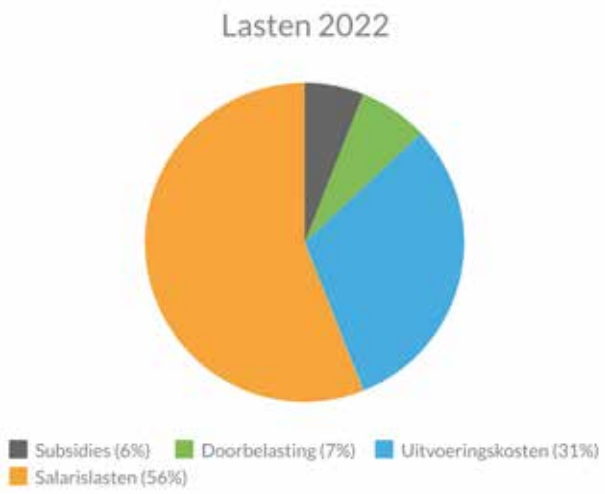
3 Voor de begroting 2021 is bijgaande tabel gebaseerd op de voorlopige productieverantwoording jeugdhulp 2019. Inmiddels is de definitieve productieverantwoording 2019 bekend. Dit leidt tot aanpassing van de verdeling voor 2021. Dit zal worden aangepast bij de TURAP 2021.

Beschikbaar procesgeld en investeringsbudget

De begroting van de organisatie Holland Rijnland heeft in 2022 een omvang van in totaal € 10,2 mln. De reguliere bijdrage vanuit de gemeenten is voor de uitvoering van de taken (€ 6,1 mln.). De bijdrage voor de Service Organisatie Zorg wordt in 2022 voor het laatst ontvangen (€ 2,3 mln). De hoogte van de bijdragen wordt elk jaar aangepast op basis van indexaties bepaald door de bestuurlijke werkgroep Financiële Kaderstellingen Gemeenschappelijke Regelingen. De organisatie Holland Rijnland heeft hierin geen zitting en kan de bijdragen dus ook niet medebepalen. Naast de reguliere bijdragen ontvangt de organisatie Holland Rijnland ook subsidies en specifieke leges voor de uitvoering van de woonruimteverdeling voor de toetsing van urgentieverzoeken.

De werkzaamheden beschreven in het vorige hoofdstuk vragen capaciteit. Het merendeel van de gelden van Holland Rijnland wordt besteed aan personeelskosten. Voor 2022 is er € 5,7 mln. aan salarislasten begroot. Voor uitvoeringskosten is dit € 3,2 mln. De ondersteuning van Servicepunt71 is begroot op ruim € 0,7 mln. € 0,6 mln. is gereserveerd voor het verstrekken van subsidies.

Cofinancieringsfonds

Uit de reguliere bijdragen wordt ook het cofinancieringsfonds gevuld. Dit fonds is bedoeld voor bovengemeentelijke initiatieven uit de regio die een innovatief karakter hebben en bijdragen aan het realiseren van de opgaven. Om kans te maken op cofinanciering moet een initiatief actueel, kansrijk, op te schalen én duurzaam zijn. De financiering van de organisatie Holland Rijnland is bedoeld als multiplier om externe gelden aan te trekken. Een belangrijke voorwaarde is ook dat derden (kennisinstellingen, ondernemingen of andere overheden) het grootste deel van de investering financieren. Tot nog toe heeft elke euro uit het fonds geleid tot een investering van circa € 20. In 2022 is € 527.460 beschikbaar.

Regionaal Investeringsfonds (RIF)

Het Regionaal Investeringsfonds is door het Algemeen Bestuur ingesteld om concrete stappen te zetten om de be-reikbaarheid en de leefbaarheid van de regio te verbeteren. Het RIF werd vanaf 1 januari 2008 via een separate geldstroom gevoed met bijdragen van de deelnemende gemeenten (de Leidse regio, inclusief de toenmalige gemeente Alkemade, en de Duin- en Bollenstreek). Het fonds werkt als katalysator en is een belangrijke motor voor cofinanciering van specifieke regionale projecten. De gemeenten brachten in twee tranches € 180 miljoen bijeen.

Deze middelen zijn grotendeels belegd voor een vijftal projecten/programma's:

- De RijnlandRoute
- Het Hoogwaardig OV-netwerk Zuid Holland Noord (HOV-netwerk ZHN)
- Het Programma Ontsluiting Greenport
- Vitalisering Greenport Duin- en Bollenstreek
- Het Regionaal Groenprogramma

Het Regionaal Investeringsfonds had initieel een looptijd tot 2023. De middelen zijn grotendeels uitgegeven of verplicht en de projecten zijn vergevorderd. Voor een aantal maatregelen uit het Programma Ontsluiting Greenport zijn echter nog geen uitvoeringsovereenkomsten afgesloten en is ruimte voor herprioritering. In het Groenprogramma is nog €1,2 miljoen beschikbaar. De looptijd van het project Rijnlandroute en van het Groenprogramma is verlengd tot 2025 en het Programma Ontsluiting Greenport loopt tot eind 2022. De looptijd van het HOV-netwerk ZHN en Vitalisering Greenport Duin- en Bollenstreek is naar aanleiding van de tussenevaluatie uit 2020 verlengd tot 2027.

Voor de realisatie van de regionale ambities zijn aanzienlijke extra investeringen nodig. Er zijn nauwelijks mogelijkheden voor cofinanciering vanuit de provincie Zuid-Holland en op dit moment beschikt de regio Holland Rijnland over relatief weinig middelen. Het vinden van nieuwe financieringsvormen is van groot belang. De organisatie Holland Rijnland kan de gemeenten ondersteunen bij het ontwikkelen van deze nieuwe financiële instrumenten. Meer hierover is te vinden in het hoofdstuk 'Onze werkwijze', onder het kopje 'Ontwikkeling en realisatie financieringsstrategie'.

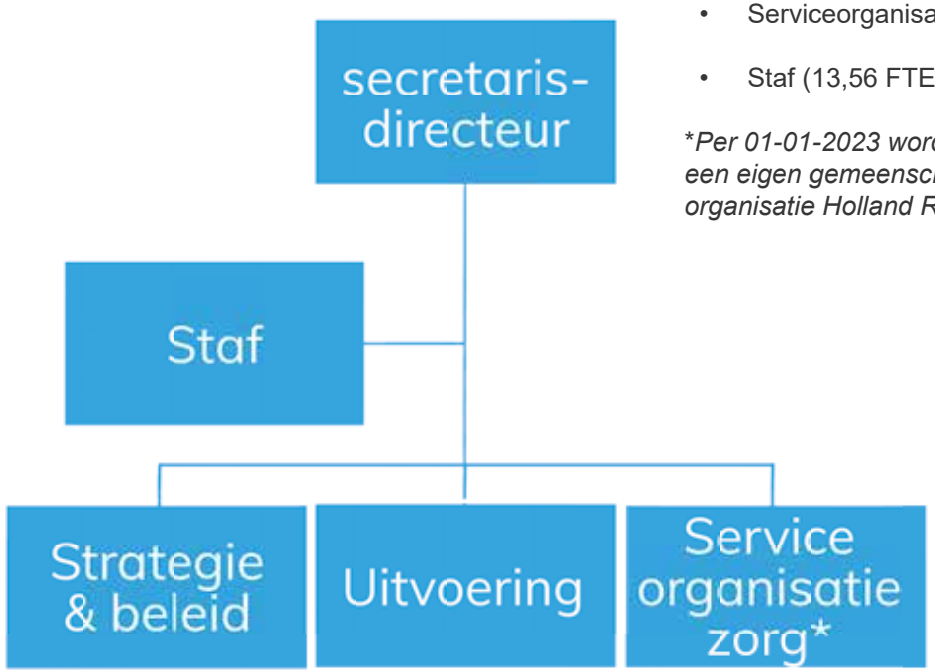

Organisatie

De organisatie Holland Rijnland bestaat uit de volgende organisatieonderdelen:

- Afdeling Strategie en beleid (13,46 FTE)
- Afdeling Uitvoering (27,98 FTE)
  - o Leerplicht en thuiszitters
  - o Voortijdig schoolverlaten (RMC)
  - o Woonurgenties
  - o Regiotaxi
- Serviceorganisatie Zorg*
- Staf (13,56 FTE incl. secretaris-directeur)

**Per 01-01-2023 wordt de Serviceorganisatie Zorg een eigen gemeenschappelijke regeling, los van de organisatie Holland Rijnland.*

Alphen aan den Rijn

HOLLAND
RIJNLAND
WAAR DE RANDSTAD TOT BLOEI KOMT

Bijlage 1:
Reguliere taken, studies en uitvoeringstaken Holland Rijnland

Wonen

1. Regionale Woonagenda

De druk op de woningmarkt in Holland Rijnland is groot: tot 2030 moeten is er behoefte aan zo'n 30.000 extra woningen. We willen dat de woningbouwontwikkeling zo goed mogelijk aansluit bij de behoeften van woningzoekenden, zowel in aantallen als in het soort woningen. De wooncrisis treft bepaalde groepen namelijk extra hard en hun huisvesting vraagt extra aandacht. Denk bijvoorbeeld aan ouderen, woonwagenbewoners, medisch en sociaal urgenten, mensen die uitstromen uit zorginstellingen, statushouders, arbeidsmigranten en dak- en thuislozen. Ook houden we rekening met andere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven, zoals energievoorziening, bereikbaarheid en klimaatadaptatie. De afspraken leggen we vast in onze Regionale Woonagenda. Aanvaarding van de Regionale Woonagenda door de provincie helpt ons om planologische procedures te versnellen.

De huidige Woonagenda is in 2017 vastgesteld; in 2021 startten we met de actualisatie. Er is een analyse van de regionale woningmarkt gemaakt, die aantoonde hoe groot de tekorten zijn. De planning is dat eind 2022 besluitvorming plaatsvindt over vaststelling van de nieuwe Regionale Woonagenda. De verwachting is dat eind 2024 gestart wordt met een nieuwe actualisatie, gezien de snelle ontwikkelingen op de woningmarkt.

2. Regionaal Woningbouwprogramma en Woonmonitor

Het regionale woningbouwprogramma is een lijst waarin de concrete plannen van gemeenten om woningen te bouwen zijn opgenomen. Deze stellen we jaarlijks op in opdracht van de provincie Zuid-Holland. De organisatie Holland Rijnland zorgt ervoor dat er gesprekken plaatsvinden tussen de verschillende gemeenten met de provincie en met de koepel woningcorporaties. Centraal in die gesprekken staan nieuwe ontwikkelingen en de balans tussen vraag en aanbod op de woningmarkt. Zo signaleren we kansen en knelpunten rondom de realisatie en versnelling van onze woonopgave. De provincie toetst het regionale woningbouwprogramma aan de kwantitatieve opgave. De ruimtelijke beoordeling is een aparte procedure. Aanvaarding van het jaarlijkse woningbouwprogramma door de provincie helpt ons om planologische procedures te versnellen.

In de woonmonitor toetsen we of het regionale woningbouwprogramma aan de afspraken in de Regionale Woonagenda voldoet. Daarnaast is het een middel om nog beter zicht te krijgen of de realisatie aansluit bij de opgave en de woningbouwplannen van de gemeenten. Halverwege het jaar maken we een tussenrapportage. Met de woonmonitor monitoren we de voortgang van de woningbouw: bouwen we voldoende en bouwen we de juiste woning op de juiste plek?

3. Actualiseren woonruimteverdeelsysteem

Bepaalde groepen worden extra geraakt door de wooncrisis. Deze groepen zijn vaak aangewezen op sociale huurwoningen, waaraan de grootste tekorten zijn. Om sociale huurwoningen zo eerlijk en transparant mogelijk te verdelen, hebben we een Regionale Huisvestingsverordening. Hierin staan afspraken over de verdeling van woningen onder woningzoekenden. Ook bestaat de urgentieregeling, voor mensen die met spoed een woning zoeken, de wachtlijst voor woonwagenbewoners en de contingentenregeling voor huisvesting van uitstromende cliënten uit zorginstellingen.

De huidige Regionale Huisvestingsverordening is sinds 1 juli 2019 in werking. Analyse liet zien dat het systeem ter verdeling van sociale huurwoningen voldoet, maar dat lichte aanpassingen nodig zijn om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld voor het groeiend aantal mensen dat tussen wal en schip valt en de decentralisatie van de maatschappelijke zorg. Daarvoor is o.a. een lichte verruiming van de urgentie- en contingentenregelingen nodig. Naar verwachting zal eind 2022 besluitvorming plaatsvinden over de actualisatie van de Regionale Huisvestingsverordening en de afspraken over de woonruimteverdeling. De verwachting is dat eind 2024 gestart wordt met een nieuwe actualisatie, gezien de snelle ontwikkelingen op de woningmarkt.

4. Verkenning Bouwstroom

Uit analyse van de regionale woningmarkt blijkt dat er behoefte is aan betaalbare woningen. Stijgende bouwkosten bedreigen echter de financiële haalbaarheid om die betaalbare woningen te realiseren. Daarom verkennen we met de woningbouwcorporaties de mogelijkheden om gezamenlijke conceptuele woningen in te kopen. Dit zijn gestandaardiseerde woningen, geproduceerd in een fabriek en vervolgens kant-en-klaar te plaatsen op locatie. Dit betekent niet dat de woningen er allemaal hetzelfde uitzien, de woningbouwconcepten zijn op onderdelen aan te passen (o.a. gevelbekleding en stenen). Ook bekijken we de mogelijkheden tot het opzetten van een bouwstroom. Hierbij houden we rekening met financieringsconstructies. Dit alles heeft tot doel om gezamenlijk conceptuele woningen te realiseren en zo de bouwkosten te verminderen.

5. Urgentiecommissie

Het secretariaat van de Regionale Urgentie Commissie is ondergebracht bij de organisatie Holland Rijnland. Dit secretariaat heeft een uitvoerende taak bij het verlenen van urgentie aan mensen die met spoed een woning zoeken.

Ruimte

6. Ontwerpend onderzoek verstedelijkingsas

In de Regionale Omgevingsagenda hebben we geanticipeerd op de lange termijn. Nu gaan we toewerken naar regionale afspraken over ruimtelijke reserveringen voor o.a. wonen en werken. Na 2030 zien we kansen om de gemeenten in de verstedelijkingsas van Katwijk via Leiden naar Alphen aan den Rijn sterker met elkaar te verbinden. We onderzoeken daarvoor eerst hoeveel woningen nog tussen Leiden en Katwijk gebouwd kunnen worden en wat daarvoor randvoorwaardelijk nodig is, bijvoorbeeld op het gebied van de energie- en elektriciteits-behoefte. Maar ook mobiliteit, ruimte voor groen en water en de toegankelijkheid van het groen zijn belangrijk.

Voor het deel tussen Leiden en Alphen aan den Rijn onderzoeken we in het verstedelijkte gebied en in de dorpskernen de ruimtelijke kansen om het economische ecosysteem op de as te versterken. Ook kijken we op welke manier we de regio aantrekkelijker kunnen maken door meer betaalbare woningen te realiseren en welke voorzieningen daarbij nodig zijn. We schenken daarnaast aandacht aan bereikbaarheid, door middel van uitbreiding van het openbaar vervoer en het faciliteren van een goede doorstroming op de wegen en op het spoor.

Al met al veel werk en niet alles kan tegelijk. Daarom is een slimme fasering belangrijk. Binnenstedelijke ontwikkeling heeft voorrang op buitenstedelijke uitbreidingslocaties. Hierdoor komen de benodigde transformaties in binnenstedelijk gebied op gang.

7. Ontwerpend onderzoek toekomstperspectief landelijke gebied/landschapsstrategie

Er spelen grote opgaven in het buitengebied van Holland Rijnland. Denk hierbij aan bodemdaling, klimaatadaptatie, de noodzaak tot natuurherstel en de toekomstbestendigheid van de agrarische sector. De vitaliteit van kleine kernen in het landelijk gebied is eveneens van belang, bijvoorbeeld het bouwen naar lokale behoefte en de bereikbaarheid van het landelijk gebied vanuit de stad. Dit alles maakt dat grote veranderingen in het landelijk gebied onontkoombaar zijn. Als regio wil je echter voorkomen dat er allerlei losse ontwikkelingen plaatsvinden; je wilt juist dat ontwikkelingen elkaar versterken en plaatsvinden in een overkoepelend verhaal. In de Regionale Omgevingsagenda is benoemd dat een nadere uitwerking van hoe we daar als regio mee om willen gaan nodig is. Bij deze uitwerking voortborduren we voort op de Visie Natuurlijke Leefomgeving uit 2019. We streven nadrukkelijk niet naar een volgend visiedocument, maar zoeken naar concrete handelingsperspectieven samen met stakeholders en identificeren investeringsopgaven op regionaal niveau.

8. Bestuursopdracht Schiphol

De nabijheid van luchthaven Schiphol zorgt voor werkgelegenheid in en goede internationale bereikbaarheid van de regio. Echter ervaart de regio ook luchtvaartgerelateerde geluids- en luchtkwaliteitsoverlast. Recente ontwikkelingen maken inzet van de organisatie Holland Rijnland op dit dossier nodig. De belangrijkste ontwikkelingen zijn de herzieningen van het lucht-ruim, waardoor meer vluchten over Holland Rijnland zullen vliegen, en de cumulatieregeling geluid als beoogd onderdeel van de Omgevingswet, waardoor luchtvaartgeluid zwaarder mee gaat tellen in de stapeling van omgevingsgeluid. Dit belemmert woningbouw en bedrijfsvestiging op meer locaties in de regio. We hebben daarnaast geconstateerd dat het huidige debat gedomineerd wordt door Noord-Hollandse partijen. In de bestuursopdracht Schiphol bezint de organisatie Holland Rijnland zich momenteel op de focus en positie die zij kan innemen op dit dossier.

Groen

9. Lokale ontwikkelstrategie t.b.v. LEADER

Gezondheid, circulaire economie en de verbinding tussen de stad en het platteland zijn grote thema's die ook in het buitengebied van Holland Rijnland spelen. Om projecten die inspelen op deze opgaven te financieren, kunnen via Holland Rijnland middelen vanuit het Europese LEADER ingezet worden. De organisatie Holland Rijnland vervult hierin de rol van kassier en neemt als inhoudelijk adviseur deel aan de lokale werkgroep verantwoordelijk voor de uitvoering van het LEADER-programma. Een nieuw LEADER-programma, met nieuwe thema's gaat van start in 2023 en loopt tot en met 2027. Momenteel wordt door gemeenten en de werkgroep hard gewerkt aan het bid (de Lokale Ontwikkelingsstrategie) van de regio.

10. Evaluatie Groenprogramma

De coronapandemie heeft duidelijk gemaakt hoe belangrijk het is om groen dichtbij te hebben. Even een blokje om of een middag het groen in. Holland Rijnland draagt bij aan een goede kwaliteit van het groen middels het Groenprogramma, één van de projecten gefinancierd vanuit het Regionaal Investeringsfonds. Het doel van dit programma is om door middel van cofinanciering van groenprojecten de landschappelijke kwaliteit versterken, de biodiversiteit vergroten, de toegankelijkheid van verschillende landelijke gebieden verbeteren en het recreatief gebruik van het groen te stimuleren. Het programma bleek een groot succes: er zijn heel veel investeringen in het groen gedaan. De rond de €13 miljoen middelen uit het Groenprogramma leidden tot investeringen van rond de €55 miljoen. Voorbeelden van projecten die zijn medegefinancierd zijn het Leidse Singelpark, de Limes Bubble Barrier in Katwijk en het Polderlab Vrouw Venne Polder in Kaag en Braassem. Recentelijk is besloten ook een bijdrage te leveren aan de aanleg van een tweede sluis in Kaag en Braassem, om een impuls te geven aan de waterrecreatie bij het Braassemermeer. Er resteert nog een budget van 1,2 miljoen euro in het Groenprogramma. Voorstel is om medio 2023 te gaan evalueren en om dan te besluiten om het Groenprogramma wellicht te verlengen tot eind 2027 en aan te vullen met nieuwe middelen of nieuwe financieringsinstrumenten te ontwerpen.

Mobiliteit

11. Actualiseren Uitvoeringsprogramma's mobiliteit

Gemeenten ondernemen ontzettend veel op het gebied van mobiliteit. Om een goed overzicht van die projecten én de voortgang hiervan te houden, stellen we elke vier jaar een Uitvoeringsprogramma op. Dit biedt een overzicht van alle projecten die plaatsvinden in Holland Rijnland. Een belangrijk onderdeel hiervan zijn de projectbladen, waarop gemeenten toelichten hoe de projecten zich ontwikkelen. Die projectbladen worden elk jaar geactualiseerd. Het is belangrijk om zo'n geactualiseerd overzicht te hebben, omdat dit de basis vormt voor de jaarlijkse aanvragen van de Provinciale Subsidieregeling Mobiliteit. Als het overzicht achterhaald is, kan dit effect hebben op de hoogte van middelen die Holland Rijnland kan binnenhalen.

Met de vaststelling van de Regionale Strategie Mobiliteit gaat er het één en ander veranderen aan de uitvoeringsprogramma's. In de strategie is namelijk ook een projectenagenda opgenomen. Omdat het verwarrend kan zijn dat er twee middelen zijn om voortgang van projectuitvoering bij te houden, zullen in 2022 en 2023 de Uitvoeringsprogramma's worden samengevoegd. Hoe dat precies gaat plaatsvinden, vraagt nog verdere uitwerking.

12. OV-concessie

Een belangrijke schakel in het openbaar vervoersnetwerk van Holland Rijnland zijn de lijnbussen. Zij verbinden woonwijken, kleine kernen en stedelijke centra met elkaar. Elke vier jaar besteedt de provincie Zuid-Holland de zogenoemde busconcessie (het pakket van lijndiensten dat de komende periode zal gaan rijden) aan bij busaanbieders. Samen met de regio Midden-Holland vormt Holland Rijnland concessiegebied Zuid-Holland Noord.

Voordat de coronapandemie het openbare leven platlegde, is het beleidskader voor de nieuwe concessie, die vanaf december 2024 van start gaat al vastgesteld. Dit beleidskader vormt de basis voor het Programma van Eisen, waarvoor begin 2022 de werkzaamheden zijn hervat. Een reactie vanuit de gemeenten kan tot medio mei 2022 worden gegeven.

Jaarlijks stellen we een vervoerplan vast dat met de start van de dienstregeling medio december ingaat. In het vervoerplan staan de routes en frequenties van het busvervoer. De regio krijgt jaarlijks de gelegenheid om met de inliggende gemeenten input te leveren voor dit vervoerplan.

13. Up to date houden regionaal doorfietsroutenetwerk

Met het oog op gezondheid, de klimaatverandering en de opkomst van de elektrische fiets wordt de fiets een steeds aantrekkelijker alternatief voor de auto. Om de fiets een volwaardige concurrent voor de auto te laten zijn, is het belangrijk dat het doorfietsroutenetwerk in de regio zo aantrekkelijk mogelijk wordt gemaakt.

Om dat te bereiken stelde de regio in 2021 een doorfietsrouteplan op. Omdat de ontwikkelingen erg snel gaan, wordt dit plan elke vier jaar geactualiseerd. Voor onszelf, maar ook om aansluiting te houden bij plannen van de provincie en het Rijk (Toekomstbeeld Fiets 2040). Met deze partijen gaat Holland Rijnland in gesprek over samenwerking en financiële bijdragen voor de (versnelde) aanleg van deze doorfietsroutes.

14. Regionaal programma Verkeersveiligheid

Veilig kunnen deelnemen aan het verkeer is belangrijk. Zo kunnen veel ongelukken en andere gevaarlijke situaties voorkomen worden. De gemeenten in Holland Rijnland zetten hier sterk op in via voorlichting en educatie. Zo stimuleren we verkeersdeelnemers tot veiliger weggedrag. De organisatie Holland Rijnland zorgt voor toekenning van subsidies op basis van het Actieprogramma Verkeersveiligheid en treedt op als opdrachtgever naar uitvoerende partijen als de Onderwijsbegeleidingsdienst.

Door een veranderend rijksbeleid verwachten we dat er de komende jaren meer aandacht komt voor handhaving van verkeersregels en voor aanpassing van infrastructuur om verkeersonveilige situaties te voorkomen. Het Rijksbeleid voor de komende jaren is opgenomen in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) en krijgt gestalte bij provincies, regio's en gemeenten. Helaas geeft het Rijk nog geen duidelijkheid over de invulling van de subsidieregeling. Of en op welke wijze de regio hierin een rol van betekenis speelt, is daarom nog lastig te bepalen.

15. Regiotaxi

Niet iedereen is in staat met de fiets, de auto, het openbaar vervoer of lopend van A naar B te reizen. Om ook deze inwoners te laten deelnemen aan de samenleving, bestaat de Regiotaxi: een vervoersysteem vergelijkbaar met een deeltaxi. De Regiotaxi wordt vooral gebruikt door mensen die via de WMO een vervoersvergoeding ontvangen. Dat betekent echter niet dat reizigers zonder indicatie geen gebruik kunnen maken van de Regiotaxi. Dit is bijvoorbeeld een uitkomst als een locatie niet is aangesloten op het openbare vervoersnetwerk, dat op sommige plekken erg verschaald is, of als men een mobiliteitsbeperking heeft.

De organisatie Holland Rijnland beheert het systeem van de Regiotaxi. In de tijd dat het contract met een bepaalde vervoerder loopt bespreken we elke maand de voortgang en de kwaliteit van de dienstlevering van die vervoerder. Ook onderhoudt de organisatie Holland Rijnland de contacten met belangenorganisaties en gemeenten over de Regiotaxi. Wanneer de contractperiode ten einde loopt, is de organisatie Holland Rijnland verantwoordelijk voor de aanbesteding van een nieuwe contractperiode. Het huidige contract loopt eind 2022 af en dan gaat ook het nieuwe contract in. In 2021 en 2022 heeft Holland Rijnland alle relevante partijen betrokken bij de wensen voor het nieuwe contract, een Programma van Eisen opgesteld en de aanbesteding begeleid.

16. Plan van Aanpak/MKBA Mobiliteitsmaatregelen Noordelijke Duin- en bollenstreek

De bereikbaarheid van de Noordelijke Duin- en Bollenstreek vanuit de Provincie Noord-Holland vraagt al een aantal decennia aandacht. In de 'Duinpolderweg' zagen de organisatie Holland Rijnland samen met de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland, de Vervoerregio Amsterdam en de gemeenten Haarlemmermeer, Lisse en Hillegom de oplossing. Op deze manier wordt de noordelijke Duin- en Bollenstreek beter ontsloten.

In de zomer van 2019 zetten de Gedeputeerde Staten Noord-Holland het project echter eenzijdig "on-hold", om een jaar later definitief de steun te beëindigen. De Zuid-Hollandse partijen kwamen na bestuurlijk beraad overeen tot een doorstart, zonder de Noord-Hollandse stakeholders. Na de doorstart, zijn stappen gezet om positie te bepalen: welke ingrepen in het mobiliteitsnetwerk vinden zij nodig ter verbetering van de bereikbaarheid van de Noordelijke- Duin- en Bollenstreek? Er werd een Plan van Aanpak opgesteld, waaraan inmiddels handen en voeten gegeven is wat betreft de korte- en middellange termijn. Ook wordt uitwerking gegeven aan een motie van Provinciale Staten Zuid-Holland die in november 2021 is aangenomen. Deze vraagt de Duin- en Bollenstreek om met een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA) de noodzaak van infrastructurele maatregelen inzichtelijk te maken.

17. Verkenning multimodale mobiliteitshubs

Slimme mobiliteit heeft de toekomst. Mensen maken steeds meer gebruik van bijvoorbeeld deelfietsen, deelscooters en deelauto's. Deze staan nu vooral verspreid door de steden, wat een rommelig beeld kan geven. Ook kan het handig zijn om deze vervoersmiddelen juist te gebruiken als manier waarop mensen tussen de verschillende gemeenten kunnen reizen, als alternatief op de auto, trein of bus.

In de Regionale Strategie Mobiliteit is opgenomen dat er onderzoek uitgevoerd moet worden daar de realisatie van mobiliteitshubs. Dit zijn zogenaamde stations waar o.a. bovengenoemde vervoersmiddelen opgehaald en ingeleverd kunnen worden. In dit onderzoek wordt eerst "het probleem" dat moet worden opgelost gedefinieerd, evenals de verkeersdeelnemers die hiervan profiteren. Dat zijn in ieder geval het openbaar vervoer, transport, recreanten en toeristen en evenementenpubliek. Wat dat laatste betreft komt met name onderzoek naar de realisatie van een hub ten behoeve van het bloembollenseizoen aan de orde, die ook kan worden ingezet tijdens het strandseizoen. De ontwikkeling van de hubs biedt kansen voor slimme combinaties met andere functies. Gedacht wordt onder andere aan detailhandel, energie, deelmobiliteit, pakketophaal (en wegbreng) service.

18. Ontwikkeling uitvoeringsprogramma duurzame mobiliteit

In 2021 is de Regionale Energie Strategie vastgesteld. Ook duurzame mobiliteit maakt hier onderdeel van uit. Hierin loopt de regio voorop en is daarmee een voorbeeld voor de andere regio's in Nederland. In de afgelopen raadsperiode is aandacht besteed aan infrastructuur van laadpalen en aan deelmobiliteit. Ook is er een pakket aan bouwstenen geformuleerd dat bijdraagt aan de RES-doestelling op het gebied van duurzame mobiliteit. De projectgroep geeft handen en voeten aan deze projecten of brengen deze in gang.

19. Analyse gevolgen aanleg Rijnlandroute voor aanliggend wegennet

Een van de projecten uit het Regionaal Investeringsfonds is de RijnlandRoute. De planning is dat hier over drie jaar de eerste auto's overheen kunnen rijden. Door deze nieuwe verbinding krijgt het verkeer betere mogelijkheden om de regio te verlaten. Verplaatsing binnen de regio wordt ook verbeterd.

Sommige gemeenten nemen een voorschot op de opening van de RijnlandRoute door na te denken hoe zij de infrastructuur binnen hun gemeenten kunnen aanpassen of afwaarderen. Dit vraagt wel om een analyse van de gevolgen van de RijnlandRoute, ook in het licht van de verstedelijkingsopgave die de gemeenten op de verstedelijkingsas van Katwijk via Leiden naar Alphen aan de Rijn voor zich zien.

20. Verkenning transport over water

Alle hierboven genoemde activiteiten van Holland Rijnland betreffen vervoer over de wegen of het spoor. Er bestaat echter nog een mogelijkheid: via het waternetwerk in de regio. Nadat in de Leidse raad een motie is aangenomen om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor vervoer over water en andere gemeenten zich hierbij aansloten, heeft het algemeen bestuur het doen van onderzoek hiernaar opgenomen in de Regionale Strategie Mobiliteit. Mocht het onderzoek positief uitkomen, moet hier ook uitwerking aan gegeven worden.

Economie

21. Koersdocument Economie

De economie van de regio is divers. De regio herbergt een divers pallet aan mkb-bedrijven, en ook een aantal internationale bedrijven als Heineken en Akzo Nobel. Er zijn verschillende Greenports, een grote hoeveelheid landbouw- en veeteeltbedrijven in het Groene Hart, toonaangevende innovatie- en kennisclusters zoals het Leiden Bio Science Park, stedelijke voorzieningen en zorg- en onderwijsinstellingen.

Op dit moment hebben we nog te weinig inzicht in het economisch profiel van de regio Holland Rijnland, economisch beleid wordt daarom nu vooral gevoerd op het subregionale en lokale niveau. Toch is het ook van belang om op regionaal niveau samen op te trekken, vooral als het om grote projecten gaat.

Om regionaal strategisch op te trekken, is het eerst nodig dat we een gezamenlijke nulmeting maken, waarin we beschrijven hoe de regionale economie eruitziet. We maken als het ware een economische foto van de regio anno 2022. Op basis daarvan kunnen we inzicht krijgen in het functioneren van de regionale economie en kijken waar de kansen en bedreigingen liggen. Gezamenlijk maken we een visie voor de regionale economie en kijken we waar extra inzet vanuit de regionale samenwerking meerwaarde biedt.

Hoe regionale samenwerking meerwaarde biedt op bepaalde opgaven en transities wordt beschreven in het koersdocument economie. Hierin geeft de regio zichzelf een regiobreed profiel, zodat men op basis van een gedeelde visie aan tafel kan gaan zitten bij grote projecten. Daarnaast kan het koersdocument leiden tot vervolgstappen, bijvoorbeeld de ontwikkeling van een campusstrategie of een innovatieagenda. De bedoeling is om vervolgens relevante investeringsprojecten m.b.t. vernieuwing economie, toekomstbestendige bedrijventerreinen en human capital/onderwijs en arbeidsmarkt te identificeren.

22. Actueel houden regionale strategieën bedrijventerreinen en kantoren

Holland Rijnland is een goede vestigingsplaats voor bedrijven. De centrale ligging van de regio tussen twee metropoolregio's biedt kansen voor economische groei en werkgelegenheid. Voor die bedrijvigheid is ook kantoor- en bedrijfsruimte nodig. De vraag naar ruimte voor bedrijven groeit, de beschikbare ruimte is echter beperkt.

Op basis van de economische agenda's van de subregio's, het koersdocument economie, de Regionale omgevingsagenda, de omgevingsvisies van gemeenten, de provinciale behoefteraming bedrijventerreinen en de kantorenmonitor stemmen de gemeenten van Holland Rijnland onderling af welk soort bedrijvigheid (kantoren en verschillende categorieën bedrijven) zij waar in hun gebied willen faciliteren. Het actualiseren van de kantoren- en bedrijventerreinenstrategie heeft voordeel, omdat er met een actuelere behoefteraming beter kan worden gewogen. Het resultaat van deze afstemming leggen we vast in een regionale kantorenstrategie en in een aparte regionale bedrijvenstrategie.

De provincie Zuid-Holland vraagt om een actuele regionale kantoren -en bedrijvenstrategie. Holland Rijnland faciliteert deze afstemming en functioneert als aanspreekpunt voor de provincie Zuid-Holland. Diverse gemeenten hebben inmiddels aangegeven behoefte te hebben aan een vernieuwing van de kantorenstrategie. De laatste versie van de regionale kantorenstrategie is vastgesteld begin 2019, de bedrijvenstrategie eind 2020.

23. Jaarlijks: Kantorenmonitor

Jaarlijks maken we een kantorenmonitor om inzichtelijk te hebben hoe vraag en aanbod van kantoren zich ontwikkelt, waarbij we speciaal aandacht besteden aan de leegstand. Op basis van deze monitor kunnen we bijsturen. Zo zal meer thuiswerken een blijvende erfenis zijn van de coronacrisis. Anders werken leidt tot een andere behoefte, die we met de kantorenmonitor inzichtelijk maken.

Energie

In 2021 is de Regionale Energie Strategie opgeleverd. De organisatie Holland Rijnland verzorgt hiervoor de programmacoördinatie in opdracht van de dertien gemeenten, de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland. Dit wordt gefinancierd uit een aparte geldstroom. De organisatie Holland Rijnland is dus geen eigenaar van de strategie en de uitvoering daarvan. Maar aangezien het thema energie een sterke wisselwerking kent met de ruimtelijk economische ontwikkeling van onze regio, organiseren we het RES-proces zo dicht mogelijk op de andere activiteiten van Holland Rijnland.

24. Actueel houden Regionale Energiestrategie: RES 2.0 in 2023, RES 3.0 in 2025

In het landelijke Klimaatakkoord is elke regio verplicht gesteld een zogenaamde Regionale Energiestrategie op te stellen. Holland Rijnland is aangewezen als één van de dertig energie-regio's. De strategie beschrijft hoe de regio de regionale energiedoelstellingen wil behalen, uitgewerkt voor 2030 en met een doorkijkje naar 2050.

In het voorjaar van 2021 vond besluitvorming plaats over de Regionale Energie Strategie 1.0 in de gemeenteraden. Daaruit volgde een aantal moties en amendementen. Deze vormen het vertrekpunt richting de RES 2.0 die in juli 2023 opgeleverd wordt. Medio 2022 wordt een Plan van Aanpak opgesteld om het proces richting de Regionale Energie Strategie 2.0 beschrijft. Dit betekent dat er tegelijkertijd gewerkt wordt aan het uitwerken en uitvoeren van de energieambities én aan de tweede strategie. In die strategie rapporteren we waar we staan in de realisatie van onze regionale ambities en verwachten we een verdere uitwerking van de zoekgebieden en -locaties voor duurzame opwek, evenals een verdere uitwerking van de Regionale Structuur Warmte (vraag en aanbod van warmte op regionaal niveau).

25. RES monitor

Een van de actiepunten uit het Ondersteuningsprogramma RES 1.0 is de ontwikkeling van een RES-monitor. Twee keer per jaar rapporteren we aan de wethouders Energie, de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland in het PHO+ over de voortgang van de regionale ambities voor energiebesparing, zon op dak, duurzame mobiliteit, warmte en duurzame opwek van mobiliteit op basis van de gestelde ambities. Deze rapportage vindt plaats op regionaal niveau, waarbij we zo nodig ook lokale input ophalen en ook lokaal inzoomen.

26. Ondersteuningsprogramma uitvoering RES 1.0

Afgelopen najaar is nagedacht hoe een vervolg gegeven kon worden aan de RES 1.0. Dat leidde tot de vaststelling van een Ondersteuningsprogramma RES 1.0. Uitvoering van de ambities uit de RES 1.0 krijgt vooral lokaal invulling (lokale projecten, maatregelen etc.) onder regie van de regiopartijen zelf (met name gemeenten, maar ook provincie, hoogheemraadschap en Liander). Het Ondersteuningsprogramma RES 1.0 gaat met name in op het samenspel tussen lokale uitvoering en regionale ondersteuning.

Maatschappij

27. Regionaal Bureau Leerplicht

Binnen Regionaal Bureau Leerplicht Holland Rijnland (RBL) werken sinds 2007 11 gemeenten samen aan de uitvoering van de Leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) [1] voor voortijdig schoolverlaten. Dankzij deze gezamenlijke aanpak heeft het RBL de expertise in huis. Zo heeft elke school of onderwijslocatie een vast contactpersoon, waarmee de intern begeleiders, de mentoren en de directeur nauwe contacten hebben.

Elke consulent heeft één of twee contactgemeenten. In 'hun' gemeente onderhouden zij nauwe contacten met het 'lokale veld' om op de hoogte te blijven van wat er lokaal speelt. Ambitie van het RBL is bij te dragen aan een regio waarin elk kind en elke jongere zich kan ontwikkelen. Op school als het gaat en buiten school als het niet anders kan. Ook als dat durf en lef vraagt om buiten de lijntjes te kleuren. Een regio waarin jongeren, ouders, gemeenten, scholen, jeugdhulporganisaties en andere organisaties effectief samenwerken. Een regio waarin systemen, kokers en belangen ondergeschikt zijn aan het gedeelde doel: het recht van het kind op onderwijs en ontwikkeling.

28. Ondersteunen en adviseren arbeidsmarktregio

Om de maatschappelijke zorg te kunnen verbeteren is het belangrijk dat zorg dichter bij huis georganiseerd wordt, zodat mensen makkelijker mee kunnen doen aan de maatschappij. Om dit te bereiken wordt vanuit het Rijk per 2023 een doordecentralisatie van de budgetten doorgevoerd. Daarmee wordt de zorg en ondersteuning van inwoners met psychische kwetsbaarheid door de afzonderlijke gemeenten geregeld. Vanaf 2023 ontvangen alle individuele gemeenten vanuit het Rijk budget om beschermd wonen voor nieuwe cliënten te bekostigen. De gemeenten in onze regio bereiden zich hier gezamenlijk op voor. Dit gebeurt binnen een regionale projectorganisatie. Deze projectorganisatie is geen onderdeel van de organisatie Holland Rijnland. Wel ondersteunt Holland Rijnland de projectorganisatie door het verzorgen van secretariaat en het geven van (beleids)advies.

29. Ondersteunen en adviseren projectorganisatie maatschappelijke zorg

Om de maatschappelijke zorg te kunnen verbeteren zodat mensen makkelijker kunnen meedoen aan de maatschappij is het belangrijk dat zorg dichter bij huis georganiseerd wordt. Om dit te bereiken wordt vanuit het Rijk per 2023 een doordecentralisatie van de budgetten doorgevoerd. Daarmee wordt de zorg en ondersteuning van inwoners met psychische kwetsbaarheid door de afzonderlijke gemeenten geregeld, in plaats van door de centrumgemeente. Vanaf 2023 ontvangen alle individuele gemeenten vanuit het Rijk budget om beschermd wonen voor nieuwe cliënten te bekostigen. De gemeenten in onze regio bereiden zich hier gezamenlijk op voor binnen een regionale projectorganisatie maatschappelijke zorg. Deze projectorganisatie is geen onderdeel van de organisatie Holland Rijnland. Wel ondersteunt Holland Rijnland de projectorganisatie door het verzorgen van secretariaat en het geven van (beleids)advies.

Jeugd

30. Service Organisatie Zorg

Via de Serviceorganisatie Zorg, opgericht per 1 januari 2022, kopen de Holland Rijnland gemeenten (m.u.v. Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem en Voorschoten) gezamenlijk specialistische jeugdhulp in. Per 2023 gaat de Serviceorganisatie zorg over naar een eigen gemeenschappelijke regeling, waardoor dit per 1 januari 2023 niet langer onderdeel is van de organisatie Holland Rijnland.

1 Jongeren van 18 tot 23 jaar vallen niet meer onder de Leerplichtwet. Toch vinden we het belangrijk dat ook jongeren van 18+ zonder startkwalificatie onderwijs volgen. Medewerkers van het Regionale Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten (RMC) spannen zich samen met onderwijs en partners in de regio in om aanwezigheid in de lessen te bevorderen en daarmee verzuim terug te dringen.

Aan de gemeenteraad van Teylingen

Schuttersveld 9, 2316 XG Leiden
Postbus 558, 2300 AN Leiden
071 - 523 9090
www.hollandrijnland.nl

IBAN: NL87BNGH0285113992
KvK: 27365539
BTW: NL813768068B01

Datum: 7-7-2022
Kenmerk: UIT-22-22591
Telefoon: 071 523 9057
E-mail: jdehaan@hollanrijnland.nl

Onderwerp: Zienswijze werkprogramma Holland Rijnland 2022-2026

Beste leden van de gemeenteraad van Teylingen,

Nogmaals gefeliciteerd met uw raadslidmaatschap! We hopen dat de eerste maanden u goed bevallen zijn. En dat u er net als wij naar uitkijkt om de komende periode onze mooie regio nog aantrekkelijker te maken om te wonen, te werken en te recreëren. Om samen de opgaven het hoofd te bieden en hopelijk weer vele successen te vieren.

Eerder ontving u al de contouren van ons werkprogramma ‘Holland Rijnland 2022-2026’ (zie bijlage). Hierin is uiteengezet met welke activiteiten we de komende vier jaar samen met u een aantal van de opgaven waarmee de regio geconfronteerd wordt willen oppakken. Zoals u weet zijn die opgaven omvangrijk en in aantal groot. Denk aan grote tekorten op de woningmarkt, de ontwikkelingen rondom het stikstofdossier, de steeds grotere impact van klimaatverandering en de noodzaak tot economische vernieuwing in een veranderende wereld. Samenwerking in het aanpakken van de opgaven is daarom noodzakelijk. ‘Holland Rijnland 2022-2026’ is ons antwoord op hoe wij een bijdrage willen leveren aan die uitdagingen.

De basis voor ‘Holland Rijnland 2022-2026’ zijn de door het algemeen bestuur vastgestelde strategische documenten (de Regionale Omgevingsagenda, Regionale Strategie Mobiliteit en de Regionale Energiestrategie) en gesprekken met het Algemeen en Dagelijks Bestuur, de colleges van burgemeesters en wethouders en ambtenaren uit de dertien gemeenten. Toen we u kort na de gemeenteraads-verkiezingen het werkprogramma aanboden, gaven we al aan dat er een officiële zienswijzeprocedure zal plaatsvinden voorafgaand aan besluitvorming in het Algemeen Bestuur. In deze brief informeren we u graag verder over dit traject.

Zienswijze en besluitvorming
Op donderdag 30 juni 2022 heeft het dagelijks bestuur ‘Holland Rijnland 2022-2026’ officieel vrijgegeven voor het indienen van zienswijzen. We vinden het erg belangrijk uw reflectie op het werkprogramma te ontvangen en willen u daarvoor graag uitgebreid

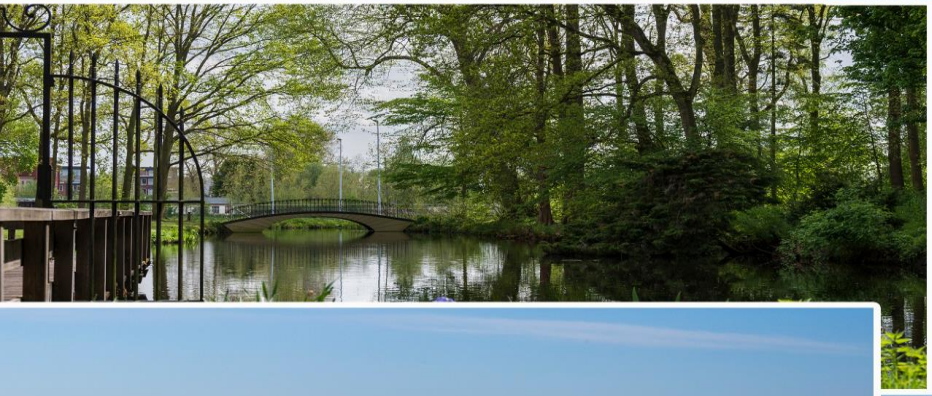
de tijd geven. Besluitvorming over het werkprogramma zal plaatsvinden in de vergadering van het algemeen bestuur op woensdagavond 21 december 2022. Dit geeft u een aantal maanden de tijd om de inhoud van uw zienswijze te bespreken en deze op te stellen. Deze ontvangen wij graag uiterlijk 14 november op jdehaan@hollandrijnland.nl.

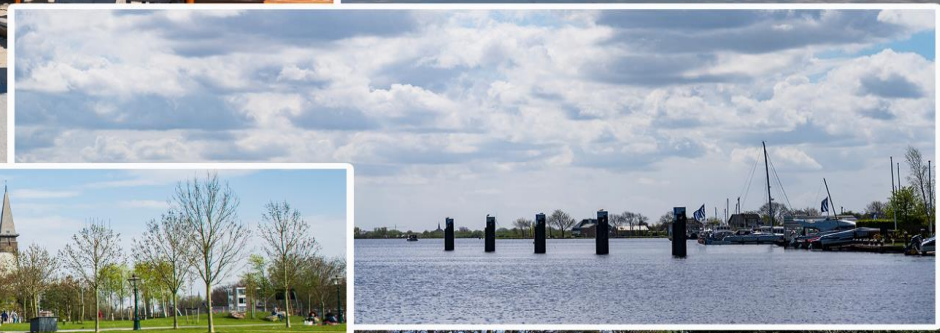
Handreiking
Afsluitend zijn wij verheugd dat wij een aantal van u al (persoonlijk) hebben kunnen spreken tijdens één van de twee raadszaterdagen in mei of tijdens het Algemeen Bestuur op 29 juni. Graag doen wij u nogmaals het aanbod langs te komen bij u in de raad om (nader) kennis te maken, om het werkprogramma en de strategische documenten toe te lichten en om al uw vragen te beantwoorden, opmerkingen te adresseren en het gesprek te voeren over de prioriteiten voor regionale samenwerking en de ambities voor de komende bestuursperiode. U kunt voor het maken van een afspraak contact opnemen met Joost de Haan (jdehaan@hollandrijnland.nl, 071 523 9057)

Hoogachtend,
het Dagelijks Bestuur
Holland Rijnland,

de secretaris-directeur,	de voorzitter,
L.P. Vokurka	H.J.J. Lenferink

HOLLAND
RIJNLAND
WAAR DE RANDSTAD TOT BLOEI KOMT

Okt '21

In gesprek met AB over 'Van strategie naar uitvoering'

Dec '21

In gesprek met AB over 'Van strategie naar uitvoering'

Mrt '22

Verkiezingen gemeenteraad

Juni '21

Vaststelling RSM en ROA AB
Vaststelling RES in gemeenteraden

Sept - nov '21

In gesprek met gemeenten (bestuurlijk en ambtelijk) 'Van strategie naar uitvoering'

Jan - feb '22

Contouren werkprogramma Holland Rijnland 2022 - 2026

Medio '22

Besluitvorming Werkprogramma Holland Rijnland 2022 - 2026

Ruimte
'slimme keuzes'

Maatschappij
'Iedereen telt en doet mee'

Economie
'20.000 extra banen'

Groen en blauw
'Klimaatadaptief, open en divers'

Jeugdhulp
'Passende hulp en ondersteuning voor jeugdigen'

Wonen
'30.000 woningen tot 2030'

Mobiliteit
'een duurzaam bereikbare regio'

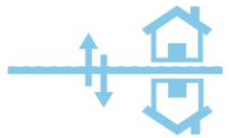
Energie
'Een energieneutrale regio in 2050'

Gebiedsgerichte aanpak

Regionale beleidskaders & monitoring

Studies

Uitvoerende taken

Integrale gebiedsontwikkeling
noordelijke Duin- en bollenstreek

Verstedelijkingsas
Noordwijk - Katwijk - Leiden -
Alphen aan den Rijn

Toekomstbestendig landelijk gebied

Holland Rijnland als geheel

Gebiedsgerichte aanpak

HOLLAND RIJNLAND
WAAR DE RANDSTAD TOT BLOEI KOMT

ACTIEPROGRAMMA VERKEERSVEILIGHEID 2020-2021

maak van de nul een punt 0

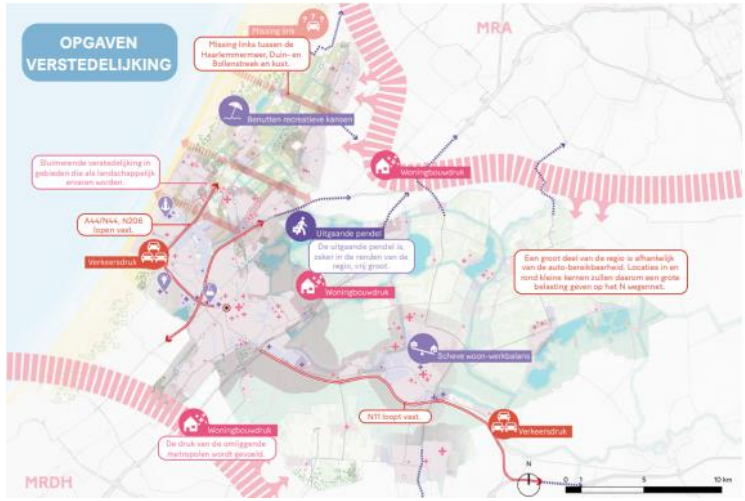

Regionale beleidskaders & monitoring

OPGAVEN
LANDSCHAP
Toekomstbestendigheid en duurzaamheid van de greenports, landbouw en veeteelt. De agrariers zijn de beheerders van ons landschap, maar ook zij staan voor een grote transitie die ook landschappelijke veranderingen met zich mee brengt.
Toekomstbestendigheid Greenport
Meer bewoners in en om onze regio betekent daarmee ook een toename van recreatie en dat terwijl sommige gebieden daar (in het seizoen) al enorme druk ervaren.
Onderbemaling en een lappendeken aan peilgebieden zorgen voor extra bodemdaling. Dit, samen met langdurig droge perioden als gevolg van klimaatverandering, zorgt bovendien voor verdroging.
Recreatiedruk
Met name rondom het stedelijk gebied en langs de kust is de recreatiedruk voelbaar. Op sommige plekken tasten grote aantallen bezoekers de natuurwaarden aan.
Bodemdaling
In het veenweidegebied spelen door bodemdaling de onderhoud en beheerskosten van het wegennet een grote rol. Dan is het verstandiger om in sommige wegen wel en in andere wegen niet te investeren.
Toekomstbestendigheid landbouw
Stad-land verbindingen
Stikstof
Stad-land verbindingen
(Intensieve) veehouderij zorgt voor een aanzienlijk deel van de stikstofuitstoot waar natuurgebieden extra gevoelig voor zijn.
Het landschap is nabij, maar niet altijd even bereikbaar
Biodiversiteit
In veel agrarische gebieden is inmiddels sprake van een zeer lage biodiversiteit. Om voortbestaan van de gronden te kunnen waarborgen is het nodig om meerdere soorten planten en dieren een plek te geven
Toekomstbestendigheid Greenport
N
0 1 5 10 km

Studies

OPGAVEN
VERSTEDELIJKING
MRA
Missing link
Missing links tussen de Haarlemmermeer, Duin- en Bollenstreek en kust.
Benutten recreatieve kansen
Woningbouwdruk
Stuimerende verstedelijking in gebieden die als landschappelijk ervaren worden.
A44/N44, N206 lopen vast.
Verkeersdruk
Uitgaande pendel
De uitgaande pendel is zeker in de randen van de regio, vrij groot.
Woningbouwdruk
Een groot deel van de regio is afhankelijk van de auto-bereikbaarheid. Locaties in en rond kleine kernen zullen daarom een grote belasting geven op het N-wegennet.
Scheve woon-werkbalans
N11 loopt vast.
Woningbouwdruk
De druk van de omliggende metropolen wordt gevoeld.
Verkeersdruk
MRDH
N
0 1 5 10 km

Uitvoerende taken

HOLLAND RIJNLAND
WAAR DE RANDSTAD TOT BLOEI KOMT

REGIONAAL BUREAU LEERPLICHT

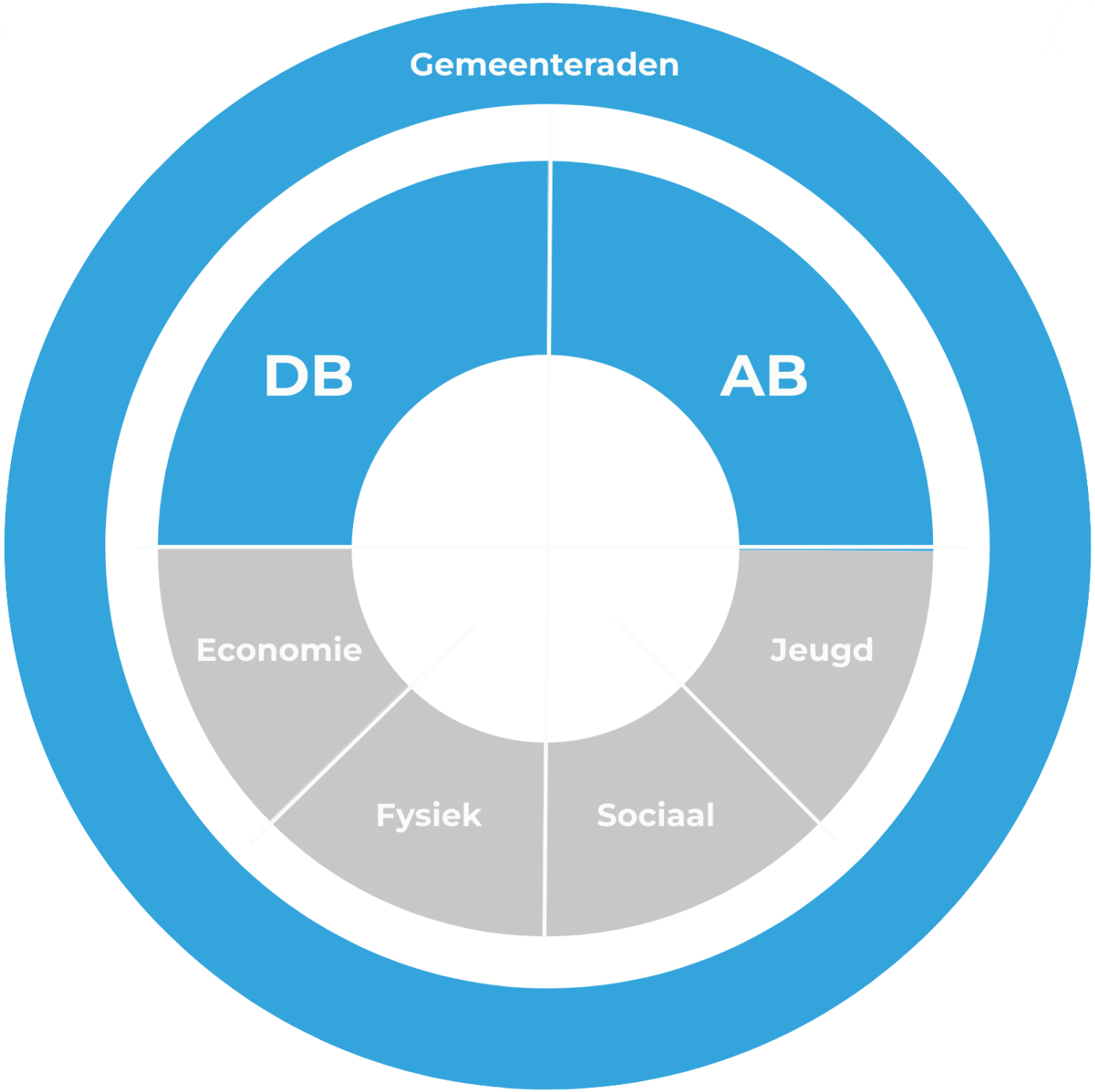
Het Regionaal Investerings Fonds

3 maal mobiliteit:
- De Rijnlandroute
- (Hoogwaardig) Openbaar Vervoersnetwerk Zuid-Holland Noord
- POG: Programma Noordelijke Ontsluiting Greenport

2 maal groen en ruimte:
- Groenprogramma
- Greenport Ontwikkelings Maatschappij

Gemeenteraden
DB
AB
Economie
Jeugd
Fysiek
Sociaal

Wettelijke instrumenten

Gemeenteraad aan zet

Themacafé

Holland Rijnland congres

Vorige week!

Nieuwsbrief

Enkele in het verleden behaalde **successen in Holland Rijnland-verband**

- Rijnlandroute
- Hoogwaardig Openbaar Vervoers-netwerk
- Strategische agenda Rijn- en Veenstreek
- Uitvoeringsprogramma Duin- en Bollenstreek
- Vrouwe Vennepolder
- Nationaal Park Hollandse Duinen
- Snelfietspaden
- Regionaal Bureau Leerplicht
- Verkeersveiligheid
- Limes Bubble Barrier
- Singelpark Leiden
- Diverse projecten via het cofinancieringsfonds
- De Greenport Ontwikkelings-maatschappij (GOM)

Gesprek

Diverse onderwerpen in deze bestuursperiode met een regionaal aspect: Denk aan Evaluatie ISG, Wonen, Mobiliteit, etc..

Hoe kan Holland Rijnland in de komende raadsperiode het verschil maken voor Teylingen?

HOLLAND
RIJNLAND
WAAR DE RANDSTAD TOT BLOEI KOMT

De afvalcoach

01-04-2021

Bedrijven/winkeliers

scholen

Teylingen schoon

Teylingen schoon

inwoners

bijplaatsingen

bijplaatsingen

zwerfvuil

fixi
Iets te melden?
Gebruik de fixi app
HLT samen
Hillegom Lisse Teylingen
V-310-JT

zwerfvuil

Wat doen we nog meer

Vragen

De afvalcoach

01-04-2021

Bedrijven/winkeliers

scholen

Teylingen schoon

Teylingen schoon

inwoners

bijplaatsingen

bijplaatsingen

zwerfvuil

fixi
Iets te melden?
Gebruik de fixi app
HLT samen
Hillegom Lisse Teylingen
V-310-JT

zwerfvuil

Wat doen we nog meer

Vragen

